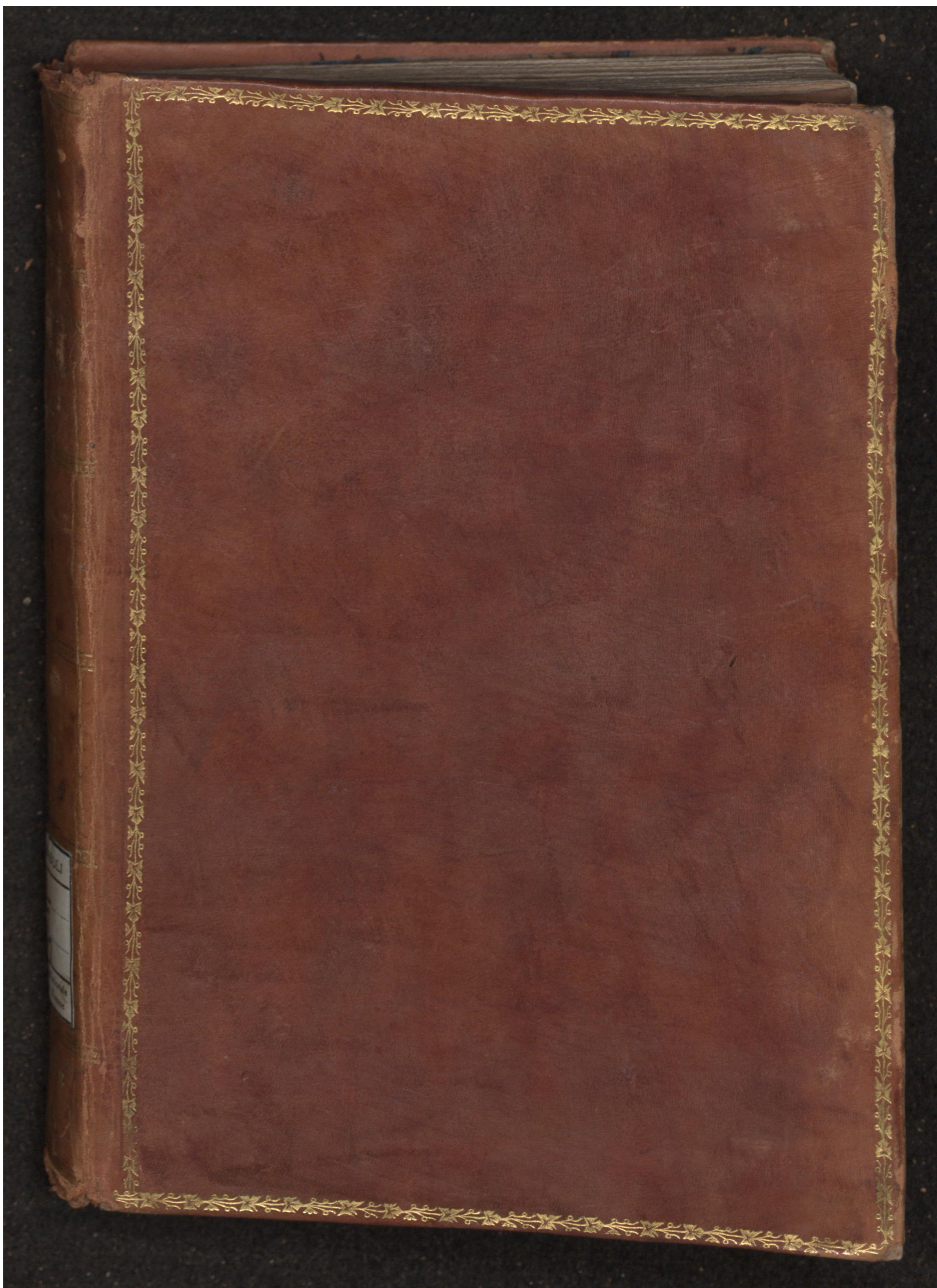
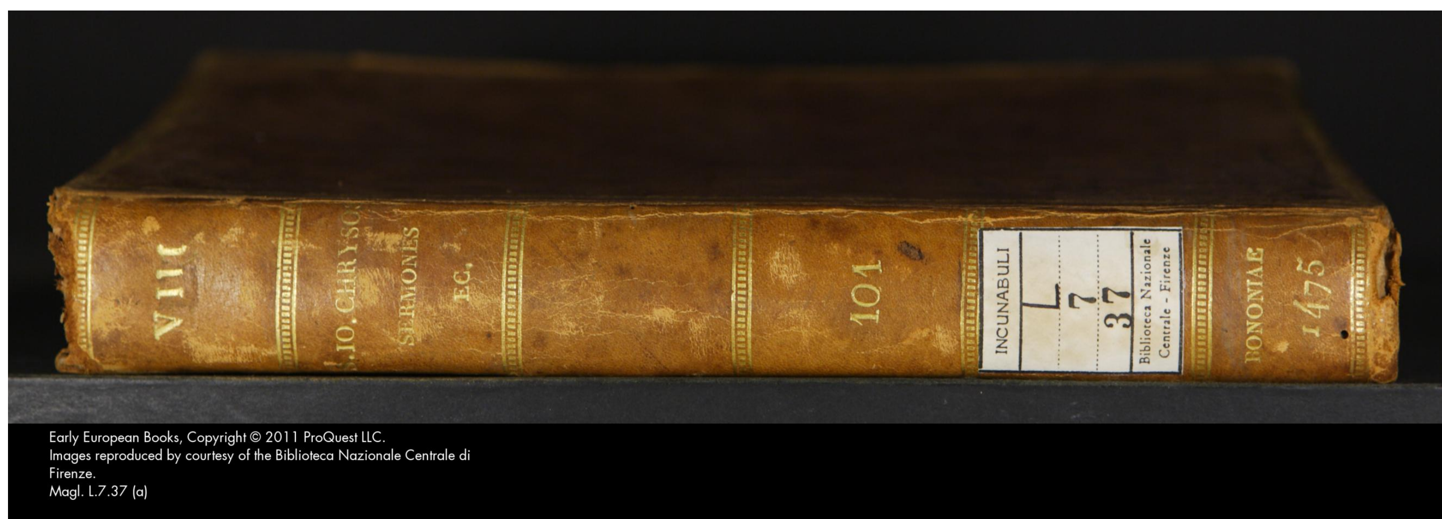
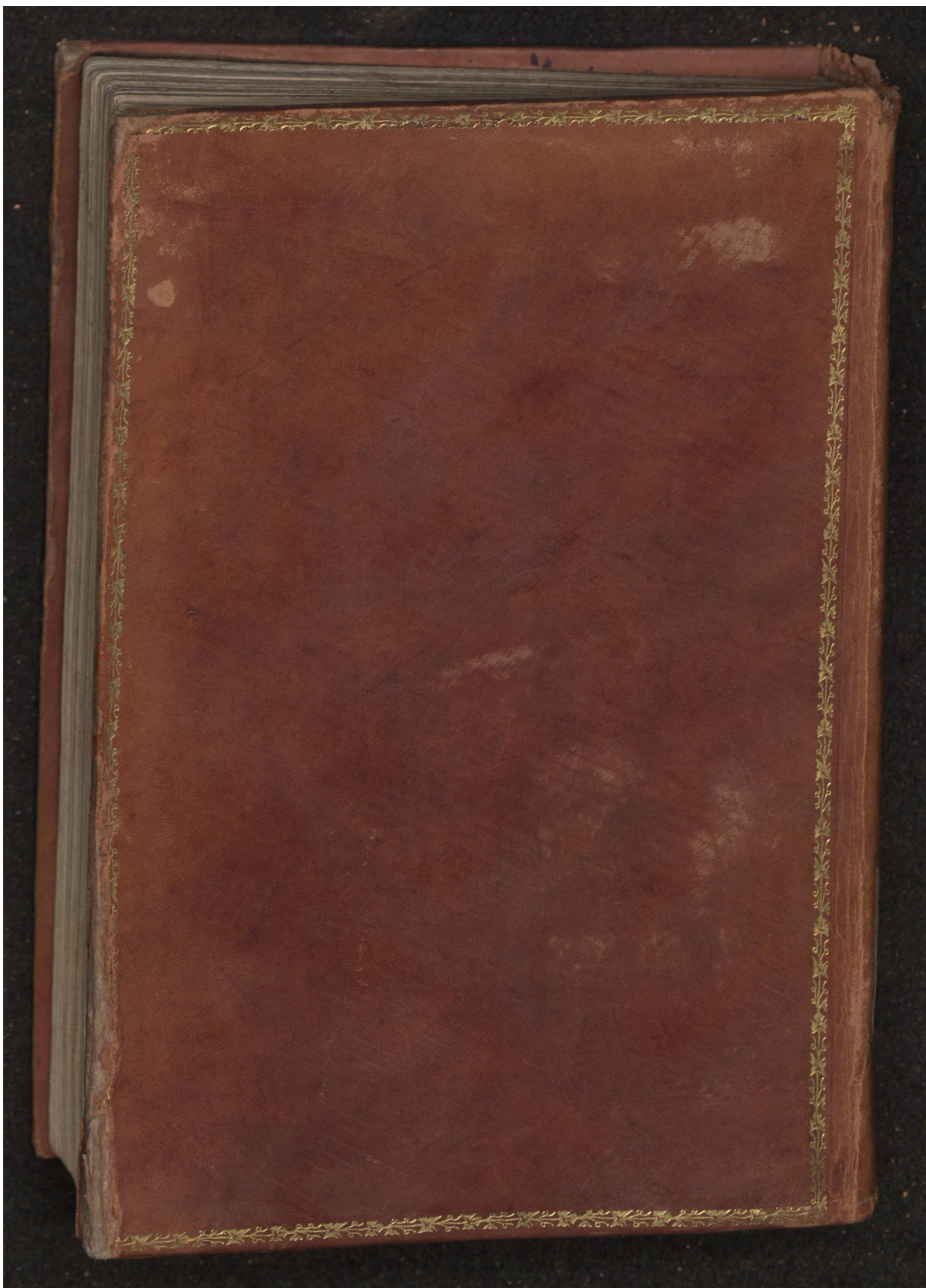
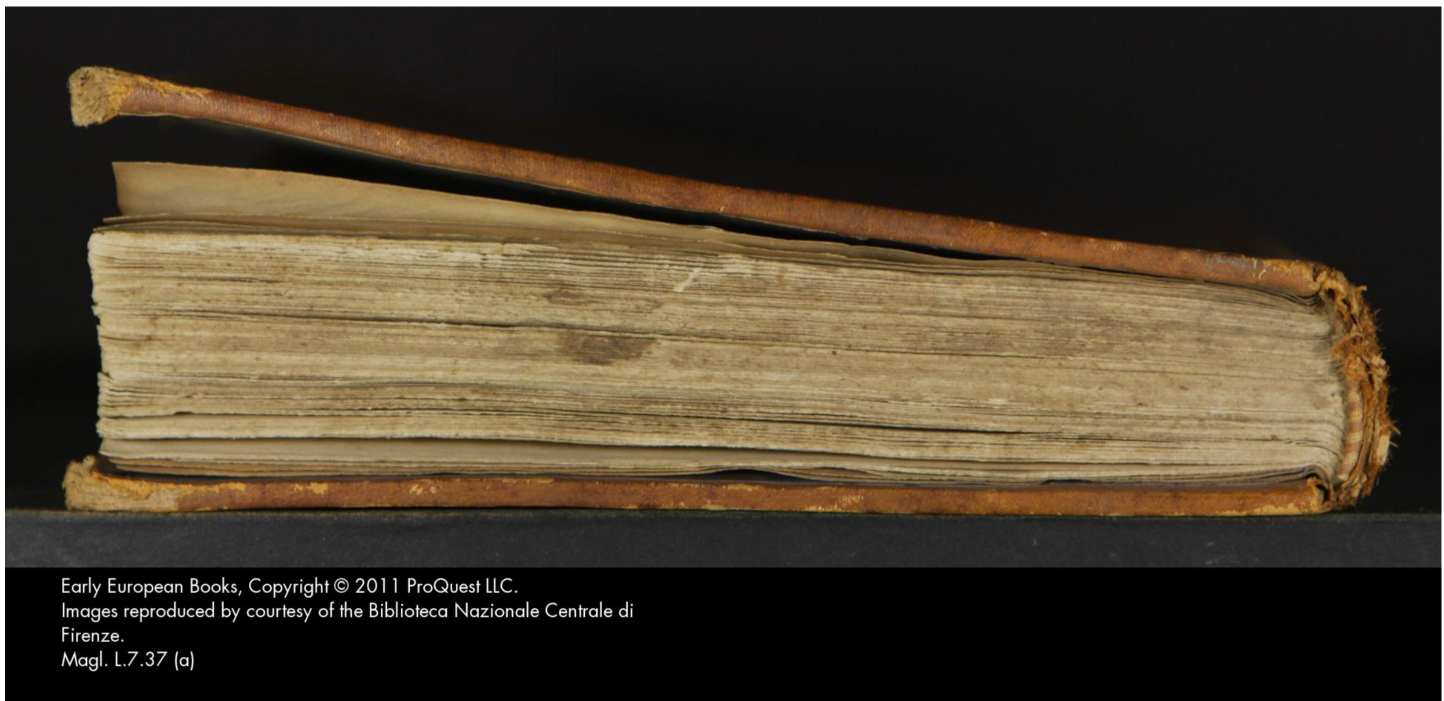


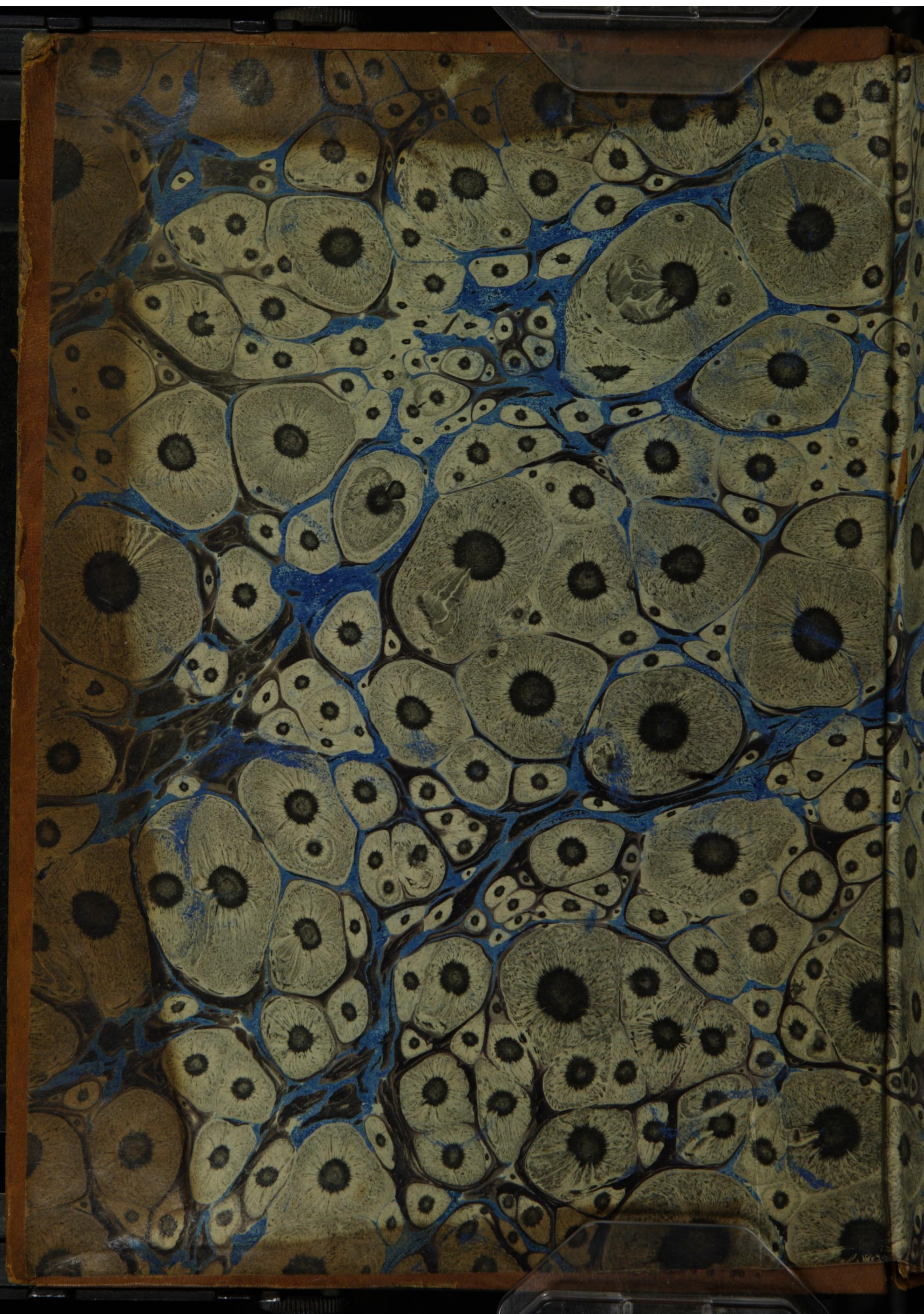

VIII
S. IO. CHRYSO.
SERMONES
EC.
101
INCUNABULI
L
7
37
Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze
BONONIAE
1475

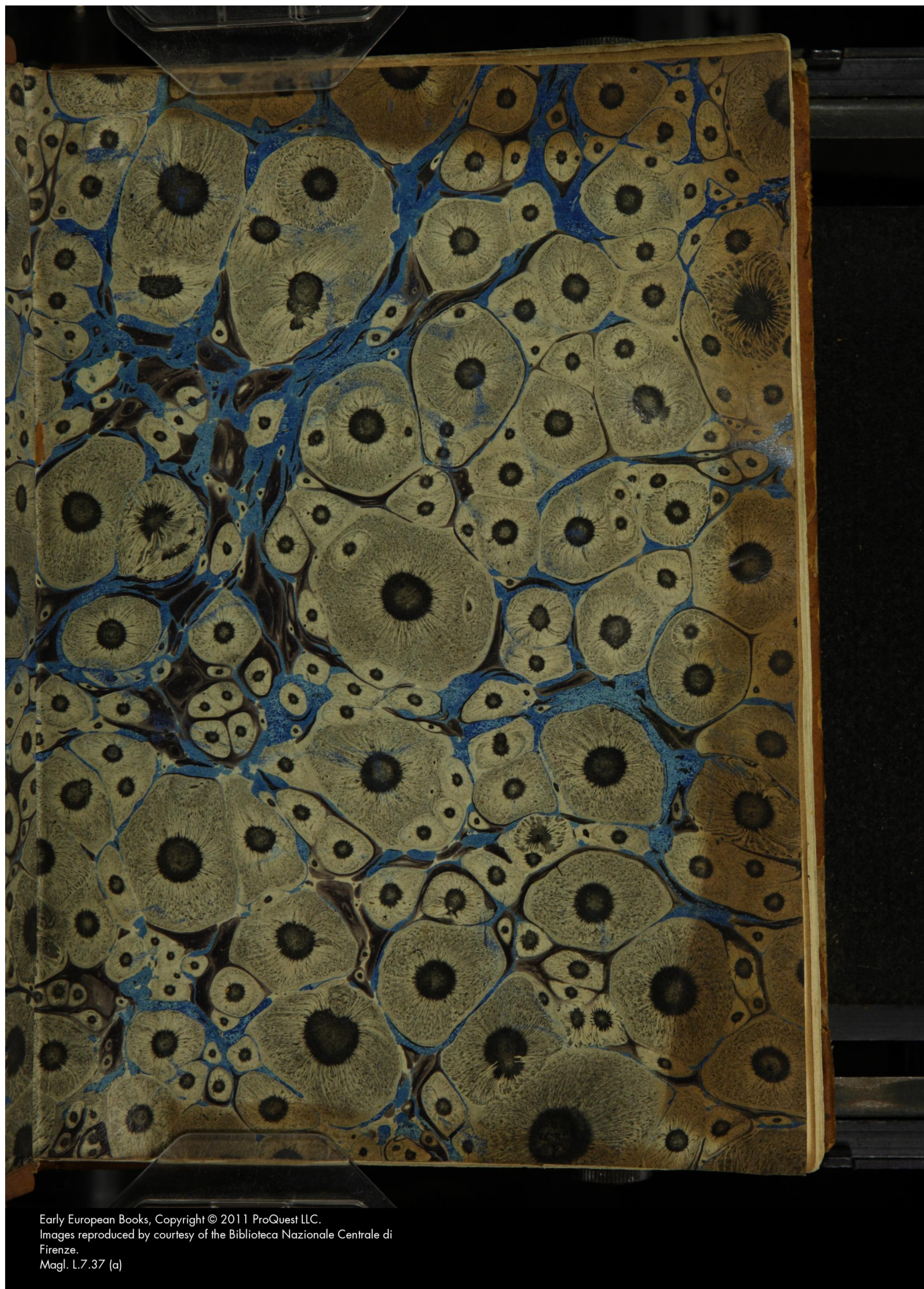













BIBLIOTECA
XV
NAZIONALE CENTRALE
FIRENZE

REGISTRVM.

¶Reputāti mihi.
Adam &.
Aſtrum ab.
¶Rebecca.
Vitam.
Vertendi.
Dedere.
¶Complexu.
Abſtinebimus.
Quodq;.
Noſq;.
¶Adeant.
A nobis.
Duxerim.
Bonis.
¶Queq;.
Loco.
Cogitari.
Iniectis.
¶Hominum.
Es uerbis.
Thimotheus.
Circūuentos.
¶Quantum.
Cum non.
Deres.
Cupiditatibus.
¶Nihilominus.
Quid ipſe.
Videbitur.
In palme.
¶Preſtitiſſe.
Suſcitandum.
Animi.
Explicari.
¶Cede.
Quam qui.
Id enim.
Firmabit.
¶Incenditur.
Nihil.
Animo.
Nulluſ.
¶Sermo.
Vineas.
Quorum.
¶Sum.
Quem.
Cōprobando.
Se affli.
¶Nihil.
Amantiſſime.
Iuſtitie
Queat.

Eputanti mihi Reuerẽdissime. P. q̃to stu
dio: quo ue animi ardõe: perbeati illi &
prisci uiri: cuꝫ doctrina: & optimis uite
actõib⁹: tũ scribẽdi solertia: ꝓ sua quisqꝫ uirili: i
cubuerit: ut q̃optime. de christiana hac nostra re
publica: mereri possent. nõ paꝝ nostre hui⁹ sanc
tissime fidei sectatorib⁹: utilitatis: attulisse uisus
ẽ Chrisostomus: q non solum sui tẽpoĩs hoĩes
docẽdo ad ueram religionẽ: & ĩstruxit: & cõfir
mauit. ueꝝ & scĩptis: & litteraꝝ perpetuis monu
mẽtis: posteritati miꝝ in modũ profuerit. siqui
dem ĩcredibili quadã reꝝ uaĩetate: & greca facũ
dia: sapiẽter ita & scite admodum multa cõscri
psit: ut ñ mõ suoꝝ scriptoꝝ studiosos q̃si manu
ĩiecta: a uiciis retãbat: qn & fid̃ astructa eoꝝ mo
res aĩosqꝫ cõpõat. Idcirco & ñ ĩmerito os aurei
sortitus est nomen: Aurum quippe eius ex ore
non uerba fluere uidebatur. Cumqꝫ nõ minori
sanctitate: q̃ eloquentia dicta depromer&. aliene
tñ magis utilitati cõsuluit: q̃ iactãtie aut glorie ĩ
seruiuit: ũde ad populũ ĩfimo quodã dicẽdi ge
nere & pene patrio: cõtõnabat: sic & litteris p⁹
modũ sermões habitos demãdabat. Fuerat: n.
uet⁹ quedã grecoꝝ ĩ sacris edib⁹ multitudinem
instruendi & castigãdi cõsuetudo. ut nõ declama
torio more: ut nostri solẽt: sꝫ lento quodam ad
id muneris & geto: non acri & tumido dicẽdi



genere uterentur. Huius itaq; sanctissimi uiri: & ipse dicēdi modū: q̄tū & ingenii mediocritas tulit: & latinitatis dignitas passa ē: īterpretādo maiori sum fide: q̄ orationis cultu sectatus: Deq; immenso illo & pene infinito oratōnū numero quas idem ad populum habuit: quinq; & uiginti: ut mihi per ocium licuit: e gregis: latinas feci. & qm̄ his & uitia refellūtur: & hoīes ad optimū uiuendi gen9 induci possunt: mōales sunt appellate. Quas omnes eo libētōri aīo: ut uerterem sum aggressus: ut tibi quem scirē nō solum singulari doctrina & uite integritate eximia ornatum: uerum etiā sacris litteris pro eius indubitata & cōstantissima in deū fide: mirifice deditū & īscriberem & dedicarem. Accipe itaq; prestātissime pater id opus ut cūq; ē p me traductū. satis. n. mihi supq; erit: si tuo optīo fuerit certissimoq; iudicio comprobatū.

M.CCCC.LXXV. Die duodecimo Maii: Ex officina Baldaseris azzoguidi ciuis Bononiensis.

10

Vertẽdi ſunt nobis malorum
fontes quibꝰ euerſis ſublatis
qꝫ ardẽtiſſimũ cupiditatis ignẽ
extĩguere licebit. ipiꝰqꝫ neqtie
radices: ab imo reuellere. &e
ni ſi infecũde arboris ſuperio
ra circũcideris: eadem nouos
edente ramuſculos nihil uideberis: uel radicibꝰ
alte tẽdẽtibus effeciſſe. Quid aũt malorũ ſit ra
dix: ediſce ab optimo agricola: qui cum huiuſce
ſit agriculture nõ ignarus uinee ſpiritali & curam
ĩpẽdit & operã: & terraꝝ orbis culturã ſuſcipit.
Quid igit̃ dixerit qſpiã cũctorũ maloꝝ eſſe cau
ſam? pecuniarũ equidẽ aſſeuerauerĩ cupiditatẽ ſi
qdẽ oĩs ĩ ꝓbitatis & neqtie fũdamẽtũ ipa ẽ habẽ
di libido. Ex ea nãqꝫ diſſenſioẽs. inimicicie bel
la: altercatiões: cõtumelie: ſuſpitões: ĩiurie: cedeſ:
furta: & ſacrilegia emanãt. ob eã inq̃ nõ ſolũ ur
bes & oppida: ſꝫ uie ipſe & orbis deniqꝫ uni
uerſus deſolãt: mõtes ĩſup & loca queqꝫ ſupiõa

& cũcta demũ sanguine redũdãt & clade. quod malũ neq; ipso põto abstinuit. ibi nãq; maiori quadã uesania deseuit. pyratis nouo quodã pre dandi genere adiuento: undiq; obsidẽtibus. Ob hãc preterea cupiditatẽ & nature sunt leges ĩmu tate: & sublati cõsanguinitatis termini: ipsiusq; substantie ac uite corrupta sunt iura. auri. n. uio lenta cupido: nõ solũ in uiuos qn etiã ĩ mõtuos ipsos: tales armauit manus: ut ne cũ tumulatis qdẽ habere ĩducias patiãtur: qn has pleriq; sepul chris refractis scelerate iniiciũt cadaueribus: neq; sinũt uita functos eorũ esse ĩsidiis uacuos. Que cũq; deniq; mala siue domi eẽ cõpereris: siue in foro: siue in iudiciis: siue ĩ cõtionibus: siue ĩ cu ria & regiis edibus: siue quib9uis aliis ĩ locis ex ea habẽt cupiditate ortũ. Hoc illud ẽ malũ: hoc cũcta cede & sanguine oppleuit. hoc gehẽne flã mã excitauit: hoc ciuitates solitudine nihilo me liores: uerũ inferiores longe effecit. Siqdẽ obses sores uiarum caueri facili9 possunt: q̃ qui preda bundi mediis urbibus inuersant̃. hiq; tãto sunt illis deteriores: quãto ad euitãdum difficiliores uidentur. Audẽt. n. ĩ propatulo que illi seorsu; solent & clã factitare: & leges que ad predonum perdẽdam impuritatẽ sunt & nequitiã late: ĩ au xiliũ sibi & cõmodũ trahũt: urbẽq; uniuersa; cla de & facinoribus cõplent. Atq inopẽ ĩ esuriem

dedere in carceremqꝫ cõiectũ & uincula: tormẽtis post famẽ tradere: & uariis eculeis diuexare. Nõ ne pro cede cõmissa habẽdũ ẽ & cede maius? quã rẽ & si ipse nõ feceris. cãm tamẽ ut fiat pre bueris: magis eris : q̃ qui supplicia summĩstrãt : culpandus. Carnifex . n. simulac gladiuz iugulo defixit : breuiqꝫ dolore affecit : desinit ultra ho minẽ excruciare: ipse uero cuiuis criminãdo : ue xando insidiãdo : que sugeris centies mõtẽ op petere. aduerte itaqꝫ q̃ multiplices uaĩasqꝫ ex una cõficias mortes: qđ qꝫ grauissimũ ẽ cũ nulla sis necessitate aut fame compulsus: sed eo dũtaxat ut equoꝝ frena. domus fastigia : & colũnarũ e pistilia: multo auro obducãtur rapiendo: habẽdi semper in te crescit cupiditas. q̊nã igitur pacto hec nõ gehẽna digna iudicẽtur: quãdo & fratris q tibi ẽ ineffabiliũ bonorũ particeps: tãto qꝫ sit a deo honore dignatus: nulla apud te ratio con st& : idqꝫ solum habeas uoluptati : ut lapides & pauimenta excollas : exhornes qꝫ adeo brutorũ aĩantiũ corpora: ut plurimas tibi ad pnitiẽ & ca lamitates ĩferas & erũnas? Canis tibi magna ẽ cura: hõ uõ ĩmo chĩstus ipse: ꝓ tuo hoc nimio ĩ beluas studio: ꝓqꝫ inani ceteraꝝ reꝝ solertia: fa me extrema cõcludit. Quid hac cõfusioẽ deteri us? qd eiusmodi nequitia põt esse molestius? q̃t flagrantia flumina uel igne succensa huic

fuerint ad cruciatũ satis ?siqdẽ is q sit ad dei i
maginez creat9: tua ĩhumãitate sordescit & squa
l&: muloꝝ uõ facies q cõiugem uecturi sunt tuã:
auro nõ modico fulgeat: pelles insup & ligna: q
bus tegumentũ aliquod cõtexit: uel si sedes parã
da sit aut suppedaneum: auro argentoq; operiũ
tur. at christi membrum: cuius ob gratiaz e ce
lis ille ad nos deuenit: ac uenerandum sangui
nez fudit: pre auaritia necessaĩis alĩmtis nil fruit
Lectuli preterea tui ũdiq; sunt obtecti: sanctorũ
uõ corpora uel necessario amictu priuãtur. Ser
uis itaq;: beluis: stratis: suppedaneo: sella: & ce
teris que his uiliora sint uasis: inferior a te xp̃us
hẽt & abiectior. ꝗ si me audis dictaq; hec mea
horrescis: desiste iã hec factitare. Desine ĩq̃ ĩsaĩre
ẽ. n. studiũ hoc omẽ qđ circa huiuscemõi res ĩ
pẽditur pro insania hẽdũ. Idcirco inani hac &
supuacanea cura omissa: oculos aliquãdo tãdẽ
subleuemus ad celũ: dĩeq; tũ illum idest horribi
le dei iudiciũ: tũ statutã certãq;. sentẽtiã & in re
ꝓbos futurã dãnationẽ: memoria repetamus:
Animaduertamus insuper & eterne illius ma
iestatis tollerantiam: ꝗ nostris uel erratis uł sce
leribus perspectis: neq; celitus in nos fulgura ia
culeẽ: cũ facta hec fulmine sint non ĩdigna: id tñ
facere intermittit: nec mare in nos refun
dit: nec terram scindit aperit q; mediam: nec

ſole; extinguit: neq; diſturbat cū aſtris una & ce
lum: nec cūcta deniq; e medio tollit: quin poti9
creata oīa ſinit ſuo ordine ferri nobisq; pro in
ſtituto ſumminiſtrare. His itaq; aīaduerſis: diui
ne clemētie & magnitudinē animi & tollerātia;
obſtupeſcamus: reputem9q; nobiſcū aīo noſtri
ortus īgenuitatē: qñ in preſenti nihil plane uid
amur a brutis aīntibus differre: ſed illis eſſe lō
ge inferiori cōditōne orti: ſiquidem ſanguinis il
la trahūtur cōiunctione: ſuntq; naturali quadam
amoris copula cōtenta. ipſe uero uel pleriſq; ſeſe
offerentib9 occaſionibus honore ſcilicet qui re
ligioni debet & fidei & multorū bono4 partici
patōne quorū ob gratiam cū mēbris tuis & fe
dus inire & copulā queas: fact9 es illis lōge im
māior: pſerti cū ea que plāe īutilia ſunt & nulli9
momēti magno uideris ſtudio īſectaī: eos aūt q
dei ſunt tēplū: fame & nuditate cōſumptos nō
ſolū aſpernaris & negligis: ſ; malis plerūq; pluri
mis obuoluis: Atq ſi ea per te glorie cupiditate
gerūt: lōge magis frater q̄ equ9 curādus for&. q̄
to enī is qui tua ſit munificētia uſus: preſtātior
fuerit: eo fulgentior tibi pro tuis in eum bene
ficiis corona contexitur. nunc uero cum longe
bis fueris in aliena lapſus: nō ſentis q̄ multos
excites q te criminent. quis. n. tibi nō maledixe
rit? quis ñ extreme crudelitatis & ihumāitatis

insimulabit: cũ uiderit te hoĩm genere neglecto: bestias illis pretulisse: post bestias uõ domos et suppellectile cure habere? nõne apostolos audis asserentes: priores illos qui dei uerbũ suscepissent: domos fundosq; uẽdidisse ut fratres alerẽt? tu uõ domos & fũdos subtrahis: ut equos: ligna: pelles: parietes & pauimẽta excollas: qđ q; grauiꝰ uideĩ debȝ ñ solũ uiri: uerꝝ & mulierculae hac trahũt uesaĩa qñ ad inanẽ laborẽ hũc: & maĩtos ĩpellũt: ut ubiuis potiꝰ q̃ necessariis ĩ rebus ĩpẽdãt. Quod si quis hec tulerit molestiꝰ minusq; pbet: p̃meditatũ hẽnt & ĩ prõptu respõsuȝ: ñ mediocriter increpandum. dicũt. n. ea licere que & ceteri factitẽt. Quid ĩqtis? nihil pud& : nihil ueremini: qñ & chĩstũ ut eqs & mulis: ita & stratis & suppedaneis adnumeratis famescẽtẽ : qn potius neq; illis parẽ facitis : maiorẽ his rebus põtõneȝ : xp̃o uõ pexiguã ĩpartiti ? num uos fugit cũcta illiꝰ esse ditõis. uos insup ac uestra oĩa? num ignoratis eũdem & corpus cõdidisse: cõdito gratis indidisse & aĩam : in quã omnia ornamenta cõtulerit? quispiam uero pro his oĩbꝰ donis nec beneficii uicẽ redd&: qui ue p locata domũcula pactam & cõuẽtã pecuniã diligẽtissime exposcit: mundi hãc machinã omnẽ ĩ usum habens tãtũq; inhabitans terrarum: neq; parum tollerat mercedis dependere: cuȝ inani glorie e q̃

4

facta eius oīa pēdēt: se ipsuȝ suaqꝫ uniuersa deuo
uerit: eo inanius: ꝙ neqꝫ beluis tali ornatu cīcuȝ
actis: addi aliquid uirū pōt: neqꝫ sessorib9 ipsis
uirtutis plus qcpiā accedere q̄ ignominie. siqui
dē pleriqꝫ ab eqte auersi: oculos ad iumēti or
natum cōuertēt: īsequentēqꝫ familiā uel preuiosi:
& qui elatis ceruicibus antecesserint: circumspec
tabūt: dominū uō satellitib9 stipatū: nō sec9 ac
cōmunē hostem & infensuȝ habebūt & asperna
buntur: que res cōtīgere tibi haudq̄q̄ poterit:
si aīuȝ excolueris. qn hoīes poti9 & angeli uni
uersi & angellorū princeps coronā plectēt. Idcī
co si glorie cupiditate duceris: desine iam factita
re que soles. neqꝫ domū: sed aīam ipsaȝ: ut claī
or fias & circūspectior: ornato. nihil. n. dici te
uilius pōt: si ei posthabite & neglecte: domus
ornatū anteponas. Quod si mea hec dicta iniq̄
aīo tuleris: audi qd̄ fuerit p quēpiā alienigenaȝ
gestū. Philōphus enī quidā cum splendidā esset
domū ingressus auro multo fulgētē: uarioqꝫ mā
more & colūnaꝝ cultu cōspicuā: pauimēta mox
ipsa tapetibus strata uidiss&: in faciē dn̄i dicitur
domus cōspuisse: increpitus deinde respōdisse:
Cū sibi id facere ulla ī pte dom9 haudq̄q̄ licuis
s& : coactum se domini uultū cōspurcasse. Vides
itaqꝫ q̄ irrisione dignus sit ille: apud eos qui mē
te ualent; & despicatus: q exteriora ornauerit?

nec imerito: nã si quis uxorẽ sciuerit tuam optã
pãnis aut neglectam, ancillulã uõ ueste splendi
diori obtexerit: num equo id animo tuleris? Mi
nime: qn ira succẽsus: summã hàc eẽ iniuriã cla
mitares. Nec sec9 igĩ tibi erit de aĩa cogitandũ
cũ parietes solum & suppellectilem exornas: &
stipẽ minus habunde impartiris: nec ĩ reb9 ge
rendis prudẽtius ĩpendis opam. qđ eo grauius
uideri deb&: cũ cõst& heram ĩter & ancillas ꝑ
earum natura nihil distare: aĩuꝫ uero a corpore
differre plurimũ. Que res si ita se habꝫ: lõge ma
gis domus ipsa & lectuli & scabella ab aĩa dista
bũt. Qua igĩ fueris excusatõne dignus: cũ hec
fuerĩt auro ꝑ te argentoqꝫ obducta: aĩam uõ nul
la eius habita ratõne pãnis obsitã: squalẽtẽ: fãeli
cã: ulceribus plenã: canibus sciueris laniãdã &
his insuper existimãs te ex ornatu eiusmodi &
exteriori: laude uel gloria potiturũ? Illud prete
rea maioris demẽtie appar&: cũ fueris ob id su
peruacui ornamẽti sepe alias ĩcrepitus irrisioĩbus
qꝫ & cõuitiis uel ĩiuria quauis alia affectus & ex
tremis suppliciis adiudicatus: supuacanea hec
fore tibi adhuc decori duxeris. Vnde cũ ita ut
dixim9 se reꝫ hẽre intelligamus: repurgãda sunt
nobis errata hec omnia ut aliquando tandeꝫ no
stri iuris effecti resipiscamus: transferamusqꝫ in
animũ decorem illũ exteriorẽ omnẽ: & ornamẽtũ

5

hoc pacto de9 mãebit illesus: & sine iactura erit: & nos ãgelis pares effici&: & bõis certõrib9 donabit.

SERMO.II.

Ge tãdẽ si plac&: cõtẽtõibus ommissis: sermonem ad moralitatẽ differendam cõuertamus. neqtia enĩ depulsa ĩductaq; uirtute clare docebimus iniqtatẽ ipsam nullũ habere a natura ortum: conquirẽtibusq; malignitatis originẽ: nõ solũ uerbis: ue⁊ & reb9 ipsis: ora occludere facile poterimus: utpote qui illis nature simus: nõ ĩprobitatis participes: neq; illud spectãdũq; laboriosa sit uirtus: sed q̃ possit facile comparari: si studio & diligentia ĩcubueri n9 cõsiderandum. Quod si uicio⁊ uoluptatẽ attuleris & finem q ducit ad mortẽ: uti ecõtra uĩtutes ad uitã: explicabis uidebim9 plurimũ uiciis ieẽ doloris: uirtutibus uõ uoluptatis nõ pa⁊: si fuerit hec diligentius utraq; discussa. nam qd improba conscientia molestius? qd spe meliori suaui9? nihil profecto nihil adeo nos frangere uel urgere cõsueuit: q̃ rei aduerse aut mali imminẽtis expectatio nihil inq̃ nos adeo sulleuat: & quasi uolitare facit: q̃ recti cõsciẽtia: qđ quidẽ facile põt ĩ rebus humanis aduerti: nã q carcerẽ habitãt capitis dãnati: damnationem operientes & mõtẽ uel si deliciis habunde fruantur: uitam longe

agunt molestiorē & anxiam q̄ q emendicando
& nullorū sibi malorū cōscii p rerū angustias ī
cedūt.mortis.n.future expectatio haudq̄q̄ si
nit.quas in manib9 habent uoluptates seu de
licias sentiant.Verū quid uictos dixerī & ī carce
rē cōiectos:qñ & libere uagātib9: habūdātibus
dico et opulētis uiīs:sibi ipis malo4 cōsciis:opi
fices ipsi longe sint conditōne meliores:qui ex
diurno questu uictitent & labore summo? Cū
q3 in popinis nonnullos spectamus temulētos:
incontinentes & uentre distentos:eo illos in
felices appellamus: quoniam edendi & perpo
tandi uoluptate:longe est acrior expectanda in
eos & futura calamitas.q̄ si hisce cībus uiuen
di hoc genus iocundū appar&:nihil ē mirū si ne
queat ī malignitate amaritudo euitari:uel in ne
qtia defugi tristitia.Ecce res tā execrāda ebrio
sis illis laude uidet̄ digna nō mediocri:nō tñ id
circo beatos illos:sed miserabiles nūcupam9 et
calamitosos:quia ignorēt q̄bus sint malis īmer
si.Quid de mechis dixeris:q ꝑ breui:fluxaq3 li
bidine:turpem subeunt indecorāq3 seruitutem:
pecuniarum īsuper iacturā:timorē continuū:&
uitam ducūt eius sane q̄ Cain duxerit nihil ab
similem:uel lōge q̄ ille molestiorem?siquidē &
p̄sentia uerent̄:& futura ptimescūt:amicos pari
ter & inimicos:ignaros uti & sceleris conscios

6

suspectos habẽt: adeo ut neq; qescẽdo h9 sint ãxi etatis expertes. Facinorũ. n. conscientia ĩsomnia eis uel plena formidinis ad usq; terrorem effin git. Verũ q fuerit ĩ uita moderatõr: erit his ma lis oibus solutus tum illam summo in ocio & libertate transig&. Obiectandi itaq; erũt breui bus his oblectamẽtis formidolosi fluctus istius modi & procelle: perexiguoq; abstinẽtie labori tranqllitas illa uite sempiterne obiicienda: specta bis sane moderatã hanc ĩcontinẽti illa esse lõge iocundiorẽ. Praedo preterea & fur alienis pecu niis manus iniecturus: nõne diuersando seruisq; nõ secus ac liberis adulãdo: portaꝝ uigiles ꝺter rendo: cõminando: iniuriam ĩferendo: excubãdo tremebundus & ãxi9 & suspectans oĩa: plurimũ tollerat laboris? ei uero qui pecuĩas aspnetur: ni hil accid& isti9 modi: sed ĩgenti fretus animi su auitate uitam quiete ag& ac tuto. Ceteꝝ si qs ui ciorum partes discusserit singulas: cõspicabitur cõfusionẽ illis ĩesse & scopulos nec mediocres: mox si uirtutis principia attendat: dura esse & la boriosa cõpeĩ&: que uõ sequẽtur: facilia adeo & iocũda uidebit: ut superior oĩs obiectus labor sublieuetur. cõtra uero lõge ab his: uiciorũ ẽ di uersa cõditio: siqdem oblectamẽta ipsa: que ex illis inicio statim capiũtur dolores ac supplicia cõsequuntur: ita ut prior illa omnis depereat

uoluptas. Nā queadmodū is q post partā uictoīam coronā expectat: presentes labores pro nihilo ducit: sic & is quē post delectationē manent tormēta: nequit fructum pure uoluptatis timore oīa perturbante: capessere. Quinetiaꝫ si quis diligenter rem oēꝫ inuestigauerit ut cruciatus peccatis ꝓpositos ommittamus plurimū in uiciis exequendis cōperi& inesse laboris. Quocirca si plac& scrutemur eadem hec in his q aliena rapiūt: uel si ditiores fortasse fuerint: & pecuniis circūfulti sint etiā si uelis: quouis discrimine: āxietate cura: & ceteris eiusmōi uacui: cōcedam9 ꝑterea quēpiā esse nulla sua industria opulētū: qđ qꝫ nec fieri pōt fidentē & spei plenū posse res suas & bona oīa in lōgū seruari. Qua igitur is: quoniā habunde sit fortune bonis obscept9 uoluptate fruetˀ? presertiꝫ cū hec haudq̄q̄ sināt quempiam diu letari: siqdē appetēti plura: tormēta augescūt: maximeqꝫ tū quisqꝫ gratuletur: cū habendi abscessit cupiditas. nā & sitibundi tunc recreamur cum ad sacietatem ebibimus: q̄diu uō siti uexabimur: uel oībus exhaustis fontibus fluminibusqꝫ per nos absorptis: & angimur magis & acriꝰ cruciamur. Ipe ergo si seculi hui9 bōa acceperis nec eadē ītermiseris augēdi desiđriū eo te maiōi cruciatu afficies: q̊ & plura gustaueris. Ne itaqꝫ existimes ex hoc multarū rerum

cōplexu aliquam tibi: nisi diuitias spueris posse afferri uoluptatē: q̄ diu. n. eas cōcupieris: nunq̄ supplicio carebis Amor qppe diuiciaꝝ ille in ex plebilis ē & infinitus: quantoq; plus ꝓcesseris uie tāto magis a fine aberis. Nonne igit̄ cupi ditas hec ꝓ mōstro & extrēa secōdia ē habēda? Erit itaq; pīcipio nobis his auaritie malis lōgi us abeūdū: quin potius neq; talia sunt desideria attingenda: uel si attigim9 fugienda erunt īicio statiꝫ: neq; his diutius īmorādū. Quod Salomō dꝰ muliere adulterata differit hoc mō & cō nōe facit. Desalta: ne morā traxeris: neq; domus illi9 fores adieris. Nec secus ipse de pecuniarum aui ditate dixerim: nā si sensim te uastū illd̄ furoris mare adire cōtigerit: haud facile reuocare gradū queris: difficulterq; uictor euades: nec secus ac solent q capitis uertigine detinentur. Vnde si in huius auaricie ꝓfūditatē d̄scēd̄ris: te ipsum ac tua uniuersa deperdes. quare pricipia ipsa nobis cauēda sunt: que ue minora fuerint mala euitan da: e qbus & maiora ortū ducūt. Nā q errata uel singula uti exigua pāuipēdere consuescet: paula tī omnium pacietur iacturam. peccatorum siqui dem incuria & neglecta facinora: & uicia induxe re: & urbiū mœīa solo equarūt. Sic & cōpoībus morbi increscūt: cū illoꝝ uel tenues cause negli gūtur. Atq Esau nisi primogeniture renūciasset:

nequaq̃ ēēt īdignus benedictione effectus. Itez si se bēdictiōe non abdicasset: nec fratricidium cōmittere cōcupisset: Caī p̄terea nisi primogeni ture fuisset desiderio captus: s3 eiusdē deo curā demādasset: nūq̃ secūda fuisset primogenita con secutus. quibus adeptis si comōnefaciēti se deo paruisset: cedem nunquā parturisset. Rursum fra tricidio cōmisso si eū rei geste penituisset: deoq3 se apellāti non impudentius respondisset: nihil esset in reliquū mali perpessus. Quod si hi quos āte cōditā dei legem fuisse cōstat. prae istiusmōi negligētia: sensim sunt ad ipius malignitatis ima prolapsi: cogita qd nobiscū agēt: q ad maiores sumus fossuras euocati: ni diligēti9 nobis preca ueīmus: & maloꝝ scītillulas p̄ius q̃ ignē suscitēt extīguamus. Quorsū hec? Deierādi frequētiori teneris cōsuetudine? nō mō ergo huic erit uitio obsistēdū: sed tollendu3 prorsus & iusiurādum: id si egeris: & labore q̊ uis: & peierandi uitio ua cabis: lōge. n. est difficilius nō deierare: q̃ nullo omīo iuramēto insuescere Conuiciator si fueris uel cōtēciosus: aut percussor: praescribe tibi nō irascēdi lege3 nec clamitādi. hoc pacto cū radice una & fructus interibit. Libidinossus es & īcōti nēs? ꝑpone tibi metas & terīnos: nullā mulieꝝ spectandi: neq3 inforo alienū decorem oculis cir cūlustrādi. Leuius eni3 multo a muliebri aspectu

abstinebimus:q̄ uisa & cōcupita femina: libidi
nū icitamēta ꝓpulsabimus .siqdē & leuiora sunt
que primū nobis iserūt certamina:tā & si nihil
erit nobis decertandū:si nec portas ipi hostib9
patefaciemus:aut admiserimus uiciorū semina:
Id circo Xp̄s uirū inceste mulierem spectātē pēa
affecit:ut nos labore subleuaret.idicit nāq; pri9
e domo hostē eiciēdū:q̄ sumptis uiribus fiat
ualidior:ac cū depelli facile queat. Quid enim
opus ē frustra nobis ipsis exhibere negociū &
manus cū hoste conserere:cum liceat palma sine
certamine cōparari:& p̄ripi queat āte inceptum
bellū uictōia?Neq; enī adeo laboriosū est a mu
lierum aspectu cōtinere oculos:q̄ uisis & cīcum
spectatis :abstinere.qnetiā neq; ipa oculoꝝ absti
nētia qppiā habere uidet̄ difficultatis:sȝ aspect9
ille sudoris plurimū hēt & laboris.Quod si uel
ea res istiusmodi difficultatib9 uacaret: prestāet
q; de se lucrū aliqd' nec mediocre:qd tn̄ nobis
ꝓperandū ē :ut malis omībus habūdātissimuȝ
pelagus adeamus .presertim cū n̄ soluȝ sit a foe
minarū intuitu hoc abstinere facillimuȝ: uerum
& ab earū cōcupiscentia ne īquinari quidē cōce
datur ?Cōtra uero q feminā uiserit: ut summo
cū labore :sic n̄ sine animi labe:euad&:si forte
sit aliquādo euasurus:ut q; is qui facieꝝ speciem
d̄corēue haudquaq̄ attēderit:eritq; omib9 quae

inde admittũt libidinibus uacuus: sic q̄ fuerit ĩ uisendo cupidior: cũ mentẽ primũ cogitatu foedauerit: quaerit demũ admisse cupiditatis notaꝫ excutere: si excuti quoq̃ pacto queat. Idcirco xp̄s ne talibus afficiamur: nõ solũ homicidiũ ueruꝫ & iracũdiã interdixit: nec fœminã mõ nõ adulterare: sed ne inceste quideꝫ ĩtueri iniũxit: neqꝫ solum nõ deierandũ uetuit: quinetiam & sustulit iusiurandũ. Sic ne hoc quidẽ pacto dimensa uirtute contentus: & legibus euiusmodi ꝓmulgatis: ad maiora processit. siq̄dẽ humana cede ĩterdicta: iniunctaqꝫ nõ irascẽdi lege: indicit etiã ad tollerandas iniurias patientiores esse debere: neqꝫ fore solum ꝓ insidiantis arbitrio sustinẽdos insultus: qnetiam uincenduꝫ ẽẽ insultantis furorem nostre tollerantie magnitudine. Nõ enĩ dixit si quis te ĩ dexterã malaꝫ percusserit: feres animo eqori & obticebis. ueꝝ & alterã forte percussori põrigẽdã addidit. Sic enĩ ꝑspicua paratˉ uictoria: si plus illi q̃ uelit cõcesseris: suacqꝫ male cupiditatis & metas: tue magnanimitatis granditate superaueris. hoc enĩ pacto & illi9 soluisti ĩsaniaꝫ & q̄d secũdo patiẽtius tuleris: prioris tollerãtiae mercedẽ s rcis. Vides itaqꝫ uti nihil ex ĩlata ĩiuria offẽdi: ĩ nostra esse: ñ ĩ ĩferentis: potestate? neqꝫ soluꝫ nullo affici malo. sꝫ q̄d aliquãdo patimur nostri esse nõ alieni arbitrii:

qđq; mirū magis uideri debet:nulla prorsus of
fendemur iniuria:si nobis paululū aduigilabi
m9.qn ꝓ beneficio erit qđcūq; in nos ius ꝑter
& equū īferet.Exēpli gratia: fuit i te quispiam
cōtumeliosus .potes si lib&:hāc in tuā cōuerte
re laudē cōtumeliā:nā si cōtra & ip̄e fueris in te
lacessentē cōuiciatus:accumulabis cōuiciandi fe
ditatē.ue℞ si te cōuitio īsectātē laudib9 prosequē
ris:spectabis qui aderūt palma te & gloria iudi
casse nō indignū .Vides cū uolum9 iniurias no
bis in beneficiū cessisse?qđ itē de pecuniarū iac
tura :de plagis ingestis:& isti9 mōi ceteris: cōti
gere pōt:si aliorū in nos malefacta accumulatis
bn̄ficiis cōpēsabimus:taliq; munificētia duplicē
nobis ip̄i & palmā uēdicamus & coronā necti
mus.ita fit:ut si accedens quispiā:hunc illūue af
ferat fuisse de te impudētius locutum:& uulgo
maledictis incessere asseuer&:tū si cōuitiatorē
coram delatore ipso laudaueris plurimū:& ob
trectātis īiurias uīdicabis:& poenas capies :qp
pe qui rē hanc memoratu dignam gestā per te
fuisse cognouerit:& te laudib9 efferent:& odio
cōuitiantē insectabūt:asserētq; hunc quauis fera
bestia nequiorē:qn̄ quidē nullā tibi iniecerit cō
uitiando tristitiā:cū ipse qui sis iniuria affectus:
nihil mali pro malo accepto retuleris : arguesq;
hoc pacto dicta ī te omīa commētitia fuisse &

falſo obiecta. Solet. n. q alienis ĩ ſe maledictis offendit: conſcientiã delati criminis preſe ferre. cõtra uero qui cũcta que obiciũtur irridens: & uti nullius momenti ducens: quauis ſe ſuſpitõe leuabit. Cogita itaq3 quot bona hanc tuã moderãtiã cõſequãt. ſiqdẽ & te q̃uis eximes aĩmi perturbatione: qđ q3 primũ fuerat dicẽdũ: uel peccatis: quib9 forte fueris obnoxius exueris: quãdo criminatores tã leni aĩo feres: q̃ phariſeum tulerit publicanus obtrectantez. Accedit etiã ꝙ aĩuz ad ſapientie ſtudium exercendo inſtituis: & laudem tibi oĩum cõſenſu cõparas nõ mediocrem eriſq3 quauis obiectorũ criminũ ſuſpitõne ſolut9 ꝙ ſi in nominis tui detractores uindicandũ cenſueris: facile id habundeq3 ſequet: quãdo uel pro maledictis ſuppliciũ ſumpturus ẽ de9: eritq3 illi tua: uel ante id ſupplicii tẽpus: in perniciẽ tollerantia. Nihil enĩ adeo maledicos mordet frenatq3: q̃ illatae contumelie cõtẽpt9. nam queadmodum tot bona ex ipſa ſapientia emanant: ita ex ĩpa animi puſillitate ꝯpleraq3 mala cõtingũt. ſiqdẽ & ipſi ignominia notamur: uidebimurq3 ſpectantib9 ceteris delati criminis nõ expertes animumq3 ĩdignatõe opplebimus: & hoſte iocũditate affecto: deum irritabim9: ſuperĩducem9q3 erratis priſtinis noua delicta. Que oĩa cũ ita ſe habere intelligam9: euitemus ĩpatiẽtie ꝑcipiciũ:

nosq; ad ipsius tolleratie portũ cõferam9:ut hic nostris aĩs p xpi pollicitatõib9 quiete inuẽta: eiusdem cũ dono & gratia:tũ benignitate & clementia bona eterna cõsequamur.

SERMO.III.

orpus nobis reliquis rite pactis morte mulctãdũ ẽ.uez qd' absit:haud quaq̃ cõporis substantiã ipaz cõficiẽdã dixeri.uerũ ĩcitam̃ta & libidinũ ĩpetus mactandos duxeri:q nos ad praua facinora cõpellũt.Nam & humanuz nihil subire :nec ĩdulgere uolupeatibus uite loco habẽdũ ẽ .siqdẽ qui his se dediderit: prae tristitia:formidine:periculis: & multiplici aĩorũ affectu:que illis immixta in examinis morẽ circũferũt:uitam ducere qetius ĩ reliquũ haud poterit :adeo ut si ei hac uita sit excedenduz pre horrore quodã & metu uel ante cõstitutũ obeat mortẽ .Itẽ si futurã egritudinẽ suspicetur :si contumeliã:si paupertatẽ :seu aliud istiusmodi quicpiã ex ĩsperato affutuz p̃uiderit:perit illico & cõsumit.Quo uite gñe qd esse põt miserius? Contra uero q spiritu uixerit:nulla erit simili calamitate obstrictus .s; timore:mœstitia:discrimine.erit & quauis rerũ mobilitate superior :neq; eo uictor euad& q nil sit aduersi ppessus:s; qd maius utiq; ẽ :aduersos oẽs fortune casus cõtẽnat idq; eo pacto fiet si spũs nob̃ dinus ĩhitauerit

qui nō ad breue afferitur: sed ꝑpetuo habitatur⁹ Nā inhabitare spiritū dicit nō inhabitasse: ut cō tinuā eius māsionē ostendat. Quocirca: qui ui tam hanc uiuere credit: sempiterne illi ac perpe tue intereat necesse ē: unde & dictum illud esse constat. Spiritus uita est ꝑ iustitiam. Sed hec ut clarius innotescāt: producamus homines du os in medium: quorū alter lasciuie sit & uolupta tibus deditus: alter uero prorsus sit his reb⁹ de mortuus: uidea n⁹qꝫ uter horū sit uiuēs dicēdus cōcedat. habund& alter diuitiis: sit etiam cōspi cuus: sit insignis: alat parasitos: belluones adula tores: uniuersumqꝫ his ī rebus diē terat: d& itē lasciuie operā: debacchet. Alter uero parce ob uict⁹ austeritatem & tēperāter uiuat: uesperi duꝫ taxat cibum capiat necessarium: maneat si uelis ad dies binos ternosue impastus. quē hoꝝ ma gis uiuere existimabitis? credo plerosqꝫ mollem ꝑdigū & bonoꝝ dissipatorē: opīaturos: at nos eū dixerim⁹ qui in his bonis fortune modū si bi prefinit. Sꝫ qm̄ disceptatio hec ex re or ta est: adeamus interea istoꝝ domos: uel eo ma xime tēpore: quo tibi opulentus ille uiuere ui dat: cū ī suis iq̄ delitiis diuersatur. Ingressiqꝫ spe ctem⁹ qb⁹ sint iidē illi ī reb⁹ ocupati. ex his. n. que ꝑ eos gerētur: quot⁹ qsqꝫ eorū fuerit mōtu us ne an uiuēs sit appebit. Inuēiem⁹ certe alteꝝ

libris ĩcũbentem: uacantẽ rei diuine abſtinẽtiae uel reb9 neceſſariis ĩcũbẽtem: habenteq3 cũ deo ſermonẽ. alterũ uero madẽtẽ mero et emõtu u3: apud quẽ ſi ad ueſpe4 uſq3 morã traxerimus nihil eũ in melius uidebimus profeciſſe: qn im minẽtẽ ei mortẽ magis ac magis augeri: & exõ ta3 inde ĩcreſcere ſomnolentiã. Hũc uero noſtrũ ſobriũ dico & continẽtẽ: ul' noctes ſpectabimus inſomnes ducere. Vtr4 itaq3 horũ uite plus hẽre dixerimus: eũ ne qui ſine ſenſu ꝓſtratus iac& et torpidus: & cũctis ẽ ad riſum expoſitus: an actuo ſum illũ & deo colloquẽtẽ? hunc quide3 dixerĩ. illũ nanq3 ſi accedens rem aliquã oportunã roga ueris: nihil magis q̃ quẽpiã uita functum audi es reſpondentem. cum noſtro uero hoc ĩterdiu noctuq3 uerſari cupieris. eum quippe audies & de rebus coeleſtibus differentem: & angelum potius agẽtem q̃ hominẽ. Vides ne uti is ꝑ eiuſ uite ſolertia & integritate inter uiuos obtineat primatũ: ille uero mortuis ipſis miſerabilius ia ceat conſternatus & torpens: interagendũq3 ſi qd forte agere uideatur: nihil gerenda4 re4 õdi nẽ diſcernat: furentiu3q3 ſit haud abſimilis: quin & his longe calamitoſior quibus affectis iniuria cõdolemus & ĩcrepamus ſi quos hiis forte con uiciari cõſpicabimur? illũ uõ ſi qs ĩuadat: nõ mõ nihil eĩm9 cõmiſerati: ſ3 iacẽtẽ poti9 & ꝓſtratũ

merito fuisse malo affectū pronūtiabimus: Nuz erit hec uita dicenda: que mortibus infinitis ē grauior? Vides itaq3 hoiez delitiis incūbentē nō solū uiuendo obisse mortem: sed esse mortuis longe īferiorē: pernitiosioremq3: demone agitato & furiis? Quippe misericordia hic iudicatur haud indignus: ille odio: uenia3 hic: penas ille: ꝑ eius tum uitiis: tū morbo meret. Quod si adeo qspiā exteriori hac facie fluēte ex ore pigui & mācēte saliuo & urgēte baccho grauis cōspurcat: cogita q̄ male cū aīa illa calamitosa agatur: quae hoc ī corpore tāq̄ in sepulchro aliquo recōdita ē & contumulata. Cuiusmodi ī homine temulentia nec secus uideri deb&: q̄ si barbarus qspiam deformis & īpurus: ui summa & ꝑtāte ī petū faciat ī adolescētula3 decoram aliq̄ uenustā & continētem. Quis igitur qui mentis sit compos non potius opt& mille obire mortes q̄ diem unum: hāc uita3 degere? Quod si orta iā luce ex ea se ioculari ebrietate attollens sobrius fōtasse appareat, nebula adhuc quadā ex uinolētie procella: sibi pre oculis obuersante: nondū satis libera temperantia fruit: eundem si uel abstinētem uiderimus & modestum: quid iuuat: cum nihil ex eo aliud assequat utilitatis. q̄ ꝙ se crapule insimulantes recognoscat? cū enī impudētius agit: cum debacchat: id dumtaxat lucrifacit:

ꝙ se irridere nõ sentit.ubi uero dies illusit: am
mittit omẽ quã ex lasciuia ceperat uoluptatẽ
siqdem familiam obmurmurãtẽ:& insectantem
se iurgio coniugẽ:obiurgãtes amicos: inimicos
ludibrio se habentes recognoscit.quid ergo di
ci hac uita potest miserius:irrideri ab omĩb9 in
terdiu & rursũ eadẽ illa turpiter ĩceptare?Vis e
tiã cupidos ĩ mediũ producã?est enim & haec
deterior alia quedã debacchatio:que & si dici
hoc noĩe põt:cõsenquẽter & mors est.qn alio
quouis mortis genere tãto ẽ acrior.q̃to grauior
ẽ temulentia.neqȝ adeo etiã uino madere mole
stũ q̃ ipsa ẽ pecuniaꝝ affectatio ĩfesta.ibi eniȝ ia
ctura ad egritudinẽ usqȝ ꝓuehiẽ :torporeqȝ & in
sensibilitate subsistit:finitqȝ ĩ ipsius ebriãtis per
nitiem.hic uero ĩ habendi scilic& cupiditate:dẽ
trimẽtũ:& p ĩnumeros hominũ discurrit aĩos:
& uaria ubiqȝ suscitat bella.Age & hoĩes cũ aua
ritia:cũ temulẽtia detẽtos adinuicẽ cõferamus
uideamusqȝ quibus in reb9 aut cõueniãt inter se
aut excedant .rursus ĩq̃ fiat de ebriosis cõpara
tio:quãdo qdẽ nequeãt cũ beato illo :cuius sup̃
meminim9 spiritu ĩcalescẽte cõferri:mẽsamqȝ ite
rato ĩfinitis cedib9 refertã ĩ mediũ ꝓducamus
aperiam9qȝ quib9 in rebus simillimi ĩter se &
pares: p ipsius morbi nã uideantur.nã cũ huius
morbi sint species uarie:siqdẽ pãtim uino:pãtĩ

ex cupiditate nimia efficiūt: morbus tñ utrisq;
inest nō absimilis. aeque enī absurda quadā aui
ditate detinentur. Nā uino grauis q̊ plures hause
rit calices: eo magis sitiꝫ incēdit. Itē & qui pecu
nie fuerit amore captus: q̄to plura accumulaue
rit: tāto maiorem sibi excitat cupiditatis & aua
ricie flāmam: & grauius se diuexantē sitim sum
ministrat. ea itaq; re utriq; sunt pares. uerum in
eo rursus temulentū excedit cupidus: quid illud
sit queris. ebrius enī rē patitur a natura nō alie
nā. Vinū q̄ppe natura calidū: cū innatā auxerit
siccitatē: ꝓpotādi īgerit auiditatem: uel inexple
bilem. Vnde īquies auaro & cupido tātus hic
habendi amor accreuit: unde īquis? cū enī is ad
summū euaserit diuitiāū culmē: tū maxime pau
perē. Incredibilis sane hic morbus: perplexus ē
& ambiguus. Spectemus ergo si lib& & hosce
cū temulenti esse desierint: ceperintq; mētis esse
cōpotes: tā & si cupidus ille nūq̄ sit uinose hui9
auiditatis expers: quin utrosq; potius cū ebrii
sunt cōsiderem9: uideam9q; uter horum magis
sit irridēdus: effigiemusq; eos acrius & subscri
bam9: uidebimus certe alterū pre uino d̄lirātē:
aptis oculis: nec quēpiam discernētem: oberran
tē frustra & agitari: ī obuios quosq; offendētēꝫ:
euomētē. laceꝝ & īformiter nudū: usq; adeo ut
cūctis habūd̄ risuꝫ moueat. Age ad hec & auaꝝ ī

mediū proferamus: cuius res gestae & actus nō risuȝ modo: sed execrationē: irā & ful nīa mere bunt. uerū reliquis ōmissis: q̄ sit irridēdus cōsid remus. siqdē aeque is atq; uinaticus ille: neminē uel amicū discernit uel hostē: oculos q; apertos gerens: capt9 lumīb9 ē. utq; ille praeter merum nihil habet acceptum: ita & is praeter pecunias nil aliud spectat. lōge uō huic grauior ē uomitus siqdē nō cibū potūue re nittit: qn uerba cōuitii: dissensionis & mōtis plena. īfinita īsup ī caput suū fulmina ꝓuocat: cui9 aīa nō secus se habet q̄ ebriantis corpus qđ maculosuȝ ē ībecille ac flui dum: quando ne ipse quidē huiusce temulentie uicio careat. qn qđ grauius ē: curis capit: ira: & uigiliis: adusq; īteritum diuexat: & sensiȝ absuīt quippe qui uinolentia opprimitur. nocte transac ta pōt & sobrius fieri. hic uero & dies & noct s auaritiae ebrietate detinetur: acriori q; poena af ficitur: q̄ qui uinculis astringūtur: uel qui metal la operātur & cudunt: uel supplicia patiūtur si q̄ sunt grauiora. Responde mihi. num haec illa est uita: nec mors potius existimanda: qnetiam uel quauis morte miserior? mors quippe corpus q eti donat: & quauis irrisione: dedecore & aerra tis liberū reddit. at h bendi cupientissima te nu lentia hoīeȝ plane ī res euiusmodi īpīgit: occlu ditq; aures: excecat oculos: mētē multa caligine

obtenebrat. nihil eni patri praeter foenora audi
ret deq; adauctis usuris: turpi id cetiq; lucro: testa
dis tabernulis: seruilibusq; & illiberalibus mer
caturis iuuat uerba facere: omib9 queadmodu;
canis oblatrat: omes odit: omes respuit: cuctis
e sine ca ifestus: isurgit i pauperes: opuletis iui
det: nulli se gratu exhib& : nec uxori qde: non
liberis: no amicis. q; si nequeat udiq; lucra con
gerere: uel hos quide habebit ifensiores: q qui
natura sunt hostes. Quid pterea tali uesania aut
fieri deteri9 uel calamitosius pot? siqde ipe tibi
corpus habenti unicu: uetriq; solu idulgendo:
scopulos praecipitia terrae hiatus & que uis ba
ratra sumministras: q uel si aliqd ciuile munus
inieris: ipesas ueitus: praedabundus rapis: mox
q; coruptelis & abitu plerosq; alios coparas ma
gistrat9: superiore illo no mo sumptusiores: sed
certiores quide: cu mamone tributu dependis:
neq; peccuniis dutaxat uel corporis sudore: aie
q; ipi9 dolore & tormetis: s; sanguine ipso: i p
ho huic facis tyrano satis: ut aliqd tibi magis ac
crescat. miseru equide te: p tua hac barbara ser
uitute dixeri & calamitosu: none quotidie spec
tas q ad sepulchra tumuladi gratia efferut: ut nu
di & rebus oib9 dstituti educat: utq; nihil eis li
ceat e domo efferre: qn uel ea qb9 mortui obte
gut uermib9 dferat corodeda? quo circa hec ueli

tecū aio diebus singulis reputes: forsitan hoc pacto auaritiae ī te morbus oīs sedabit: ni forte uel in ipa funeris pōpa libuerit maius ī moduȝ debacchari. Est sane id graue uitiū: & horribilis ualitudo: eo ꝙ & nos cōtioībus singlis hēmus de hisce rebus apud uos serōnē: sumusqȝ forsan uestris aurib9 iniocūdi: easqȝ dicēdo exhaurim9 ut assuete saltem ꝑficiant magis. Caeteꝝ: neqȝ eniȝ in hoc mihi uestrū quispiaȝ cōtradixerit: ñ solū in ipo futuri iudicii die: sed longe ante: uarius iste & multiplx auaritiae morbus: supplicia q̄ mlta allaturus ē: quādo necuicti & ɔpediti neqȝ lōgiori & aduersa affecti ualitudine: neqȝ ii quidē quibus cū inedia & fame colluctatio est: seu quo uis mali genere ꝑsi talia sustinebunt: q̄lia pecuniaꝝ tollerāt amatores. Quid. n. ī ferri cuiq̄ molestius pōt: q̄ oīum in se cōcitare odia: ipmqȝ omnes habere inuisos. immitē se ꝓbere uniuersis et intractabilē: expleri nūq̄: siti cōtinua laborare: aflictari fame assidua: ultra q̄ credi pōt grauiori: maerore cōfici quotidiano: āgi cōtiūo & ꝑturbari? Haec & his lōge plura subeūt hii q accumulādi trahūt cupiditate: adeo ut si cūctoꝝ sibi mortaliū fortunas pariant: nullam ꝓrsus prae auiditate immodica sentiant uoluptatem. Quod si uel nūmi unius iacturā fecerint: putāt se sup ceteros fuisse grauiōa ꝑpessos: & uita ipa

excidisse. cuiusmōi mala qs poterit ſmo explicare? at si p̄sentia hec tātopere illos affligūt. cogita q̄ acerbiora post mortē tōmēta manēt. illuꝫ dico a regno cœlesti casuꝫ: dolorēqꝫ q sit ex gehēa futurus: perpetuos carceres: tenebras exteriores uermes illos & uenēatos: dētiū stridorē: p̄ssuras āgustias: ignis fluēta: & camīos ī extīguibiles. Que oīa colligēs cōferēsqꝫ cō ipsa pecuīaꝝ uoluptate: funditꝰ hūc auaritie mōbū reuellito: ut graui eiꝰ ī opia liƀ: & ꝟas tibi diuitias cōpares: bonisqꝫ cū his p̄sentibꝰ & futura assequaris.

SERMO. IIII:

Vdite fratres Paulum dicentem. Induite queēadmōuꝫ electi dei misicōdie uiscera. nos aūt lōge aliter factitamꝰ: siquidē adeuntem quēpiā uel nūmū a nobis deprecatuꝝ ꝓbro & maledictis īcessimꝰ: & importunū appellamꝰ. cuius rei nō te pudet o hō: molestū & īportunum clamitare panē ꝺposcētē? is. n. uel si molestior esset: foret quidē misericōdia dignꝰ: qui adꝺo fame uexatus: tibi p̄sonato hoī supplicet. Qua in re nostra ē crudelitas īcusanda. nā si nec facile ī partiri aliquid egētibꝰ tolleramꝰ: uaria cogūtur arte nostrā ī humaītatē pellicere & emollire duritiem. Porro si argētum auꝝ ue exposcerent: aliqd forte rationis: duriꝰ tuū illud respōsuꝫ habere uideretur. at cō neccessarii uictus gratia te

adeant: qd ĩepte phiłosofaris: uerbis accuratioĩ
bus & superuacaneis: inopi ociuꝫ inertiã qꝫ ex ꝓ
bãdo? que si in quẽpiã essent merito cõferẽda:
nemini cĩuꝫ magis q̃ nobis ipsis fortẽ obiicie
da. cui9 ꝓnũtiati ĩ egenũ ꝓbri: memineris uelis:
cũ deuꝫ ĩpe adieris peccatis ueniã cõprecaturus.
tũ qdẽ senties dignius te hec posse a deo: q̃ a
te pauperẽ audire: nõdum tñ talibus in te ille ũ
bis est usus: cuiusmodi haec sunt. Desine iã. hic
habi in rẽ malam: admoduꝫ es ipse ĩportunus.
Siqdẽ postq̃ & tẽpla & aras frequẽtaueris: mea
qꝫ & instituta & iussa perceperis: mox foro adi
to aurũ libidines: amicicias: necessitudines &
reliqua istiusmodi meis & legibus & institutis
ãtepoĩs: humilitatẽ qꝫ nũc preferẽdo te suppliceꝫ
reddis: postq̃ uõ precari desieris crudelẽ te exhi
bes & inhumanũ. abi itaqꝫ hĩc: meqꝫ nec ultra a
dieris. Hac ipsi & si sum9 auditõe: uel acriori mr
to: nõ indigni. nihil tñ istiusmõi ĩpropeãt deus:
quin tollerat ille nos aĩo ingenti: cunctaqꝫ per se
ipse exeqtur: indulgendoqꝫ precãtũ uota excedit
Quod & si nihil horũ nos fugiat: soluamus ino
pũ mẽdicitatẽ uel se ingerentiũ: nec acrius ultra
in eos ĩuehamur: quãdo & nobis ad salutẽ haud
minus opus sit diuina clementia: q̃ uenia: & ma
iori quadã misericordia. neqꝫ eni cõcedit nobis
nec lic& quidẽ nostris oĩb9 diligẽtius discussis

actionib9:sine supplicio uel morte salutē pāere.
Ne igitur efficiamur aliorū acerbissimi exactōes
& iudices ne forte acrius de nobis supplicia exi
gant. cōmissa eni habemus quauis uenia nō iferi
ora: quinetiā illorū nos miser&: quorum errata
ueniā nō merentur: ut eādē nobis uel diu serua
tā cōparem9: uel potius si fuerimus quoad inge
niū suppet& et uires enisi: nūq̄ tanta i alios cle
mentia utemur: quāta & ipsi indigebimus ab in
dulgētissimo deo promereri. Quo igitur pacto
non absurdū uideri deb&: cū in tātis simus ipi
rerum angustiis ad ueniā promerendā cōstituti:
adeo nos esse in conseruos pācos & illiberales:
ut in eos idest in nos ipos oīa enixe faciamus?
neq; enī tā reliquos nostrorū bñficiorū īdignos
arguimus: q̄ nos met diuina clementia. siquidē
qui cōseruū uerbo offenderit: deū habebit se a
crius lacessentem. Nō igiť erit nobis ipis detra
hendū qn iopes: uel tōpidos dixeīs uľ ignauos:
re aliqua īpartiam9 adeūtes. solem9 enī & nos p̄
torpedine quadam uel īcuria pleraq; deliquere.
qnīmo uel si cūcta ab his nostra emanāt errata:
haud quaq̄ tñ mox pœnas exigit de9: sz ad poe
nitendū nobis & spatiū praeb&: & uictū tribuit
castigando instruēdoq;: uel reliqua ad necessita
tē sumministrat: ut ipi hāc ei9 clemētiā sectemur.
Erit itaq; nostra haec pdēda impietas: & feritas

a nobis omnis ꝓpulsanda: ut pote id nobis potius q̄ reliquis ꝓfuturũ. nã cũ egentibus argẽtũ panem: amictumue: impartimus: tam nobis ingẽtẽ gloriã uẽdicam9: ut ullis nequeat uerbis explicari. Siqdẽ incorruptibile corpus resumẽtes cum deo una & laudem simus recepturi & regnũ. quod quauti sit faciendu: ex nostraꝝ & p̄sentiuꝫ reꝝ cõiectura: uel leuiter cõprehẽdi licꝫ: tã & si nequeat impresentiarum liquido satis internosci: id tñ exẽplis conabimur explicare. Dic mihi si quis senescẽtẽ te & inopẽ polliceatur in pristinã restituere iuuentutẽ: redactuꝝq; ad priorem illũ etatis florẽ: effecturũ etiã & ualitudine optima & uirtute prestantẽ. largiturũ ĩsuper tibi ad annos mille terrarũ orbis summa trãquillitate ĩperiũ: qd nã ipe ꝓ istiusmõi pollicitatõib9 uel facere: uel pati recusares? Ecce igitur & xp̄s nõ solum haec sed his longe maiora pollicet̃: neq; enĩ quãtũ inter se uidet̃ senectus & iuuenta distare: tãtũdẽ est incorruptionis corruptionisq; discrimẽ: neq; pro ipsius principatus & paupertatis: quĩ pro somniorũ & ueritatis interuallo: p̄sens hec gloria cũ eterna illa cõferenda est. nec tñ satis adhuc horũ ĩtercapedinẽ explicauerim: siquidẽ nulla enarrari possit eloquẽtia: futurorũ bonorũ magnitudo: si cũ presentibus conferãt̃: & tẽporis illius infiniti: & momẽtanei hui9 ratio

habeantur. Quo enim pacto cum presenti hac
q̄sq̄ uitam illā cōtulerit sempiternā. aut terrenaꝝ
cum coelesti qete: quae tantū uidenꝑ altrinsecus
abesse: q̄tū a bello pax ē: ociumq̄ semotū ? utq̄
purissima margarita a luteo quouis lapillo secer
nitur: sic profecto est a corruptione īmortalitas
aliena. qn quo pluribꝰ id exprimere cōnitemur:
eo minus certi aliq̄d uel simile afferemus. Quip
pe si cū uel micantibus solis radiis futura nobis
corpora contulerimus: nihil tn̄ pro illoruꝝ splē
doris dignitate explicabimꝰ. Pro his itaq̄ futu
ris bonis: quae tā imēse facultates: aut que po
tius humana uita tāti ūq̄ possunt existimari: que
nō ultro relinquēda sint ? & enim si quis te ī re
giā aliq̄ īduxerit: ceterisq̄ astantibꝰ & principis
tibi beniuolentiā adeo cōcili&: ut post sermoēs
familiariter habitos: cōuiuā te illi & comitē assi
duū faciat ? nemini ꝑfecto diceres te pro tanta
beatitudīe concessuꝝ. At si celū cōscēdere regiq̄
illi oīuꝝ potētissimo assistere: inq̄ āgelorū con
spectu splendescere: fruiq̄ gloria ieffabili effece
rit: hesitares ne uel oīuꝝ fortunaꝝ pati iacturaꝝ:
aut si illud cōducer& uel uita ip̄a spoliari ? qnim
mo ꝑsilire & letitia efferri opōteret: & ut ita di
xerī: prae gaudio alas sumere ad uolatū. atq ip̄e
ut prīcipatū assequaris: fraudandi & rapiēdi oc
casioēs īnūeās allatuꝝ. & si illd' haud q̄q̄ ꝑ lucro

duxerim aut cōmodo: & tua disperdis: & aliena mutuat9: uxorē si usui for& & liberos: nec uere beris in seruitutē dare. ob regnu3 autem cœleste illud nobis ꝓpositū: qđ neminē hab& deo te stificante successorē: ne exiguos cōtin& āgulos aut terre partē: s3 celū integre sub eius ditiōe ca pit: segnior ipe & piger pecuniis īmersus ibias? neq3 intelligis ꝙ si inferior haec celi facies quae ad nos uergit tātū in se habet decoris & oblec tamēti: qualis superior illa & celum celi futura sit Sed quoniam hec corporeis interea oculis spe ctare nō lic&: cōscēde mēte & cogitatione celū: qđ super astans suspice: & supnū illud quod al tius tēdit: attēde īmēsam illā altitudinē & splen dorem horribilem: cōtēplare angelorum multi tudinē: archangelorum gente3 innumeram: alias q3 infinitas potestates. post haec descendens sup ne & coelitus: nota & oculis circūlustra: nostraꝝ harū rerum imaginem: nostratesq3 pricipes: uti se circū habeant: uiros ueste aurata cōspicuos: currus insup auro ubertim excultos q̊s iumēta trahūt cādidiora: & uehicula ꝑciosiorib9 gēmis ornata: ut niueos lectulos: ut carpēta aureis brat teis crepitantia: dracones ꝑterea auro & seīco ue stibus effigiatos: ut scuta auratis umbonib9 & lora ex auro: uario lapillo distenta: equos demū ipos & faleātos & auro obseptos. c9mōi ōnamēta

nihil profecto ultra: uiso pricipe aut spectamus aut magnifacimus: priceps. n. uel solus: tu ex ei9 porphireo amictu: tu diademate: sella: fibula: & soccis tu demu fulgetissimo eius aspectu omiu nostrum in se oculos couert&. His itaq; reb9 terrenis aiaduersis: aius erit ad superiora trasferedus: itedendusq; ad horribilem illu iudicii die: quo Christus & cognoscedi & iudicadi gratia affuturus e. neq; enim belluaru iuga: uel aurata uehicula seu dracones spectabis & scuta: sz qd' uisu horredu & aios pauefacit: ut uel icorpoee obstupescat potestates. siquide uirtutes iquit celorum comouebunt. Tuc preterea uniuersum celu patebit: ab ipsis cardinib9 reuulsae disturbabut & foes. desced& dei unigenitus filius: no uigenis aut centenis uiris sese armis stipantibus: sed angelis inumeris: cherubin: seraphin: potestatibus reliquis circustatib9. Erut tuc qde oia formidinis & terroris plena: cu ex terre hiatu: quotquot homi nu qui ab ipsius Ade origine unq: dieq; adusq; illum futuri sunt: aut emergent: aut rapietur. Xps uero cu tanta gloria apparebit: ut eius spledoe: tam solis q lunae & ceterorum astrorum lux ois occultetur. Quibus poterunt uerbis tum & beatitudo illa: tum gloria: & splendor explicari? Heu mi anime. oboriunt eni mihi nuc lacryme & igens icubit gemit9 cogitati qb9 excidimus

bonis & quali sumus beatitudine alieni effecti: a qua tũ uidebimur longius abfuisse: cũ magni nihil aut boni operamur. Ne itaq; quispiã mihi hoc loco gehennam cõmemorauerit. siqdẽ eius mõi glorie casuz subire & gehẽna lõge sit grauius eadẽq; abesse: quouis supplicio deterius. nec duz tñ intermittimus & terrenis ĩcũbere: & demonũ nequicia falli qui pro pusillis his & minimis rebus nos priuabunt maioribus. Quippe lutũ offerũt ut auz subtrãhãt: uel potius ut celo nos fraudẽt. ũbram preferũt: ut a ueris ꝓpellant: insomnia ĩmittũt. Nihil enĩ aliud id preter dici possunt fortune bona: ut luce oborta oĩuz nos arguant egẽtissimos. Que oĩa ita se habere intelligẽtes: caueamus aliquando tãdẽ dolos hosce & fraudes: animũq; ad futura cõuertamus neq; .n. affirmare licebit ignorasse nos uitã hanc breuẽ esse & temporariã: rebus presertim ipis tuba clarius quotidie clamitãtibus: pertenuem illã ẽẽ: ridiculam: & informẽ: plenã discriminis: plenam uoracitatis. Qua igitur erimus excusatõne digni: qñ criminosa & turpia tãto studio cõsectamur: fugimus uõ que gloriosos nos facerent & ĩsignes: uniuersiq; ĩ ipsaz pecuniaz tyrãnidẽ cõcedimus. siqdem illaz ẽ seruitus quauis tyrãnide ĩtollerabilior quod profecto nec eos fugit: qui ea se ut explicarẽt: digni sũt habiti. Quocirca & uos ut optimã hãc

libertatem p̃discatis: refrigite uincula : extricate uos laqueis : nullũ iaceat domi auꝝ: qn qđ infi nitis ẽ pecuniis honorati9: pietas & elimosinae recõdant. id. n. nos faci& apud deũ fidentiores: at illud dedecore multo & pudore offundit : fa citq; demones magnũ in modũ ĩ nos deseuire. Quid igiẽ ĩ te hostẽ & armas & fortiõẽ reddis? armis poti9 erit tua ĩ eum dextera muniẽda: trãs ferẽdu sq; dom9 oĩs in aĩuꝫ ip̃m ornat9: in eoq; & opes locande: aurũ: pro arca & domo: celum seru&. nostra oĩa nobiscũ defeꝛ̃us. sum9 certe ip si & parietib9 potõres & pauim̃to maioĩs faciẽ di. Quid igiẽ nobis post habitis studiũ ĩ hec oẽ cõcitam9 : quoꝝ sum9 post uite huius excessum expertes futuri? qnimmo p̃sepe ĩ humanis agẽ tes potiri haudq̃q̃ possumus: cũ liceat diuitiis a deo prouehi ut nõ mõ hac uita sed ĩ futura pos sumus opulentissimi uideri. Idcirco qcũq; uillas domos & aurum: aĩo uel cure habuerit : ubiuis sui p̃ñtiaꝫ fecerit: cũ his fortunis se offerat neces se ẽ. Dic& aliquis : Quo pacto id fieĩ po terit? poterit qdẽ & facilitate summa. nam si hec bõa p̃ ĩop̃ũ manus ĩ celũ trãstuleris : apparebũt sane ĩ tuũ fuisse aĩuꝫ traducta: ita ut te uel mõte p̃uẽtũ nẽo his opib9 fraud&: qn uita functus ab scedes: celo opulẽtus futurus & diues. Eiusmõi Tabites illa thesauro potita ẽ: siqdẽ ñ dom9 aut

parietes :nõ lapides uel colũne:sed uiduarũ cor
pora amictu operta:fuse lacrime:mors fugata:
ac demum uita reddita.cõspicuã illã fecere & cla
rã.Istiusmõi nobis paremus arcas : tales strua
m9 & domos:sic de9 nobis opẽ prestabit & ip
si nobis eodẽ coadiutore usi :ĩ opere & qdem
preclaro absoluendo uidebimur ñ dfuisse.Atq
ex nihilo deus inopes adeẽ traduxit :tu uõ tra
ductos hosce & creatos:nec fame sciuisti leuãdo
curãdoq;:nec reliqs cõfici erũnis:dei tẽplũ attol
lens ũdiq; & sustẽtãs:cuius tẽpli uel pbitatẽ uel
gloriã qd ũq̃ poterit equare?Quod si nõdũ cla
re pdidicisti :qbus te deus pro iniũcta hac &
suscepta:subleuande inopie cura insigniuerit or
namẽtis:tecũ id aĩo reputans:ex eo qd infere
mus intelliges.& enĩ si quispiã tibi casurũ cœluz
subleuãdi erigẽdiq; trader& facultatẽ:nõne id ti
bi honori duceres pinde ac cõditõnẽ tuã & ui
res excedentẽ?Ecce nũc maiori quodã te honõe
dignatus ẽ deus.siqdem qd celo ipso maioris
facit:tibi subleuanduz cõcessit.nihil enĩ deo ex
his que uisunt aeque atq; homo ẽ gratius:cuius
gratia coelum mare ac terras creauit:eiusq; hita
tione potius q̃ celi letat.Quod &si ita esse nos
haud lat&:nihil tñ cure uel diligẽtie dĩno huic
templo mancipamus:quin eo neglecto ãplas ac
magnificas paramus domos.ideoq; reb9 oĩb9

destituti extrema inopia laborātib9 sumus īferi
ores: qn̄ & domicilia e quib9 post uite huius ex
cessum nihil sum9 splendoris relaturi : ornatiora
struimus : illis reiectis que trāsferre nobiscū una
licuiss&. Cōsurgēt nāq3 resoluta iā egētiū cōpōa:
quib9 deus cuius hec iussu fiunt ī mediū produ
ctis: qui ea curauerīt: & laudabit: & cū oīm ad
miratōe extoll& propterea ꝙ inopia affectos :
uel paulo post siue inedia: siue nuditate : siue al
gore collapsuros erexerint. Verū adhuc uel his
nobis propositis laudibus: tādiores certe ad op
timā hāc egenorū curā adeūdā sumus & tōpidi:
Xp̄s preterea quo diuertat nil hab&: qn ospes
famelicus: circūfertur & nudus : ipse uero subur
bana uel laxiora: balneas & ambulacra: frustraq3
multa struis cubilia. illi uero neq3 angustum ali
qd' īpartiris tegumentū: qui cōuis uulturib9 cel
sissima struis tectoꝝ fastigia. Quid hac fieri pei9
secōdia pōt & fuīis? sunt. n. hec ꝑ extrema q̄dā
habenda insania: que nec uerbis qdē poterit sa
tis explicari. licebit tn̄ si lib& eiusmodi a nobis
egritudinē & si pergrauē propulsare. neq3 id tan
tum potis factu ē. sed etiā facile : neq3 facile mō
sed eo facilius pestilenti hoc & animi & corpo
ris morbo liberabimur: quo & medicus aderit
oīu3 excellētissim9. Is itaq3 erit per nos & allicīē
dus & hōtādus: se nobis iūgat. Cōferēda īsuper

in mediū nostrā oīa: & ipsi nos: uoluntas scilicet & animi ꝓmptitudo. nullis hic reb9 aliis opus hab&: modo hec tulerit: de se oīa praestabit. Cōferamus itaqꝫ quae nostri sunt iuris: ut meliori dū uiuim9 ualitudīe usi: bōa illa futura ꝯseq̄mur

SERMO.V.

uo tādē ipi digni supplicio iudicabimur siqdē Paulus ob Xpi: quo tenebatur desideriū: neqꝫ celestia ipā magnifaciebat. nos uō que uel coeno & luto uolutāt xp̄o preferim9: cuius amore & gehennaꝫ ille adire: si fieri id necesse for&: percupit: & celestis regni iacturā pati: nos uō a Pauli magnanimitate longo īteruallo distantes: cū neqꝫ presentia aspernemur: nec digni quidem erimus: qui eius calceos attractemus siqdē ille ꝓ eius summa ī Xp̄m pietate & obseruantia: nec celi regiaꝫ ꝓ regno ducit. nos uō eū cuius opa & admirari uidemur & magni facere. qd' eqdē optare: cōteptui habem9 ꝓpositūqꝫ nobis celeste illud īperiū pretereūtes: umbras quottidie & insomnia cōsectamur. tā & si deus pro suo in nos amore & pietate: se nec seci9 gerat: q̄ sol& īdulgentissim9 pater ī liberos contumaces q cū eos uideat sui assidue consuetudis tedio affectos: alia q̄dā arte ad se pellicit. At nos cū nullo xp̄i decēti amore teneamur & si pleīsqꝫ

ut in officio detineat rebus obiectis: residere a pud se haudquaq̃ tolleram⁹: qn ad ineptias po tius pueriles transilimus & ludos: que oĩa pau lus nec mediocriter abhorrebat: qn uti ĩgenuus & liber filius: genitoris amantissimus querit se illi assiduum dedere: cũ eoq; & solo uersari. nec si magnam hẽt ĩ ceteris rõnẽ s; lõge minorẽ q̃ filium deceat: nõ .n. pari se quo & patrez hono re dignat. siqdẽ cũ patrẽ attẽdit: sua nihili putat mauultq; cũ patre in plagis & cruciatu uersari: q̃ seiunctus ĩ deliciis esse. Idcirco nõ possuz nõ uehemẽter. Paulum admirari: qui solus ob Xp̃i gratiã tulerit oĩa: nulla regni spe uel honoris sed amore dũtaxat: & caritate ĩgẽti. cũ pleriq; homi nũ eiusdem gratia: ne pecunias quidẽ cõtẽpse rint neq;.n. nos uel xp̃us ipse uel eius opera: a terrenis his reb⁹ retraxerit: qn uti uipa. & sues uel reliqua id gen⁹ aĩantia solẽt: coeno obuolui mur. Quid.n. ipsi his feris bestiis uidemur pre stãe: qb⁹ cũ tã multa pateãt exẽplorũ plẽa & imi tatõe digna: haudquaq̃ ĩtermittim⁹ ĩferiora hec d̃spicere et admĩaĩ. cũ ne ad breue qdẽ spectare superiora tolleram⁹? preserti cũ nostri gratia fi lium deus demiserit coelitus: cui nec panẽ ipse impartiris: qñ pro te fuerit oblatus & mõte af fectus: pater nec proprio filio te propter ĩdulsit: hũc ip̃e inedia maceratũ paruifacis: cum tibi sit

21

eius ope uiuendũ. quid hac fieri cõtumelia põt deterius? tui ille ob gratiam ꝑditus: te pp occisus famelicus pro te diuagat: ul' e suo aliqd huic impartire: ut in tuã id utilitatem cõcedat. nec q dẽ mihi crede . id egeris: quos igitur istiusmodi homĩes nõ ĩsensibilitate lapides excesserint: qui cum tot rebus ad bonũ trahuut in demonica tñ hac crudelitate perseuerẽt? Atq Christus nec morte tãtum & cruce contentus: quin subire etiam inopiam uoluit: hospes insuper uagus & nudus fieri: ualitudine affici & uincula tollerare. ut te uel hoc pacto ad se reuocar&. ꝙ si ꝑ mea hac omi tollerãtia inq&: nec uicẽ reddẽdi existimaueris: saltẽ te mee mẽdicitatis misereat. ꝙ si nec huius rei gratia mihi cõpatiẽdum duxeris uel ob egritudinẽ meam haud flexus & uincula emollire: si ne hec quidẽ misericordem te & pium reddiderint: leuia ta nẽ & friuola deposcẽti ãnuas ueli: neq; enim pretiosiora quedaȝ & magna exposco: sed panẽ dũtaxat & tectũ & ꝟba sclantia. ꝙ si post hec fueris ĩ tua feritate ptinatior: saltẽ ꝑ regni celestis desiderio: siue ob ea que ꝑ te tuli certamina exhibe te meliorẽ. Si de nũ nulla istiusmodi apud te ratio constabit: saltem nature ipsi cõpatere: cum nudũ uideris: reminiscere eius quã ꝑ te tulleri m in cruce nuditatis. cui9 si nulla eĩt apud te recõdatõ: uel ob eã quã

inopū gratia exutus tollero. Factus suꝫ āte hac : te propter egenus: & in pn̄ti egestate premor : ut undecūqꝫ compulsus misericordeꝫ te p̄beas. esuriē tui gratia tolleraui: rursuꝫ famē pro te patior. Sitibundus erā dū in cruce penderē: imp̄sentiarū sitio pauperū ratione: ut his utrisqꝫ inedia scilic& & siti: te mihi adiungam: piumqꝫ pro tua salute reddā & humanū. Quocirca & si te mihi pro meis īnumeris beneficiis in uice reddēda sentiā obligatū: nec tn̄ qppiā te quēadmodū debitorē repeto: qn uti beneficiū & largitoreꝫ : sumqꝫ ꝓ paruis & exiguis reb9 corona te & imperio donaturus. neqꝫ id dixeriꝫ: solue me egestate uel diuitias elargire. Fui eqdē pro te paup: sed panē postulo & amictū: uel tenue aliquod mee inedie solamē. Si feriꝫ ipse ī uincula coniectus: haudquaq̄ me īde eximas postulo: sed unū illud ut uīctū tui ob gratiā: reuises. sic te ul̓ hoc solo: celo donaueriꝫ. & si ipse grauissimis te uinculis erueri: feceris tn̄ mihi si prepeditū & ligatū reuiseris: satis. Possuꝫ preterea te uel nullis tuis in me meritis coronāe. ueli tn̄ me tuis esse beneficiis obstrictū: ut te corona dono cōcessa faciat fidētiorē. Idcirco cū habeā ipse unde me alam facultates: emendicando circūuagor: proqꝫ foribus tuis astans manū porrigo & cibari a te percupio. amo enim te plurimū & mensa īsuper

tua delector:qd' q3 amantiū cōsuetudinis ē :uel
hec oīa mihi duxerī ornamēto.quinetiam spectā
te terrarum orbe laudes de te pdico uel īgētes:
audientib9q3 uniuersis altorē meū ostendo.Cu3
q3 soleat nos cū a quoq̄ alimur:pudere : celareq3
itē beneficiū cōsuescimus:Cristus ipe uel nobis
obticentibus:qñ uehementi nos amore proseq
tur:nostrum in se beneficiū uulgabit : nostriq3
haud mediocri cū laude profitebit.neq3 enī eu3
fateri pudebit:nos sibi nuditatem patienti ami
ctum:& famescēti cōtulisse & uictū:Quib9 omī
b9 recte perceptis:ne laudetenus cōtēti simus :
qn dicta hec exequamur.Quid enī nobis istius
mōi plausus & laudātiū turba utilitatis cōtule
rit? unū illud a uobis exegeri:ut ostentatōnem
hanc & iactantiā:cū ex factis:tū ex uera obtēpā
tia uēdicetis .Id eni3 demū nobis ī laudē: id īq̄
in lucrum cedet.& quouis diademate fulgenti9
existimaueri:Hanc itaq3 & decessuri coronā: cū
mihi:tū uobis:per inopū manus deferēda3 pa
te ut uel in hac uita spe meliori enutriti:ad futu
rā cōcedētes ppetua beatitudine fruamur.

SERMO.VI.

Vid tādē inanis gloīe cupiditate sumptu
osius?qd turpi9 uel tolleratu difficili9 fi
eri pōt?siqdē mōbi hui9 dispēdia:ex his
solēt patere:q frustā & iaīter:cū ī theatīs edēdis

& spectaculis: tū reb9 ceteris istiusmōi itēpesti
uis ad gloriā dūtaxat & ostentatōnem paratis: tū
deniq; i edificandis splēdidis domibus & exco
lēdis: struendis & reliq̄s inutilib9: que īpsentiaꝝ
silentio pretereamus: pecuniarū plurimū īsumūt
nec sane quēpiam fugit: hominē hoc morbo la
borantē: prodigum & iactabūdū: rapacē insuper
& cupidū esse oportere. nam ut habeat unde he
luas alat: alienis fortunis infer& man9. at qd fō
tunas dixeri: siquidez nō eas solū: sed aīos īpos
ignis iste depascitur. neq; morte corporea hac
mō & p̄senti: sz futura etiā afficit & eterna: Naz
& gehenne procreatrix inanis hec gloria: & ignē
excitat uehemētius: & uermes pestiferos. quin
etiā eādē illā uidebit qspiā uel apud mortuos te
nere imperiuz. quo quid fieri pōt deterius? cūq;
& reliqua cū morte una uicia: dissoluunt: hic tn̄
iactantie morbus post mortē etiā: omī conatu
contēdit: suā uel in ipso cadauere naturam pro
dere. Quippe hac uita excessuri: & statuas sibi i
signes: uel eoꝝ substātiā omnē cōsumpturas: eri
gi sibi: & attolli demandāt: prefiniuntq; pluri
mū suo funeri luxum: quiq; dū in terra uiuerēt:
nummi unius aut panis gratia: adeūti egeno cō
uitiati sunt: mortui uberē uermib9 mēsaz p̄bēt.
& habūde. qd ergo aliud queras: qd' morbi hui9
excedat tyrannidem? hoc .n. ex malo: absurde

queq; oriuntur cupiditates. siqdē plerosq; quos neq; decora facies: neq; libidinādi cupiditas ce perit: iactātie libido intercipit. ut pro seducta nō nūq̄: uel uiciata muliere: apud alios gloriēt. qd reliqua dixerī que ex inani hac gloria mala emer gūt? optarē eqdē quib9uis barbaroꝝ hominū: potius ī seruitutē dari: q̄ semel eius subire iugū nec. n. a barbaris talia captiuis īiungūtur: qualia sibi morigeris illa hoc pacto inqēs īdicit. Exhi be te cūctorum seruū: siue te fuerīt inferiores: siue clariores: animā aspernare: uirtutem negli ge: libertatem irride: ac tue demum saluti ad uersabere. tū siqd erit per te bene gestum: non dei oblectādi gratia id egeris. s; ad hostētatōnē dūtaxat & iactantiā: ut ꝓmeritā ex eo palmā; ā mittas. cūq; te misericordē prestiteris: ieiunio: in edia ue affeceris ē labor quidē subeundus. mer ces uō oī studio perdenda. Quid huiuscemodi pōt preceptis dici immitī9? siqdem ex eis obtre ctatōnes: inuidie: & desperatō: ortū habēt: ema natq; malorū omniū mater auaritia: presertī cū; familiarū examina: & barbari auro circūfulti pa rasiti: assentatores & cōnexi argento currus: & reliqua his magis irrisione digna: n̄ uoluptatis: aut necessitatis gratia: sed ad ostētatōnē paranē. Dic& aliquis. ita se hab&: morbūq; hūc malum esse cuiuis pat&. quo tamē pacto caueri possit

explicandū for&.Caueri inq̄ illud poterit :ſi id
morbi graue & moleſtum eē cognoueris:quod
optimū profecto erit ad uite rectitudinē ineūdā:
initiū.ſiqdē ualitudine affectus quiſpiā: & eger
cōfeſtiꝫ medicū cōquir& .ſi primū ſe egritudine
laborare didicerit:ꝙ ſi aliam:ad hūc mōbū cui
tandū uiā:queris:deū aſſidue cōtēplare eſtoq;
quā īde capturus es gloīa cōtētus.deinde ſi ſen
ſeris ianisglorie morbo ſuggerēte te īcitatū iri
ad efferēdū:qd bene geſſeris:& aperienduꝫ mł
tis:aīaduerſa que ſequit̄ ex bonoꝝ facinoꝝ com
municatōne iactura:extingue abſurdā illā & ſug
geſtā:renūtiandi ac bene acta uulgandi cupidita
tē:aīuꝫq; his uerbis alloquere.Ecce tā diu pātuī
ens efferendi rē bene geſtā percupidus extitiſti:
neq; eā tolleraſti ſillentio premere:quī oīb9 co
gnoſcendā extuliſti:quid ergo ex eo plus:aliqd
tibi accreuit ? plus equidē nihil dāni uero pluī
muꝫ:& extremi:& eoꝝ euacuatio que ſummo
cum labore collegeās.mox etiam ītelligas :ueliꝫ
cōruptum eſſe uulgi iudiciuꝫ:iufirmāq; ſentētiā:
flacceſſereq; ſtatim & labare ſolere.nā ut ad bre
ue homines aliquid admirantur:ſic temporis
ꝓceſſu :facile obliuiſcuntur : intercipiturq; oīs
ꝑ eos dei munere iam parta uictoīa : quam uel
ſi mōtales cōtulerint:tutaī diu non poſſunt.uel
ſi ī longū uideretur māſura :calamitatis gnetiā

loco haberi possēt: si diuina forēt cum mortali hac cōmutanda. Cum itaq; fluxa sit & labilis humana laus: qua uti excusatōne poterimus: si ꝓ icertis certa ꝓdemus: proq; tam breui paucoꝝ preconio: tot bonoꝝ patiemur iacturā? insuper si uel infinita forēt nos laudibus efferentiū multitudo: eo essemus calamitosi magis & miseri iudicādi: q̄ maior esset laudantiū numer9. Quod si hec forte miraris: audi qualē Christus in eam rem: sententiam ferat: Ve uobis inquiens: quibus uniuersi homines benedixerint. nec imerito nā si ad singularū artiū discrimē internoscēdum opifices ipsos in iudices: malis. quo pacto uirtutem permiseris multitudini probandā: potius q̄ illi qui eius habeat: ceteris longo iteruallo post habitis. notionem: prestareq; & opem queat & palmā. Illud ergo & parietibus ipsis & foribus erit ac mēti & aīo inscribēdū: repetendū etiā frequētius: qđ a Christo dn̄o usurpatū ē. Ve uobis quibus benedixerint homines. siquidem qui tunc te extulerint paulo post: non secus ac honoris & glorie & suarum priuatarum laudum affectatorem: calumniabuntur. Ab his longe alienus est deus. quippe qui te quanto diuinae glorie cupidiorem conspicabitur: eo maiores i te congerēt laudes: & summa omniū admiratōne illustrabit. qđ certe mortaliū egerit nemo:

quin te excipiẽs:e libero seruũ redd;:uel tenui
plerũq; uerbo :laude in te uel cõmentitia usus
& subdola:uera promeritaq; mercede fraudabit
faci&q; te mancipio quouis emptitio subiectio
rem.siquidẽ seruu; dominus :dicto audientem
habebit .ipse uero nec iussus:domino obtẽpe
rabis nam ut primũ te illi rem gratam facturu;
cognoueris nec ĩperanti morẽ geres. Quibus
igitur nõ erimus incẽdiis digni :qui ĩprobos a
deo oblectemus:ut uel tacentibus ĩpis fiat satis.
deo uero uel iubẽti quotidie & commonefaciẽ
ti nihil prorsus audiam9 ? Tibi itaq; diuinam
gloriã affectanti :humane sunt laudes fugiende:
quibus euitatis apud deum & homines: quãtu;
uis fame & nominis uendicabis .Nil enĩ magis
admirantur mortales q̃ eum qui gloriam asper
netur.nec quẽpiam maiori laude & admiratõne
prosequũtur q̃ q laudari se pro nihilo duxerĩt
aut magnifieri.Quod sane si homĩes ipsi id a
gimus:q̃to magis cũctoꝝ deus.gloria te & lau
dibus extoll& si eas te cõtẽptui habere cogno
uerit?qd ergo dici te beatius põt?siquidẽ q̃tum
gloriam inter uidetur:ignominiãq; distare:tãtu;
dem sit:uel longe maius humane huius mõtalis
q; laudis:& supne discrimẽ:nã ut turpiõ suapte
natura mortalis ẽ:uel si nulla cũ re alia cõferatur
ita & collata:q̃ sit defõmis futura & uisu grauis

25

cogitari pōt. Etenim ut mulier prostituta: in do mus fastigio astans: sese cunctis uisendam pbz. sic homines ianisglorie seruitute capti: ad ostē tationē omnia moliunt. quos equidez uel impu dica dixerī impudētiores. q̄ meretricule nonnul los persepe amantium aspernētur: cum ipse ut has ommittam uniuersis fugitiuis inq̄: predoī bus: furunculis: & bursarū precisoribus tui co piam facies. ex his enim uel horū similibus: cō stant in tuam laudē spectacula: neglectisq3 libera li & prestanti ingenio uiris: predonū collegiuz: quorū te arguis longe īferiorem: tue saluti ante ponis. nā quo pacto haud fueris mīori q̄ illi ho nore dign9: q preconio indigeas aliēo? neq3 sa tis tibi per te posse ad gloriam fieri existimes: nisi alioꝝ fueris laude potitus. Proinde haud in telligis ut reliqua preteream q̄ si cōspicuus fue ris & oībus nō ignotus: erratorum tuorū q̄ mlt tos sis criminatores habiturus. si incognitus: ut securus peccādo futur9 sis: Assentior īqui&. ue rū cū preclaruz aliqd' edidero facinus: infinitos habuerī: qui illud & demirēt & probent. id eq dem fore grauius dixerī: cū nō solū deliquēti ti bi: uerū & rē bene gerenti: offici& plurimum inanisglorie morbus siquidem flagitia admit tendo q̄ multos ad scelus induxeris. recte au tem uiuendo: concupita per te laus: meritorū

premia exhauri&. Cuiusmodi glorie ambitio: si
uel in rebus ciuilibus grauis admodũ esse: & i
gnominiosa appar&: quis erit tibi reliquus ad
ueniam locus: si eadem illa in spiritalibus rebus
fueris: & religiõi ptinẽtibus ĩfect9: qñ nec eodẽ
tolleraueris: deũ bonore ĩpartiri: quẽ ipse fueris
ab eius seruis assecut9? Põro & serui: dñi oculos
intuentur: mercede cõduct9 operibus presidẽtẽ:
q sit stipendia depensurus. Discipulus i precep
torem intendit obtutum. at ipse te longe aliter
geris: oculos enim a deo cõductore auersos: ad
bomines cõuertisti: nihil ignarus: eundem rec
te factorũ uel ĩ poste℞ tempus meminisse. boĩeꝫ
uero ad presens dũtaxar re℞ memoriã tenere. cũ
qꝫ certũ babeas firmũqꝫ in celo spectaculum: in
terris congeris spectatores. Certatores preterea:
ubi fuerit per se decertatum: eodem probatum
se iri: malũt. ipse uero cũ in celo depugnes: stu
des in terra coronaĩ. qua secõdia quid esse dete
rius põt? Ve℞ si lib&: uideamus coronas basce
cuiusmodi sint future: quãdo & despẽatione pã
tĩ componanť. pãtim inuidia: pãtim irrisione &
adulationib9: pãtim pecuniis: & seruili quodam
ministerio: utqꝫ & pueri p lusum solent: cartacea
alterius capiti corona iposita: coronatum plerũ
qꝫ uel nescium post terga irrident: sic tuarum
factitant laudum precones: qui tibi paleis dõso

26

iniectis : laudando illudunt. utinã'q; his solis pa leis finiretur illusio: laureaq; illa haudquaq̃ no xia for&. nec perder& benefacta: Cognita itaq; inanisglorie utilitate: ne officiat cauendũ erit. ue4 quot cuperes ipse tuarũ fõe laudũ precões? num centũ: biscentumue? cõcedamus si uelis ad boĩu3 quatuor milia: sint etiã si lib& plausores innumeri. nil tñ hi omnes a graculis de loco su periori crocitantibus : distabunt. uerũ si angelo rum spectacula noueris: uel ipsis. uermiculis: eius modi homines uniuersi uidebunt abiectiores : aranea fumoq; & in somniis infirmiores. Idcir co audi & Paulũ q̃ accurate hec omnia ĩproba rit : qui nõmodo nec hasce laudes querat : qn maxime detestet̃ his dictis & respuat. Mihi autẽ absit gloriari : nisi in cruce domini nostri Iesu xp̃i. Hanc itaq; & ipse imitare iactãtiam : ne de um forte ad iracõdiam cõcites. siquidem mõta lium gloriam ambiendo: non solum tibi fueĩs: ue4 & deo iiurius. &enĩ si effigiandi perit9 eẽs & pictor: discipulum haberes : q a te qđ ex arte pdidicis& aliis te inuito proder&: aut pictã3 ta bulam non tibi sed astantibus ceteris in tui con tẽptũ uisendam preber&: nũ equo id animo fe res? ꝗ si cõseruis illud uidet̃ ad ignomĩa3 cede re: lõge magis dño iiuĩe ducit̃. Cete4 si aliũđ id cupis docẽi q̃ pacto sc3 đbeãt humãe laudś 9tẽni

presentib9 rebus ingenue paruifactis:adauctaqꝫ
& cōcepta uere glorie & prudētie spiritalis cupi
ditate aīus erit tibi haud absimili dicto con
fīmandus:quo & paulus usus ē dicēs.Nū igno
ratis ꝙ angelos sumus iudicaturi: proqꝫ affecta
ta mortali gloria:subleuat9 iā & leniter castigat9
his eris uerbis apellandus:nū qui de āgelis sen
tentiam sis laturus:optaueris a mortalibus his
& impuris iudiciū de te fieri:consequiqꝫ parem
cum saltatricibus :minis :aurigis:& belluarum
cōfectorib9 :laudem?uel qualem illis exhibent
plausores:quoꝝ acclamatōes & plausus altiori
quodā sunt ꝑ te uolitatu defugiendi.Iohānes ꝑ
terea eremi ciuis imitādus :perdiscēdumqꝫ quo
pacto & ille uulgi laudes cōtēpserit : neqꝫ ullas
hominū attēderit adulationes .siquidē cū pale
stinos incolas se circa profusos uidiss& :& sui
admiratione obstupefactos : nihil prorsus hoc
tanto honore flectebatur.quin illis īsurgens ad
populum uniuersum:tāq̄ ad adolescētulū aliquē
uerba factitabat :& dictis istiusmodi icessebat .
Serpentes uiperarū semina .cum sui uisendi dū
taxat illi gratia relictis urbib9 magno ad se con
cursu festiass&nt:nil tn̄ hoꝝ sanctissimū uirū a pri
stino instituto relaxauit . nā ut longe aberat a
glorie cupiditate:sic erat quauis animi elatione
liber.nec sec9 & Stephanus:cum eius populum

spectar& haudq̃q̃ in se uenerabundũ :sed furore incensum & stridore quodam dẽtiũ seuiẽtẽ: horum superata uesania dictitabat :O dure ceruicis & corde incircũcisi.Sic & belius astante exercitu i imperatoris & populi uniuersi cõspectu :isti usmodi pronũciabat .Quousq; tandẽ utrisq; tibiis claudicabitis ?Nos uero cõtra q̃si bonorez precio ab hominib9 uẽdieaturi :seruuli quadaz industria oĩbus adulamur.ita fit ut ordie quodam prepostero ferantur omnia :proq; popula ri hac gloria :nõminus fides q̃ religio ipa neglecta prodatur & pietas. Exterminemus igitur id mõbi qđcũq; ẽ. sic .n.nobis libertas:sic portus & tranqlitas oĩs egregie ĩnotescẽt.Etenĩ q gloĩe libidine trabitur: fluctuanti cuiq̃ & tempestate disiecto:uideẽ assimilis.siqdẽ tremebũdus semper & pauidus:infinitis dominis gesturus sit morem .at:qui hac fuerit tyrãnide liber:& portũ tenẽtibus erit:& puĩori fruentibus libertate: non alienus.aliter tñ longe cũ gloriã cupienti agetur.nam & tot in dños cogeẽ habere : quot quot ei fuerint & familiares & noti:quibus eĩt ne sponte pariturus.cuius glorie per grauem ca uebimus seruitutẽ:si coelestis illius & uere :capiemur amore.nam quẽad nodũ is qui femina n quãpiam adamauerit:alia uisa que pulchritudie priõẽ excedat:illa ĩterĩssa:hãc đpibit sic:terrene

glorie sectatores: ut primũ diuina illuxerit: eã facile cõtẽnẽt. Spectanda itaq3 erit coelestis illa & diligẽtissime ĩbibẽda: ut illius admirati decorẽ: huius cauere possimus turpitudinẽ: sic ꝑpetuis freti deliciis plurima uoluptate potiemur.

SERMO. VII.

Ratie sunt ꝑ nos deo habẽde: quãdo cũ his q salui sunt facti & ipi ãnumeremur: & eã quã ex nostre uite actõib9 haudq̃q̃: esse n9 salutẽ emeriti dei sum9 munere singulari cõsecuti: Idcirco ut gratias illi reddamus: nõ solum uerbis: uerũ erit & opere enitẽdum: poteit q3 tũ uera quedam gratitudo dici: si nostris ex actibus deus: laudem cõsequatur: caueri nusq3 ne ĩ eadẽ illa recidam9: que añ ĩprobata euasim9. nã si ipsi forte ĩperatorẽ aliquẽ fuerim9 cõuitio & ꝓbris ĩsectati: isq3 nos cõtra: ꝑ poena emerita: honoribus auxerit: nõne & merito supplicia prioribus acriõa essent ferenda: si rursu3 queadmodũ ĩgratitudis & procacitatis conuicti: eundem cõuiciis ĩcesserim9? Neq3 enĩ adeo nos prior illa in principem illata contumelia: q̃ que post susceptos honores & commoda: ingesta iniuria: ingratos arguer&. Quocirca fugienda erunt quibus añ hac liberati fuerim9 discrimina: neq3 ore

dūtaxat sunt gratie deo habende: ne forte ꝗ̄ nobis illud ꝓnūtiet. Populus iste labiis me honorat cōde aūt longe a me abest. Verū quo pacto nō absurdum illud uideri deb&: cū & celi ipsi dei gloriam ꝑdicēt: ipse uero c9 ob gratiā sunt illi effecti ita te gesseris: ut tui & fictor & creator deus: te ꝓpter male plerūq3 audiat? cui sceleri non solum qui maledixerit erit obnoxius uerū & ipse qui maledicendi cā3 dederis fores pena mulctandus: utq3 & celi: & si non magis taciti: deū laudib9 ꝓsequūt ꝗ̄ eius celesti facie ad diuina preconia mortales inuitant. dicūt tamen deo laudē pronūtiare. sic & q uitā duxerint puriorem: uel ore silenti deum extollere uidebunt qñ sui quodam exemplo: & reliquos homies: eundem ut laudibus efferant pelliciunt. Siquidem deus nō tantum admiratōis & laudis: ex coelesti hac formata machina uendic&: quantu3 glorie sibi ex optimis uite huius humane actioībus cōparat. qppe cū de fide aduersus gentes oritur disceptatio: nullū celum: quin homines ipsos proferimus: q cū antea fuissent feris bestiis truciores: angellorū: sint diuino impulsu: imitatores effecti: qua uite immutatione producta: confesti illis ora occludimus: eo magis cū hō sit celo prestantior: liceatq3 ei animū parere coelesti ꝙ̄uis splēdore micantōrem. coelū enim & si

tam diu sit ad uisuȝ expositū:non eā habet per suadendi uim :quam paulus est tā breui xp̄i fi dem uulgando assecutus . ut ad se terrarum or bem traheret uniuersuȝ:cuius & aīa uel celo di gna ē habita :cū nostra nec terra dignāda sit: cū qȝ & coelum suis termīs perst&:huius tamē ani mi celsitudo uel celū superans Christo obuersat̄ tātūqȝ decore prestat.ut uel diuina sit laude di gnatus .Item & angeli cuȝ essent creati astra sunt ipsa & stellas demirati.hunc uero ille q protulit Vas mihi electionis ē iste:mirandum effecit .ce lum preterea hoc:nebule plerunqȝ obducunt : at Pauli animū nulla unq̄ rerum obtexit angu stia:quin aduersantibus cūctis: tranquilior qua uis meridiana luce uidebatur:eaȝqȝ animi cōstan tiam & nitorem :in turbida tempestate serua bat:quā ī sereno seruass&.siquidē sol q ī eo ful gebat: nec tam īfirmos radios emittebat:ut ex molestiarū cōcursu hūc siner& obūbrari : qn ea ꝓpter magis ac magis clarescebat .unde respon suȝ illi ē.Sufficit tibi gratia mea:uirtus eni in in firmitate perficit̄ .Imitemur itaqȝ & ipsi paulū . non.n.modo id libeat .coelum ipsum & sol ul̄ orbis uniuersus alicuius esse momenti appare bunt : si nobiscū cōferantur . hec quippe no stri sunt gratia effecta :nec ipsi sumus illorum causa creati . Idcirco ostēdamus non immerito

cuncta hec extitisse nostri cōtēplatione edita: q̄ꝗ si nec creationem: nec coeleste uidebimur emeruisse imperiū: nec solem ip̄m intueri: His procul dubio indigni erūt: quotquot in dei cōtumeliam uixerint. ergo reb9 ad dei laudem enūtiandā creatis: indigne fruentur: qui fuerint in opificem rerū cōtumeliosi. siquidē & filius si patrem lacessit: nec dignus qdem iudicabitur: qui seruis anteponatur ī dispensando nō improbis. cur illud? quoniā creata hec cum plurima sint gloria potitura: nos supplicia & tormēta merebimur: quāte igitur illud erūne fuerit: cū ea que ad nostri sunt gratiā condita: & dei filioruꝫ & libertatis figurā pre se ferant: nos uero in dei liberos & habitos & creatos pre ignauia quadaꝫ iri perditum per quos reliqua que fuerint creata celestem sint beatitudinē habitura? Ne igit̄ illud eueniat a nobis: qui animo fuerim9 puriori: curandū erit: uti idem ille suo statu pst & ītegereet ... & īmotus: augeaturq̄ꝫ splendore: & lumine illustret. nec nobis tn̄ desperādū: si illū simus sordiduꝫ & squalentē sortiti: quando: ut ille inqt. Si fuerint delicta uestra ut coccinū rubentia: quemadmodū niuem dealbabo. si rubra ī uelleris speciem candida reddam. Nil itaq̄ꝫ erit de diuinis pollicitationib9 hesitandum. quin ita uiuendum ut pellecte in cōmodum cedant: cui sunt grauius

pleraq; commissa: Quorsuz hec ?nondũ tibi pa ratũ spectaculum dimissuz ẽ: nõdũ uallũ excessi sti & fossas : lic& adhuc extreme palestre uicto ria: priorum certaminũ damna sarcire. nondum eo peruentũ ẽ ubi & diues ille cruciatur: ut au dire queas: chaos nos interesse ĩmensum: nõdũ sponsus aduenit. ut oleum quis uereatur ĩpatiri. datur adhuc illud emendi & seruandi facultas: nõdum quispiã ẽ q id dixerit. Ne forte nobis & uobis sit haud satis. extant .n. adhuc opulẽti cõplures : supersunt nudi: famelici : ualitudĩarii & carceris incole. hos ale: illos induito : iacẽtis & egroti curam suscipito: flu& hoc pacto & tibi oleum : qbusuis fontibus uberi9. nõdũ ratõnis reddẽde aduenit dies: utere hoc ad opportunita tem tẽpore: precid' debita: ac missa facito: debẽ tiq; olei cados centũ dicito: Accipe librũ & quĩ quaginta ĩscribe. itidem tũ in re pecuniaria: tum dictis factisq; tuis & reliqs actõibus egeris uelĩ optimũ illum dispensatorem imitatus. eadẽ hec ut te ipsum: sic & necessarios sanguineq; coniũ ctos commonefacito : dum loquendi facultas suppetit : dũ nulli sint ĩ tui locũ necessitate ali qua : ut id exequantur: surrogandi : dũ habes ut tibi sic & ceteris : cõsulendi arbitrium. Quippe cum illo adueneris : neutrũ horũ facere cõmode licebit. & merito quidẽ. qui enim tantũ tẽporis

ſpatiū acceperis: nec tibi interea: nec alteri cuiq̄ ꝑfueris: quo pacto cum fuerit in iudicis manuſ peruētū cōſequi iſtiuſmodi gratiam quiueris? Que omnia cū in unū cōtulerimus: enixius eēt noſtre ſaluti inherendū: neq; uite huius oportūitas intermittēda. Poſſunt inq̄ poſſunt uel in ipo ultimo ſpirit9 efflatu: gratie deo haberi: licebit q; & ſi nō pari facilitate: ex teſtamto cum deo ī gratiā redire. Dic& quiſpiam. quonā id pacto fi&? fiet quidem: ſi Chriſtum tuis heredibus coheredē aſcripſeris: & portōnē illi hereditatis totius imparties: quē & ſi uiuens non alueris: moriens ſaltem e tuo aliquid illi relinquito: uel tum maxime: cū deſinunt tue eſſe ditionis que poſſides. nam ut ē ille natura clementiſſimus: nec paruo per te oblata penſabit: q̄uis qui euz uiuens aluerit: & meritis maioribus: & amore ampliore: ſit dignus. qđ ſi nō egeris: ſaltez qđ reliquū ē aggredere: eundem ſcilic& tuis facito coheredem: uel ſi id facere pigebit: aīaduerte hic te per eius genitorem: hereditatis effectum eſſe participem: eoq; in humanitatem hanc tuam et ſeuitiam perdendam cenſebis. qua enim ipē fueris ratōne excuſandus: ſi eum ad hereditatis cum filiis una non admiſeris communicationem: qui tibi & coelos communicauerit: qui mortē tui ob cauſam non obligatus: ſʒ gratiam

facturus :subierit? ꝑ qbus suis imensis in te be
neficiis: magnū es illi immodū obnoxius. Hec
cum ita se habeant: nō ut debitū exacturus coro
na te & palma donabit: sed uti munus a te aut
gatiā susceptur9. Prebe itaq3 illi habūde pecūias:
nec usui tibi futuras in posterū neq3 ultra ī tua
potestate permansuras: ut tibi imperium largiaẽ
ꝑpetuo ualiturū: & don& itẽ presentibus his fō
tune bonis. Proinde coberes per te cōstitut9:
& liberorum leuabit orbitatem insidias solu& :
& molestias propulsabit: & calumniantiū ora oc
clud&: quodq3 uel filii nequeunt testamentū tu
tabitur: cōrūpiq3 baud sin& : uel si permiserit :
que fuerint per te ex scripto relicta propriis fa
cultatibus compēsabit liberalitate summa & mu
nificētia: eo magis: quo fuerit per te huiusmōi
bonore dignatus :ut beres ascriberẽ : Conscri
be itaq3 būc coberedē .is.n .ē: cū se adieris oīu3
que uiuēs gesseris: causam cogniturus Eo acce
dit ꝙ bominū pleriq3: miseri quidē & calamito
si :cū nullos susceperint liberos id tamē facere
nec patiūtur: quin parasitis malūt: assentatoīb9:
buic illi ue :eorum fortunas: q̄ xp̄o optime d'
se merenti: impartiri . quo quid fieri potest a re
cto magis alienum ?Cuiusmodi homines: siue
cum beluis siue cum lapidibus ipsis contulerit
qspiam : nibil profecto affer& : quod borum

hominũ secordia sit & insensibilitate dignum : neq3 quauis rerum similitudine istorũ quiuerit uesaniam & furias explicare. Quã igitur hi ueniam assequentur : qui cũ in humanis agerent : nullam christo alimoniam dederint: nec demu3 uita excessuri: ex hiis pecuniis quarũ nulla ẽ eis amplius certa aut futura possessio: aliquid uelit illi uel tenue & perexiguu3 dono deferre : quin adeo se maliuole in eum & hostiliter gerũt : ut ne ea quidem que nulli suut sibi usui obuentura : Christo impartiantur? Nũ haudq̃q̃ aduertis plerosq3 hominũ : ne tali quidem fuisse uiuendi fine dignatos: quin repenti morbo correpti excessisse e uita : cũ tibi deus & propinquis cõsulendi : & propalãdi fortunas : domui etiam uniuerse disponendi: facultatem concesserit? Qua3 ergo afferes : que purgare hanc tuã possit pertinatiã rationẽ? siquidẽ pro accepta gratia dei sis beneficio abusus: longoq3 absis interuallo : tum tua: tũ maiorũ tuorũ fide. illi eni3 dũ uiuerent que p̱ se cuncta uenissent : ad pedes apostolorũ conferebant . tu uero uel moriens: tuarũ rerum partem egenis demãda. idq3 si facere neglexeris: tam & si aliene inopie subleuatio : potior sit: dũ spiritus hos regit artus : & fidentiorẽ facit: morti tamen proximus : ede aliquid: quod animi p̃ferat magnitudinem: amorisq3 erga deum : &

si nõ immẽsi: mediocris tñ: inditõ sit futurũ: Ita
fit & ꝙ si primas nõ fueris cũ agnis sedes habi
turus: nõ parui possit existimari: si post eos se
cundas obtinueris: nec tibi sit ad sinistram cum
edis commorandum Quđ si ne id qdẽ erit per
te peractum: qua poteris rõe excusari: quando
nec dei timor: neq; inutilis & superuacanea: pe
cuniarũ futura possessio: neq; liberis reliquẽda
securitas: neq; ampla illa & proposita tibi & ser
uata uenia: reddere te humanũ queãt? Quas ob
res uos equidẽ ortari uelim: ut uestras hasce fa
cultates: & bona maiorem in partẽ dum auraʒ
hanc spiratis: facereq; id uiuendo lic& egentib9
relinquatis. ꝙ si fuerit nonnulli adeo pusillo ani
mo: & abiecto: qui exequi id optimũ facin9 mi
nime patiantur. in re tamẽ urgente: & uite discri
mine: pietatem seruent. eo magis ꝙ cũ uitam
hanc ducerẽt: nõ secus atq; imortales futuri his
bonis fortune inherebant. nũc uero certiores
facti: ea fuisse se conditõne natos ut moriãtur:
desinant id opinari: consulantq; rei sue: uti mor
tales. Ipse uero & si graue tibi illud horribileq;
uidebitur: quod sũ dicturus. dicẽdum ẽ tamẽ:
parem facito uel tuis Christum mancipiis: que
ut per te nonnũq̃ libertate donantur: ita & is in
edia erit: uĩculis: ĩopia: & nuditate: soluendus.
cõtremuisti id forte audiẽs: uel hisce perculsus

es uerbis:quin poti9 si ea nõ egeris:magis erit cõtremiscendũ.siqdẽ moiens illo cõcesseris:ubi & grauiora his multo exaudies:& insanabilia tormẽta spectabis.Quid tũ inquies ? ad quem cõfugies ?quẽ tibi in auxiliũ ut opẽ ferat depo sces? nũ Abraam ?Nõ te audi& num uirgines il las ?ne he qdem olei tibi qdq̃ ipartientur. nuꝫ genitorem? nũ ꝓauos?nõ certe quiuerit horum quispiam:uel si sanctimonia prest&:latã i te sen tentiam soluere.Que oĩa tecũ aĩo reputãti : ille & solus precãdus erit & exorandus:qui & scrip tam in te delere dãnatõnẽ põt :& incendiũ resti guere .quod proculdubio assequeris:si inopeꝫ cõtinuo & alimonia iuueris & amictu .ita fi& : ut hĩc spei plenus abscedas:& illo profectus bo nis futuris potiaris.

SERMO.VIII.

Aulũ & ipsi imitemur:deũqꝫ ꝓ suscepta nostri i hac uita cura:laudib9 efferam9 : nil prorsus maiorũ nostroꝶ cõfisi uĩtuti b9:cui rei iudei argumẽto sint :qbus cũ p̃ter eã: que spiritalis habetur: ꝓpĩquitas nobis est iũcta ita fit ut scytha quispiam :ꝓ Habrae filio duci possit & Abrae filius :uel scytha quouis ma gis credatur alienus . Nihil itaqꝫ praeclaris

progenitorū facinoribus cōfidendū. quin uel si admirandū habeas genitorē. neq; id quidē existimaueris futurū tibi aut saluti satis :aut gloīe: nisi fueris & ipse illi: & uita cōiunctus : & moribus. uti contra : si improbū fueris parentem natus: nihil ex eo posse tibi uel ignominie: uel dedecoris obuēire: si te laudabiliter gesseris. Quid enim eē gentib9 ipsis despecti9 pōt : fide tamē simulac nobis cōciliantur : & necessitudine iūcti sunt : & sangume ? Quid nobis iudeis familiarius? uerū eorū sunt infidelitate alieni effecti. porro propinquitas ipsa & naturalis ē: & necessaria qua oēs uidemur uinculo quodam cōsanguinitatis connexi : quando ex Adaʒ ducimus uniuersi ortum. neq; tamen cum Adae : tum Noe : tuʒ terre ipsius que omnium ē parens: habita ratione : alterutrum sumus propīquiores : & magis proximi ueꝝ dignior illa palmarū & uictorie cō iunctio: uel sola esse appar&: quibus ab improbis seiungimur. Quippe cū nulla detur iu terris certa propinqtas . nisi que ex cōuēiētia morū cōciliatur . neq; fratres eos dixerim: q eodem nobis fuerint uel partu uel aluo progeniti: sʒ q religionē pre se & fidem tulerit nostre non alienam . sic & Christus hos dei filios nuncupat. q contra senserint: demonum: sic īobediētie & gehēne & perditōis filii appellantur . sic inq̄ &

Thimotheus initio Pauli filius asserebatur: cũ Pauli ex sorore nepos: qa prorsus inutilis: & si natura propĩquior: quod fuerit nomẽ sortitus: haudq̃q̃ satis const&: ille uõ nõ minus sangnĩe ab eo distar& q̃ loco: utpote qui listrensis ciuis fuiss&. alioquin ad pauli supra oẽs propĩquitatẽ admittitur. Efficiamur itaq; & nos sactorũ filii: gnimo dei ipsius. Quid autẽ sit dei filios fieri audi quid xp̃s dixerit: Estote perfecti: sicut & pater uester qui ĩ celis ẽ: Idcirco interprecanduz patrẽ hunc appellamus: ut nõ solum eius ĩ nos gratiam: qn & uirtutes: memoria repetam9: ne forte ea quippiam necessitudine ĩdignũ gesserimus. Dic& aliquis q̃nã pacto effici dei filii possumus? is profecto effici põt qui omĩ sit uicio uacuus: qui ue in se lacessentes iniuria: mansuetudinẽ prest&. sic enĩ & pater tuus: erga eos se gessit: qui se maledictis incesserant: unde cũ nos multa & plurimis locis cõmonefaciat: nusq̃ id ĩfert estote patris uestri similes: nisi cũ dicer& Orate pro p̃sequẽtibus uos: bñfacite: uos odientibus. illud etiã tanq̃ palmã adiecit: nihil enĩ uos deo tã proximos facit q̃ bene de inimicis mereri. eo & Paulus cũ dei nos imitatores fieri oportere asserit: in eandẽ cõcedit sentẽtiam: Quippe cũ necessarie uirtutes sint: & ea p̃cipue que cũctaʒ est maxima: pietas & mansuetudo.

cũq; et nobis plurima opus clemẽtia sit: quotidie delinquẽtib9: eãdez ĩ ceteros prestem9 necesse erit. cuius clemẽtie uel exiguitas uel magnitudo: nõ donorũ quantitate: sz exhibẽtis potẽtia: & rei familiaris neruis metiẽ: Idcirco neq; opulentus efferatur: ꝙ multis neq; pauper: animo cõcidat: ꝙ paucis quempiam: don& . siquidẽ locupletem pauper: largitõnib9 plerunq; excessit: neq; ex modicis facultatibus: miserum se aut infelicem existim&: solent enĩ res parue facere nos ad stipẽ erogandam promptiores. multiplex uero & habundans possessio: & bonorũ furtune diffidẽtia & rẽ familiarez augendi: ĩmoderata libido: hoĩes faciũt tenatiores. cuius diffidentie & cupiditatis tyrãnide liberatur: qui pauca possid& ita ut plures ei ad bene agendũ occasiones offerãtur. nã & carcerẽ adibit facilius: & ualitudine affectos reuis&: & ciathum porrig& aque gelidioris: que proculdubio diues quispiam facere dedignabitur: utpote qui pre diuitiis intumescat. Ne itaq; erit tibi ob ĩopiã desperãdum qñ ob eam tibi uel coeli patebũt: quin etiam si nil habeas: animo tamẽ fueris clementiori: merces te uel ex eo manebit non exigua. Ea propter et Paulus flendum esse cũ flentib9: & uinctis cõuinciri oportere: ĩiunxit. non enĩ solũ gemebundos & mestos: uerum & reliquis calamitatib9

circūuentos: multorū fletus & dolor: nonnullaꝫ
in partem solatur & iuuat: adeo: ut non minus
persepe aīs collapsi uerbis: q̄ pecuniis subleuen
tur. eoqꝫ & dei iussu pecunie egestatem patien
tib9 errogant: ut nō solū illorū leuet inopia: sed
etiā nos ad proximoꝝ mala cōmiserandū instru
et. idqꝫ & auarus odibilis ē & inuisus: ꝙ nō so
lum egenos cōtemnat. sed ꝙ inhumanitate deuī
cit: & inopū miseria seuiendo permulcetur: quē
admodū cōtra: qui pecuniā: inopē subleuādo: a
spernat: omniuꝫ iudicatur amore dignissimus:
ꝙ se misericordem prestiterit & humanum. De
us preterea pios & clementes: nō eos solum q
egenum pecuniis iuuerint: uerum & q aīo fue
rint ad cōmiserationem facili: extollit ac beat.
Exhibeamus itaqꝫ istiusmodi ad miserādū ꝓm
ptitudinē. hoc pacto nos & reliqua bōa cōsequē
tur. nā qui m̄te fuerit ad pietatē procliuior: uel
qbus afflu& : pecunias: fund&: si calamitatibus
quēpiā uiderit afflictari: cōgemiss&: si opp̄ssum
iri: illico aderit: si diuexari: manū porriget: utpo
te q sit bonorū omniū thesaurū consecutus: mē
tē scilic& clemētem ac piam: e qua scaturire oīa
constat: que ad proximi faciant utilitatem. ita
ut imposterum sit premia a deo seruata habi
turus: que ut uendicare possimus: animus nob̄
erit: tū ad humanitatem: tum ad mansuetudinē

disponēdus. ita fiēt ut q̄diu ī hac uita eē licebit & bn̄factis abundem⁹: & palma deīceps nobis seruata fruamur.

SERMO. VIIII

I qs natura ī m̄tis ualitudinē īciderit: cl'pa uacabit: q uō eā ultro incurrit: & uenia priuabit: & supplicio quodaꝫ maiori afficiet. cui⁹modi sūt q pro cōparata sapientia elati: plurimū sibi prudentie arrogant: & inde sperationem quandam collabuntur: extremā. si quidem nulla re magis q̄ desperatione ip̄a desi pimus: Idcirco & propheta demonū prīcipē bārbarum illū: istiusmodi uerbis appellat. Stultus autē stulta loquetur: utqꝫ eius insipientiā suis ex dictis perdiscas: audi quid ille dicēdo iactet. Super astra celi ponā thronū meū: & ero altissimo similis: cōprehendā manu tanq̄ nidulum terraꝝ orbē: tollāqꝫ quasi oua derelicta. quibus dictis qd dici pōt īsulsi⁹? qppe iactāter ꝓlata uel singula: sapere mox īpudētiā uidebuntur. nam si desperantis uerba: sigillatī in mediū produxerim: haudfacile cerneres: utrum spe destituti sint illa an stultitie morbo laborātis: adeo utrisqꝫ par eē id uitiū cōstat: Item & barbarus alius ita inquit Deus sum ego nō hō: & rursum alius: Nec .n. poterit deus uos saluos reddere. nec a maībus meis eruere. Insup & egiptius ille Pharao. Non

noui dominũ:& iſraelẽ nõ dimittã. nec abſi
milis ille apud ꝓphetaꝫ īſipiẽs :q ſecũ ĩ corde
dicer& .Nõ ẽ deus :& Cain:nũ quid cuſtos fra
tris mei ſum ego ?Quocirca nõ facile erit inter
noſcere:utruꝫ deſperantiũ dicta hec fuerint : an
menti egritudine affectorũ :ſiquidẽ aponie id ẽ
deſperatio ea ſit:que cũ nec modũ:nec equabili
tatem tẽat:tũ ꝙ procul a mẽte ſit:denominatio
nẽ accepit.hec enĩ hoĩes ſtollidos reddit:& iſo
lentes facit.nam ut ſapientie initiũ:dei ẽ timõr:
ita & inſipientie:eiuſdeꝫ ignoratio.Si ergo dei
cognitõ :pro ſapientia habetur:nil dubiuꝫ qn
ipſius ignoratio:ſtultitia ſit:que utiqꝫ ex ſupbia
oritur :cuius principiũ ẽ deũ nõ eſſe . erit ergo
ſuperbia extrema quedã demẽcia.talẽ ſe Nabal
exhibuit : &ſi non in deum :erga hominẽ tñ
ex deſperatõne nãqꝫ ueſanus factus:timõe demũ
conſumptus ẽ.ſimulac eniꝫ quiſpiã ſapiẽtie mõ
exciderit :formidoloſus ſimul & audax animo
ipſo debilitato:efficitur quẽad moduꝫ enim cor
pus hoc noſtrum:equo temperamẽto amiſſo :
& male complexionis effectũ :facile omnibus
morbis corripitur.ita & animus cũ inſoleſcere
deſierit:& contrahi humilitate ceperit:habitudi
ne alia quadã excepta debilitatẽ: formidinem :
audatiam :ſimul & demẽtiã incurrit :nec ſui de
mum compos efficitur :aut gnarus.qui uero ſe

ipſum ignorat :quo pacto que ſupra ipſuꝫ fue
rīt:intellig&?bis ſane haud aliter ſe habebit : q̄
ſol& aliquis freneſi iterceptus:q ſui ipi9 nullam
habeat notionē :neqꝫ ea que ſibi pedibus adiace
ant dinoſcat .Itē & oculus cū caligare ceperit:&
reliqua m̄bra obtēbrat.q𝑑 certe deſperanti ſolet
accidere .Idcirco & q eiuſmodi deſpatōe ducū
tur:& furentiū ſunt infeliciores habendi:& qui
natura deſipiunt:miſeriores .nā riſum eque atqꝫ
hi :ceteris mouent:& minus placent:& modo
ſimili efferuntur:cūqꝫ haud pareꝫ ſibi cū ſtolidis
ueniam pariant:omīb9 ſunt inuiſi.ita fit ut cuꝫ
eodem pene morbo agitentur utriqꝫ : cōmiſera
tione tamen non eque priuentur . ſiquidem n̄
ſolum ex dictis :uerū & geſtu:& cōpoīs motu
ridiculi ſint .Quid enim dic mihi :ceruicē extē
dis ?qd ſummis in cedis ungulis?qd attollis ſu
pcilia ?quid pect9 tumidū geris?capillo tibi nec
licet albeſcenti:nigredinē indere:uel nigro cādo
rem : deinde uti rerum potitus :aerem uolitā
do oberras : cupidior forte uel alas tibi anna
ſci:ne terrā deſup pedibus incedas :forſan etiaꝫ
commutari uel in monſtrum cupieris:cum nō
dum monſtrum effectus :& homo cū ſis : uola
tum tentas:qn potius corde ſublatus omni ex
parte intumeſcis.Quo ergo te nomine appella
uerim:ut hac te queā deſperatione eximere ? ſi

cinerem te: aut fumū: seu puluerē dixerim: tēui
tatem exprimā. figuram tñ aut similitudinem:
quod equidē maluissem: haudsatis attigerim.
uellē enim inanē tumorem illū omnē deprome
re. Quā igitur excogitauerim: que his cōgruere
possit imaginē? mihi certe posse uidetur horū
hominū tumiditatem: cum stupa aliqua flāme
scēti cōferri: qñ post īcēdiū mox illa īflat: & sur
git: postmodū leuiori quodā manuū tactu dis
soluit ois ī cineres tenuissimos. ei9mōi sunt isto
rū aī: quoꝝ tumores & īflatos spirit9: quis for
tuit9 & aduersus casus cōprimere poterit ac di
sturbare. Est.n. necesse eū: q despatōe tēt debilez
eē: & infirmū. siqdē elatio illa & celsitudo: non
satis constent ualitudine integra. sed queād mo
dū in aqs ampulle solēt: facile dissoluuntur. ita
& istiusmodi homines ītereunt leuius. ꝙ si nul
lam forte his dictis adhibendam esse fidem cē
sueris: da audacem: da desperātem: cernes sane la
pso quouis & prostrato: nec magno tam̄ in di
scrimine timidiorem. nā queadmodū ex aridio
rib9 uīgultis: flāma uixdū suscitata ī cineres col
labi sol&. ex solidis uō & firmioībus natura li
gnis: haud facile ignis succendi pōt. succēsus uō
excitatam diu contin& flammā. sic & animi q
prouectiores fuerint & stabiles: haudq̄q̄ uel suc
cēduntur facile: uel restinguntur: que duo:

abiecti homines & ad desperationē proni eodē temporis puncto patiūtur. Hec & si ita se habe re intelligamus: humilitati operā demus: que q̊ niam potētissima ē: & duritie lapides uincit: & tutiōes nos redd&: q̄ ulle possent aut turres: aut parietes: tutari: qn̄ demonū & machinas: supeāt & dolos. Cōtra uō desperatio ipsa & captu nos faciles: uolenti cuiq; efficit: & frangitur ut dixi mus nō absimili facilitate: q̄ uel ampulla ī aquis scinditur: & aranea celerius: uel fumo dissoluit. Vt itaq; nobis super firmiori sit lapide gradien dum: desperatōne ōmissa: humilitatē sectemur. hoc pacto quiete dū uiuitur inuenta: bonis im posterum fruemur sempiternis.

SERMO. X

Vid stipē deposcētē scrutaīs: qn illū xp̄i ob gratiā excipe. nā si nimiū fueris ex plorādo curiosus: uel probū plerūq; uirū preteribis: faciesq; hoc modo: future & emerite mercedis iacturam. q̄uis qui uel improbum pro Christo susceperit culpandus nō erit: quin capi et ꝓ eo & premiū. Nā q prophetā sub ꝓphete nomine admiserit: prophete mercedē accipi&: q uō ꝓ ītēpestiua hac & superuacanea scrutādi cura: quēpiā laude dignū paruifecerit: poenas lu et. Nō itaq; aut uita hominū: aut facta scrutāda sunt: quod proculdubio extreme cuiusdam

nos in expiētie arguit: dū panis unius gratia pe
titi: uniuersa sit inopis uita īdagāda. q siue pdo
fuerit: siue aliud qduis: nū ea propter uel pāe ti
bi: ul argēteis nūmullis & paucis appar& indi
gn9? eūq; cui dñs tu9 oriētē solē sit īpātit9: p e
xiguū ipse cibatū & tenuē uictū existimas īmerē
tē: Quinetiā qd dictu maximū ē: si uel hūc cō
pertū habeas īnumeris esse uitiis cōstipatū: eo
q; paruo & exili cibo fraudaueris: nihil id tibi
poterit ad excusatōnē ualere: preserti cū eius sis
dñi seruus q ita īquit. Nū ignoratis ex quo pa
tre sitis? illius preterea familiaris: q se lapidātes
aīo tulerit patiēti: īmo qui ē p se lapidātib9 in
crucē sublatus. Neq; id dixeris m̄dicū quēpiā: si
cariū esse aut homicidam: qui uel si tibi ess& e
xitiū alatur9: nō tñ for& qñ inedia maceretur:
aspernēdus. siquidem eius disciplinam secteris:
qui cruci se suffigentiu; concupiuit salutem: eius
īq qui in ipso patibulo ita profat. Pater: dimit
te eis: non enim norūt quid faciant: illius īsuper
seruitutem subisti: qui se manu cedētes tulit mi
tius: qui noxiū i cruce corōauit. Quod facim9:
quid unq̄ poterit equare? porro latrones uel u
triq; Christum maledictis insectabantur: horu;
tñ alteri paradisu;: nō dū cuiq̄ patefactū: puiū fe
cit: defletq; q mortē sibi sunt allaturi: turbatur
etiam terretq; proditōe cōspecto: nō eo q for&

ipe cruci suffigendus: sȝ ꝙ ille esset ob id sceleris interitur9. cōmouebatur ṗterea ꝙ suspēdii laque os ṗuidiss&: quos supplicia sequerēt. Iudā tñ & si eius nequitie prescius: adhusq; extremā horā tolerauit: neq; ꝓditorē reiiciebat: qn āplexādo osculabatur. hūc itaq; dñs tuus labiis admittit: q mox ei9 ē ṗciosuȝ sanguinē fusur9. tu uō ege nū: neq; pāe dignaris: nihil uerit9 quas deus cō didit leges. quibus nos cōmonefacit: ñ solū non esse inopes reiiciendos: sȝ ne hos quidem q nos ad interitū duxerint? neq; illud cōmemoraueris: hūc illū ue: mali quippiam alteri itulisse: quī po ti9 recognosce quid xp̄s sub ipso patibulo: & o sculo quo erat ꝓdendus: egerit. ut proditorem emēdar&. Attēde q̄ prudenter id dicat. Iuda os culo filiū hoīs tradis. Quē hoīm ñ his uerbis le niss&? queȝ īq̄ eiusmōi uox ñ ad pietatem flexis s&? quā beluā: aut quē adamātinū lapideȝ nō cō mouiss&? solus ille & miser flecti nō potuit. Ne itaq; dixeris. ea rōe nōnullos esse tibi fugien dos. ī aīum īduxi: ꝙ humana sint cede & sangui ne inquinati: quin potius eoꝝ erūt deosculāde manus: uel si tue sint ceruicis sanguīe resṗgend᷒: qñ & xp̄s sit os illud īpudētissimū deosculat9: qđ neceȝ ei parauerat. Igiť & ipse lacrimis poti9 & cōmiseratōne prosequere: quā odio aut mali uolentia: qui fuerit in te quippiam machinatus:

is.n.ē nō indignus cuius nos pigeat:quippe il
lius & serui sumus qui se tradēti osculū dedit.
Id sepe ac multū repetēdo cōmemorauerim: &
quouis osculo m oliōa ē uerba effat9.siqdē ñ in
dignabūdus:ut hoīes solēt talia iuebit. Facino
rose ꝑditō & oīuȝ pditissime.has mihi ꝑ meis
ī te bñficiis uices reddis:qn iuda iqt eū nomīe
appellās:qđ cōmiserātis ē poti9 & a scelere ad
offm̄ reuocātis:q̄ irascētis.nec magistꝝ se dixit
ac dñȝ aut bñ de se merētē:sȝ filiū asserit illū ho
mīs ꝑdere.Atq si nec p̄ceptor ille uel dñs exci
tisset :id solū ꝙ se pure adeo & si nplr erga te
gesseīt:ut cū uel ꝑdēdus eēt:ī osculū ꝑdictōis
iditiū qđ eāt ātea p te ī sui capturā destiatū ob
tulerit:ꝑdēdus a te ñ fuisset.Sis bōe de9 bñdi
ct9:quot.n.nobis tradidisti tū ad hūilitatē:tum
ad īnocētiā exēpla?talē se Iude p̄buit xp̄s: Nōne
& paī usus ē ī eos bēignitate q se fuste & gladi
is iuasissent ?maxīe qd.n.dici his uerbis māsu
eti9 pōt que ad eos ferē habuisse.quos & si pde
re mox oēs ꝑ uoluntate licuiss&:facere id tamē
tēpauit:qn pudēti9 sic illos alloquit. Quid in
me cū gladiis & fustib9 tāq̄ ī latronē aliquē īru
pistis qb9 ꝑtin9 pauore reiectis & supinis cadē
tib9 & stupiditate affectis rursū se se ultro obtu
lit:cūqȝ man9 sibi scissi nas ligaī uidissȝ:et si ɔfū
dēdi oīa & disturbādi faclтatē hēret : patiētissīe
tollerauit.deiđ xp̄i pspecta māsuetudīe:tā acriter

in inopē seuiendo efferaris: q uel si innumeris fuerit obnoxius uitiis: eius tamen uel egestas uel fames: satis utiq; facere posse uidētur ad aīz nec penit⁹ obtusu; uel cecutientē mitigandum Tu uō ꝙ leonū more & si nihil illi cadauerosum attigāt efferat⁹ & furēs ī ꝑtinatia manes: iacētē q; iopē & egestate īmodica maceratū ac malis ꝯfectū: & ꝑmis & urges: ei⁹q; cōp⁹ cōuitiis discerpēs: q̄si ꝓcellas: ut aiūt: tēpestatib⁹ supiductis adaggeās. cōpellisq; ad pōtū refugiētē illidi scopulis & cogis naufragiū subire maīti no lōge molesti⁹. Quo igit̄ pacto: tuis facīorib⁹ ueniā a deo ꝑcaberis: remittiq; cōmissa postulabis: q nihil peccāti cōuitiāīs: pēasq; ꝓ tāta iedia & rerꝫ āgustia deposcis: adeo ut tua seuitia: īmāiu; beluaꝫ feritas obscuret? Siqdē uētris ille urgēte esurie: nāli cōsuetoq; cibo uescūt: tu uō nemīe īpellēte: fratrē & mōdic⁹ & laniās: & si nullis dentib⁹: dictis tn̄ laīatu q̊uis & mōsu īfestiorib⁹ deuoras. Quo Igit̄ pacto: sacrā illā oblatōnē sumpturus es: qui linguam humano sanguine cruentaueīs? quomodo & pacis osculu; deferes: ore hoc tuo cōtentioso & hostili? Cibū ꝑterea corporeū hūc & sensibilē q̊ aīo cepis: q tm̄ accumulaueīs uir⁹? cur atteris quā nec subleuas paupiē? cur d̄pīmis: quē n̄ iacētē errexeris? cur auges: quā haudq̄q̄ s[illegible] stuleīs aī molestiā? pecūias nullas īpartiris: qd ꝓbris quēpiā īsectaris? nūdū tibi ad aures ꝑuenit

quantū hi penarū luant: quibus ue sint tormētis adiudicati .qui mēdicū nō aluerint. Abite īquit in ignē diabolo & eius angelis paratum. Si igitur qui nullis inopez alimoniis iuuerint tā acriter cōdēnantur: quas illos penas daturos putas qui cū nec uictū impartiūtur & cōtumelias īgerūt? quot inq̄ hi subituri tormenta sunt: quot incēdia & gehēnas? ne itaq; tantum ī nos malorum ādorē cōcitem9: quādiu id exequi ad arbitriū lic& : corrigendus & hic nefari9 mōb9 erit: & līgue īponēdi sunt freni neq; solū per nos inopes ñ exacerbādi: qn dictis factis ue : haud mediocriter cōsolādi: ut uenia ob id nobis longe āte cōparata: bōa illa asseq̄mur: que nobis sunt diuinitus adiudicata .

SERMO.XI.

ngēiscēdi mihi cupido icessit qñ & nob licer& xp̄i legibus decenter seruatis: nō minus presentia hec quā futura illa uēdicare: rebus nimiis & superuacaneis studentes diuinis preceptis offensi his bonis excidissemus .xp̄s sane legibus in usuz nobis & utilitatē cōditis: qd gloriosos: qd sordidos & abiectos efficiat: ostendit .neq; id īiunxiss& : haudq̄q̄ scilic& & malefacta fore maleficiis compensanda : si suos discipulos ob id futuros ridiculos compissz: qn eo īdixit q̄ nossz id illis ad glīā cessuz

nõ mediocrẽ .ꝙ ſi maledicentẽ maledictis nõ in ſectari adeo probat̃:q̃to magis qui fuerĩt male dicos laudibus:& maleficos beneficiis proſecu ti gloriam merebũt̃?Dic& aliqs:cur igit̃ xp̃us huiuſcemodi leges ꝓmulgauit?id quidẽ dixeriꝫ indulg&.n .ſuis diſcipulis:call&q; quid hoĩm poſſit augere:quid ĩminuere dignitatẽ :ꝙ ſi ĩdul gere ſol&:nouitq; quid illi cõtẽtioſe litigas cu piens alio iter diuertere.uelle nãq; alios male a gendo ſuperare:nõ diuine id legis eſſe quin de moniace cõſtat .Siquidẽ in olympiacis certami nibus :inferis dedicatis:hoc pacto uictoria cõ parat̃:qui uincendi modus nullus ẽ ſane ĩ xp̃i ſtadio ſimilis quin longe diuerſus ẽ rit9: ſancitũ nãq; ẽ percuſſum:nõ percuſſorem corona dona ri oportere : talis eſt apud deum certandi con ſuetudo .cui & ſtatuta ſunt oĩa ceteris longe di uerſa:adeo ut nõ ſolum ipſa uictoria quin & uĩ cẽdi modus:admiratõis habere plurimum uide atur.ſiquidẽ qui ſuccubuiſſe uident̃ palmam ret tuliſſe credũt̃ hec dei ẽ potẽtia :tale celeſte illud eſt ſtadium : hoc angelorum ſpectaculum:Vide re uideor uos ad hec dicta incaluiſſe:fuiſſeq; ma gis quauis cera emolitos:uerũ cũ hĩc fuerit ab ſceſſum:nulla erit horum apud uos recordatõ. idq; eo magis iniquo aĩo tulerĩ:ꝙ horum nihil que dixerĩ:facturos uos eſſe intelligã.preſertim

cũ nõ ignorē haud mediocre ex his lucrum te
ferri posse. nã si mãsuetudinē ac benignitatē per
tuleritis: inoffensi omniũ estis manus euasuri.
uel si incesserit quispiam maledictis: in auctorez
cõuitia reddituna sunt oĩa: nonne & in iudiciis
homĩes iniuria affectos spectasti: quo uult9 splē
dore: qua ue istent audacia: utq3 ore libero elo
quãtur cõtra q eã intulerit: capite demisso pudo
re multo offusus & trepidus terrã spectet? ue
rũ qd criminatores cõmemorauerĩ aut calũnias.
qñ si uel in tuã perniciē quispiam gladiũ acuat.
uel suas e tuis ceruicib9 sanguine manus resper
serit. te inoffenso se ipsuz peremerit. cui rei testi
monio est. qui prior fraterna manu occubuit.
is. n. gloriã adeptus ĩmortalē in tranquillissimũ
portũ secessit. qui necē intulit: quauis mõte ui
tã transegit miseriorem. gemebũdus siquidē &
uagus ac trepidus semper rei geste crimē pre se
ferebat. Quocirca Cain sceleri obnoxius inferi
or erit. nã qui mala illata tulerit patiēti9. domi
nõ erũt nec diu apud se illa mansura: quãdo nul
lum ab se ortũ habuerit: qui aliunde iniecta ex
cipiēs: in bonum praua cõmutauit. improbus
uõ sue malignitatis plagas domi seruat. Nõne et
Ioseph erat ĩ carcerez cõiect9. cũ ĩterea meretĩcu
la que illi parass& insidias ĩ splendida ac magni
fica domo diuersarēt: q si alte4 e duob9 daretur

optandū.uter horum esse males? credere eqdē Ioseph:te potius partes suscepturū ī carcere de tēti : quā egiptie ī tectis āplissimus diuersantis. nam si utriusq; licer& animus īspectari:cerneres Ioseph late & fidenti9 diuagantē: illā uō anxiaz: pudore: tristitia:dolore & mentis pturbatōne: magnū in modū:& si uicisse sit uisa:urgeri.Qui b9 oīb9 cognitōne pceptis:ad malorū nos tol lerātiam par emus.ut hac tādē patiētia liberati: futura beatitudine potiamur.

SERMO.XII.

Xcitat9 e somno ip̄z te indue:īdut9 moī gerū cōp9 redde ac ductu facile:id.n.p̄ tēdit q cōcupiscētie gratia:carnem asseīt nulli eē cure habendam.Nā queādmodum nec potū uetuit:sed ebrietatē interdixit:nec nuptias respuit:sed īcontinētiam improbauit :ita & car nis habendā esse rationem non negat .sed pro deuntes ex ea cupiditates idest necessitatis exces sum:interpellat.Quod aūt carnis curā habēdaz esse Paulus affirm&.audi queādmodū his uer bis Thimotheū commonefaciat.Vino modico utere propter stomachum:& tuos frequētiores langores.Nec secus hoc loco carni:ad sanitatez uult:nō ad luxū & intempantiā:prouideri.aliter enim nec dici prouidētia poss&:si per eam aut flāmam succēderes :aut ignis caminum tibi red

deres grauiorem.ut aũt clarius pdiſcatis quid
ſit ad cãnis cõcupiſcẽtias & deſideria: ꝓuidẽtia:
& queẽadmodũ illa poſſint euitari: opulentos a
nimaduertite & uẽtri deditos: abũdãtiqꝫ ueſtiũ
ornatu excultos: uel delitiis immerſos: & eos q
uitã p luxum & ĩcontinentiam ducũt: attendite:
ſic uobis que dixerĩ facile innoteſcent. hi enim
hec nõ ad bonam corporis ualitudinẽ factitãt:
ſed ut ꝓſilire leuius poſſint: & uenerẽ incitare.
Verũ qui xp̃m induerit: deliciis uniuerſis ei9mo
di interciſis: id ſolum curat: ut cõpori equã pari
at ualitudinẽ: pro qua uel ſola conſequenda: car
nis cura habenda ẽ: neqꝫ id ultra aliquid appeten
dum: Incũbendũ preterea erit omĩ niſu ſpiritali
bus rebus. hoc pacto nullis eiuſmodi & uariis li
bidinibus grauatus: excitari hac tua ſomnolẽtia
poteris. Sõnus. n. p̃ſens ẽ uita: nil prõſus ab ĩ
ſomniis aliena. nam queẽadmodũ ſomno preſſi
pleraqꝫ & ſuperuacanea & fruſtra loquũt: uidẽt
qꝫ perſepe nil ſanum. ita & nos deteriora his ple
rũqꝫ ſpectamus: ſiqdẽ qui indecora & turpia geſ
ſerit: eademqꝫ illa obuerſari ſibi p uiſuꝫ cõſpexe
rit: mox ſomno expgefactus: turpi & ĩdecoro a
ſpectu liberatẽ: & pena quã ꝓ ſcelere meruiſſ&.
qđ aliter nobis euenire ſol&: qb9 ob ignauiaꝫ
ac ſecordiã: ignomĩa atqꝫ ſupplicia ppetua ſunt.
Item & q p quietẽ ſomniando diteſcunt: ubi

dies illuxit:inanes & diuiciis uacui:arguunt. cap
tos uero:dum uiuit inertie somno:plerūq; nec
dum luce oborta:falli posse:cōpertū est:& ita:
ut breui eorum īsomīa euanescāt:Excutiamus ita
q; pnitiosum hūc somnū. nā si dormitādo nos
dies dephenderit:mors inde perpetua exceptu
ra ē: qnetiā uel āte hunc diem:hostibus erim9
siue hominibus:siue demonib9:captu facilio
res. ita ut nemo sit eos a nostro interitu:si id
facere libeat: phibiturus. nam si plurimi nobis
uigiluz excubarēt:nō tātū forte nobis periculi ī
pēder&. uerū cuz unus:& item alter lumībus. ac
cēsis:nō secus atq; ī pfūda nocte dōmitātibus
reliquis aduigil&:uel summa nobis ē opus ad
securitatem:uigilantia:ne ea forte subeam9:qui
b9 mederi nequeat. Quer& aliqs. n̄ne īpsentia
rū & excitati uidemur & uigiles? estis forsan ad
hec que dixeri irrisuri. dicā tn̄. Sumus sane oēs
nocte media somnū capescētibus:aut stertētib9
simillimi. siqdem facile ostenderē:si poss& īcor
porea hec spectari substantia:uti plerosq; alte sō
no īmersos:diabolus. parietib9 transfossis & ia
cētes iugul& & diripiat que īt9 īuenerit:agatq;
oīa ueluti ī dēsissimis tēbris ocio summo & fa
cilitate. Quin poti9 qm̄ cerni hec oculis nō pos
sunt:ratōib9 subscribēdo astruam9. sic enim &
conspicari licebit:qui hominum fuerint prauis

42

cupiditatibus oppressi :q ue incõtinẽtie & faci
norũ sopore: spiritali ꝑrsus luce extīcta: correp
ti. Quõsuʒ hec ? qm̃ multi nihil suo ordine cap
tãtes: que hic p̄dicãt haudq̄q̄ aduertunt. ꝙ si me
p̄ueigil ipse & excitus: mẽdacẽ deprẽderis: effare
que hodie apud nos hoc loco: aut dicta sint: aut
gesta. ni forte quẽadmõuʒ somnolentus aliquis:
sol& spectare insomnia: predicantem me audie
ris. quod equidem nec de uniuersis dictuʒ uelīʒ.
puto. n. complures fore: quibus eorum que ip̄e
dixerī facilis sit renũtiandi facultas: in eum dũ
taxat ea protulerim: qui fuerit his dictis obno
xi9: frustraqꝫ hunc locum adierit. Dic mihi: quis
hodierno die: uel propheta uel apostolus nobis
plectus ẽ: aut qbus de rebus uerba fecit. nihil ha
bes qd̃ respõdere queas: utpote: ille sis: ad quẽ
somniantem uerba sint facta. eadem hec & ī mu
lieres dixerim. inest. n. & illis somnus plrimus:
qui utinã dici somnus queat. siqdem somno ca
ptus: nec mali qppiã nec boni ꝑfat: uerum qui
parem uobis uigilantiã seruat: quammulta ī eius
capitis pnitiẽ effũdit. nam & usuras cõputabit:
& rationem cõmodate pecunie compon& : aīo
qꝫ secũ ipse uersabit: turpes: ignominiosasqꝫ ta
bernulas: eodemqꝫ & senticeta īterser& : iacto se
mini: nullo dato uel ad quietem uel ad ꝑfectuʒ
spacio. Sʒ surge tandẽ & sentibus hisce radicitus

cõuulsis auaritie temulẽtiã excute: a qua istiusmo di somnolẽtia emanat. somnolentiam autem di xerim: nõ eam modo que ex uino gignit: ueruꝫ & illam que cũ ex uite huiꝰ curis: tũ uel eiusmo di sopore infert: His itaqꝫ nõ solum locupletes & diuites. sed qbus res uel modice sunt & tenu es: uelĩ eẽ admonitos: & eos maxĩe: quos grata conuiuia delectãt. non. n. sunt illa pro cibo: uel a nimi remissione habenda. sed ꝓ supplicio & tõ mẽtis: Quippe non ĩdecẽs & ĩdecorus sermo: sꝫ grauis & moderatus: & cibo expleri nõ frangi: in oblectamẽtis ducenda sunt. Quod si his rebꝰ aliqd ĩesse uoluptatis existiaueris: affer mihi quã heri & uesperi ex his cõcenatõibus ceperis uolu ptatẽ. nullam hẽs: deĩde et que illã sequãt noxia Sitqꝫ mihi interea de uoluptate: que statim de flacc& & fluit: disceptatio: simulac enĩ missum cõuiuiũ fuerit: euolat omnis ex eo cepta iocun ditas cũqꝫ & uomitus capitisqꝫ grauedines. & lã gores innumeros: animiqꝫ capturã: & illecebras cõmemorauerĩ. qd ipse ad hec respõdebis? nec . n. dec& ꝑ pauptatis occasionẽ: agere ĩpudẽter. Hec aũt dixerĩ: nõ ut omĩno negẽ cõueniẽdũ ĩ ter nos esse nõnũq̃: & concenãdũ. sed ut inhõe sta & turpia interdicam: cupiamqꝫ luxũ in cibũ conuerti: qui dolore temulentia & lasciuia care at: utqꝫ uel gentes intelligant: christianos nosse

modū deliciis facere: idest modeste & tēpanter his uti. Exultate pphetа īquit dño in tremore qualis illa erit exultatio? hymnos scilic& pronū tiare: orare: & psalmos pro seruilibus illis canti onib9 inducere. Hoc pacto xp̄s & mēse aderit: & dapes bn̄dictōne cōplebit: cū p̄ces ad eū fud ris: cū spiritu decātabis: cū egenos ad uictus cō munionē: cū uocaueris: cōuiuiisq3 modu3 & tem pantiā adhibebis. sic ex triclinio: dei domū ef feceīs: pq3 īmoderatis & ītēpestiuis clamoībus hisce: & plausib9: dominū extuleris. Neq3 id di xeris: extare hoc tēpore alias cōuiuādi leges: quin potius corrigēda p te erūt: que se haud re cte habuerīt. Si. n. paulus īqt cibu3 sumitis aut potū: seu aliud qd̄ cūq3 agitis: oīa ī dei laudē fa citote Solēt nāq3 ex isti9 mōi epulis: cum turpia nobis desideria: tū oīs lasciuia obuēire: īsup & uxores despectui esse: & scōta magnifieri: ūde & familie desolatō: & mala īnumera cōsequūt: ferūtq3 oīa temere. ōmisso nāq3 fōte purissiō: ad cenosu3 canale illd' & lutulētū decuīt. Quod aūt cenū sit īceste & pstitute femīe cōp9: te p̄ter ro gabo nemīe3 q eo q̊ad fueīs obuolut9: q̄tu3 te eius rei pudeat: q̄tu3 etiā post delictu3: īmundū te & sordidatū ducas. n̄ ignōes. Idcīco fugite ob secro adl'teīu3: ei9q3 uel pcreatricē temulētiā: qd semē iacis und' nihil es demessur9? quin etia3 si

messem feceris: ad ignomiã tibi nec mediocrẽ
futurus ẽ fructus. siquidẽ ex adulterio nascit̃: &
tibi dedecus & sibi iniuriam pãit: nothus effec
tus & degener: adeo ut si uel amplo p te relicto
patrĩonio habũdz: cũ dõi & urbicis actõib9: tũ
ĩ foro iudiciario: ex adultera: uel serua nat9: ho
nore carebit. Quo itẽ ipse uel uiuẽs uel mortu9
priuabere. si. n. mortẽ obieris extabũt tibi ad i
gnomiã monumẽta. Quid igit̃ oia ĩpitudĩe cõ
ples? qd seris: ubi tellus celeĩme cõsumptura ẽ
fructũ: ubi sterilitas pluĩma: ubi & ĩteritus gẽi
turã pueit? nec satis hẽs mulierẽ adulterasse: nisi
eãdẽ uiri cede obstrĩxeris. uides ne ergo ex tẽu
lẽtia luxuriã: ex luxuria adulteriũ: ex adulteĩo
hõicidiũ ortũ iri? qn uel hõicidio ĩpo deterius.
ñ. n. ĩpsentiaꝝ succuĩt: q̃ id sceleris noĩe queã ex
plicãe: qñ ñ ex se gẽitũ enecat: sz gñrãdi interci
pit cãm: Quid igit̃ dei uitupeãs beneficiũ? quid
eius leges oppugnas? qd ꝑ bñdicto execratõnẽ
sectaris? & gignẽdi illud receptaculũ: necis cõdi
toriũ facis: & feĩnã que ẽ ad liberos ꝓcreãdos
tradita ad necẽ reddis patiorẽ? qñ illa ut cõcupi
ta magis: uel amatoĩbus usui sit uel ãgẽti pluscu
lũ exugat: neq3 ĩpata facere abnuit: ĩgẽs sane ĩ ca
put tuũ cõgestura ĩcẽdiũ. nã si & illi id facinus
ascribat̃: eius tñ te ipse auctorẽ p̃bes. hinc post
mõuz idoloꝝ seruit9 emanat: cũ plereq3 ut magis

adamēt:& cāmīa machīant:& uina sacrificiis fū
dūt & amatoria medicamīta:& alia nōnulla com
ponūt. Cū hac tñ ac tāta rex colluuiōe & fedita
te:his cedib9. hac demonica seruitute:q̄multi si
bi ad utilitatē cedre id negocii ābitrāt:& hi ma
xīe qb9 uxores sunt:qd' mius ē ex abūdāti ma
lorū concursu tolleībile:mox etiā ueneficia non
ī adulteratā:sȝ ī affectā iiuriis cōiugē itētātur. ac
cedūt p̄terea īsidie plurīe:demonū īuocatōes:
desūptaqȝ ex mortuis uaticinia quotidiāe dissēsi
ones:& sine īdutiis bella:& propīquox discor
die. eoqȝ cū paulus dicerȝ:ñ ī cubilib9 et lasciuiis
Nō ī cōtētōib9 & emulatōe:supinduxit:p̄uidens
ex istiusmodi discidiis :& domos subuerti pos
se:& īgenuis liberis iiuriā inferri. Vt itaqȝ hec e
uitare possim9:xp̄m īduam9:ut nobis p̄petuo
sit cū eo manēdū. hoc. n. īduere id sonat:q̄si ñq̄
sit ab eo deficiēdū. uideāurqȝ ūdiqȝ:p̄ nostra cū
scīmoīa:tū māsuetudīe:p eū cōplecti. Quod itē
dicere sepe solem9. hic illius p̄sonā īduit:ut amo
īs uehemītiā & aīox ñq̄ defuturā cōiūctōnē : ex
primāus. siqdē q aliū īdueīt:eū p̄fert:cuius sibi
p̄sonā īduēdā p̄sumpsit: fiat itaqȝ palā xp̄m nos
ūdiqȝ fuisse cōplexū. qđ utiqȝ fi&:si eius fueriīs
& mōes imitati & uitā. quōsuȝ hec? Fili9 īqt ho
mis ñ hēt ubi caput reclīet:hūc ipe l' hac ī re i
mitāe nā si illi cib9 eāt sumīdus pāe ōdi uescebāt

si iter suscipiendum: nulli aderãt ad uecturã eq aut iumẽta. qn tm̃ pedib9 ĩcedebat: ut lassitudĩe afficeret: si quiescẽdũ nauicule prã p puluinis hẽbat: si reconbendũ: herbidis cãpis residẽduz ĩiunxit. Vtebat preterea uilioribus ĩduẽtis. & solus plerũq nemie subsequẽte: diuersabat: ũde cũ & reliq ei9 gesta: qb9 sit initio cõtumeliis affectus: qd ue ĩ cruce ppessus: didiceris: eadẽq illa sumpseris ad imitãdũ: si cãnis ĩq curã nullã feceris ad cõcupiscẽtiã: xp̃z ĩdues. cũ ea p̃serti nihil hẽat ĩ se uoluptatis. pariũt. n. ei9 mõi desideria acerbiores quasdã de se libidĩes: que ut expleri nũq possunt: sic & acriora supplicia ĩferũt. nam queadmõuz q siti assidua uexat. uel ĩfinitis sibi ad potũ expositis fõtib9: nihil ex his capit uti litatis: cũ nequeat primũ q laborat morbũ resti guere. sic 9 q ĩ desideriis uixerit: si oĩa ad necessitatẽ metiat: hoc nũq erit sitis ãdore affect9. qn pcul a se temulentia eiusmodi oĩs: & lasciuie euanescẽt. Tm̃ igit tibi erit cibi capescẽdũ: q̃to demi esuries possit. His utere indumtis: quib9 carnẽ obtegere queas: nõ ornare. ne id illi exitõ sit futurũ: que si remollescere tuo pmissu cepit: bõa ei9 offensa ualitudie: nimia idulgẽtia dissoluet. Vt itaq optimũ habeas aĩe tue uehiculuz: utq tutius nauis rector gubernaculo ĩsideat: & miles facile ãma ptractz: curãdũ eẽt equo modã

95

mine agatur omnia:nec enim multis abūdare sȝ paucis indigere:frugi hoīeȝ facit .siqdē diuitiis afflues uel īoffeusus uereri oīa solȝ:q uō mīori b9 erit fortunis iocūdior semp equiori aīo tolle rabit īiurias:q̄ q nullis fuerit affect9 .Nō itaqȝ il lud erit appetēdū.ne qua nobis molestia offera tur:qui poti9 eā īferre cupiēti :id facere ne lice at optādū .quod assequi aliūde n̄ possum9: nisi cū fueīm9 maioīb9 reb9 pāuifactis : necessariis cōtenti.

SERMO.XIII.

Nimaduerte q̄tū Paulus cure & diligen tie p̄stiterit:ne sui exēplo quēpiā pturba r&.īquit.n.Si cibi gratia frater tuus tri stitiā cepit:n̄dū secūdū caritatē īcedis.qui si me rore afficiēdus n̄ erit:eo min9 p te necīītādus: & rursus idē:neqȝ pp cibū destrues opus dei.nā si sacrā aliq̄ edeȝ subuerti:graue & nefaīū existia tur.q̄to magis spiritale hoc tēplū:si ruinā patiat̄ qn̄ & hoīes cōst& scītate sacīs edibus lōge p̄stāe qppe n̄ paīetū gratia:sȝ nostri huius tēpli:mōtē xp̄s oppetiit.Cīcūspectēus itaqȝ ipi nos ūdiqȝ: nllīqȝ uel tenuē querīoīe cāȝ p̄beāus.pōt &.n.ui ta hec nostra cū stadio cōferī:& nos ipi q̄mltis oculis abūdēus necesse est:neqȝ q̄q̄ id pacto cre dere:ignorātiā scȝ satis nobis ad excusatōeȝ uali turā. p q̄ & poenas daturi sumus : cū ea nec ueniā mereatur .Cōstat sane & iudeos p iustitiā

deliquisse: q̄uis eiusmodi illoꝝ ignoratio: nulla sit uenia dignanda. Gētes preterea nouim⁹ fuis se ignorantia captas: nec tñ ꝓpterea possunt ex cusari. nā si ignores que sciri nequeūt aut cogno sci: culpa uacabis. cōtra uero si te cognitu facilia lateāt: extrema supplicia feres: qnetiā si haud oī no nobis ipsi deerīus: sꝫ conātibus que abstrusa sunt & recōdita cognitōne attigere: opē deus & auxilium fer&. qd' qdē & paulus dixisse phi lipēsibus pat& hoc modo. & si quid aliter sen seritis id deus & uobis reuelabit. At cū ea que factu nobis facilia sunt: perficere recusamus: neqꝫ illum sumus adiutorem habituri: quod & iudeis accidit. Ideo enī xp̄s inquit eis ī parabo lis loquor: ut uidētes nō uideant: dic& aliquis. Quo pacto uisu carebūt q uident. maxīe siq dem cū spectarēt abigi p xp̄ꝫ demōes: nec tñ tē pabāt: id illi obicēreꝫ Demoniū hēs. cū a mōtu is cernerēt excitatos: ñ eū adorabāt: qn mōte a fficere conabāt Cōneli⁹ uō nihil istoꝝ silīs uide batur: cui ꝓ uiribus oīa factitāti: supplebat deus qd defuissꝫ Neqꝫ id queras: quo pacto ex gētib⁹ aliquē cū ꝓbus sit & simplex aspnetur d̄us. Prī cipio dixerī: nulli hominū posse nisi creatōi: c⁹ piā patere ꝓbitatē deīd nullā: gētilē illū aut curā adhibuisse: aut studiū: ut d̄i hēret notōeꝫ. Dices fōtasse: quonā pacto dei qspiā cognitōeꝫ assequ ē q nlla sit sapīa istruct⁹? at hūc quē ipe nec sapiētē

9-6

iudicas :nec prudentē:sʒ incautū appellas: & in
utilē:si fueris ī bonis externis piclitat9:cerneres
lōge rei sue intētū:& circa ei9modi apprīe dili
gentē:q si pari studio spiritalibus reb9 īcubuissʒ
quo ceteris solʒ:nō adeo for& apud deū despe
ctus.nā cū ueritas ipsa sit sole splendidior : quo
cūqʒ se qsqʒ cōtulerit:eodem sibi si paulo fuerit
attētiō:salutē cōueni&.qđ sane supuacaneū uide
ri nō debʒ.siqdē & xpi res geste:haudquaqʒ pale
stinis locis uel āgusto aliquo orbis terraꝝ āgulo
cīcūscribūt.Nōne & ipse ꝓphetā audisti isti9mo
di de xpo pdicātē:ne oēs uisuri sunt a mīmo
adusqʒ maiorē?Nōne etiā ītelligis hec dicta ueris
fuisse reb9 cōfirmata?Qua ergo hi rōe uenia n
sunt habituī:q cū uideāt ueritatis leges cūctis es
se ad pdiscēdū expositas:nec tñ his ībui studēāt?
Dic& aliqs :isti9mōi ab hoīe rusticāo & barba
ro duxeīs exigēda?ñ eqdē a bābāo solū:& ruri
ꝯsato :qn ab eo exegeri q oēs bābaīe sup& &
feritate.Cur.n.dic mihi si qua de re agāt rusti
cāus is:si re9 fiat:& obiecta cōfutāe nouit:& ad
uersario si uī patiē:obsistere:factiāeqʒ oīa astu &
uirib9:ne dāno uel tenui affitiat.ueꝝ ad ea que
spiritus sunt ñ pari prudētia utitur:Porro cū la
pidē adorat uenerabūdus:ac ducit ꝑ deo:cū fe
stos illi celebrat dies:cū pecunias fūdit:uereīqʒ
se ei9 num̄ fateē:nihil ultra uł ignau9 uł tōpēs p̄

eius ineptitudine uidebitur? at cũ uerꝰ ipse cõqui
rendus ẽ deꝰ: tũc mihi hoĩez hũc: nec sanũ satis:
nec frugi esse cõmemoras? nõ ita se res habẽt:
nõ ita Nũ inertie dũtaxat hoc crimẽ erit? q̃s enĩ
moribꝰ uel faciliores uel rudiores opinaris: eos
ne quos Abrae fuisse tp̄ibꝰ cõstat: an huius no
stre etatis homines? id: certe claꝝ: Abrae dixeĩs
uel qñ pietas ip̃a & religio inuentu facilior: no
stris his an Abrae seculis? nostris: q̇ppe qbꝰ: dei
nom̃ ẽ apud oẽs uulgatũ: & pronũtiatũ a ꝓphe
tis & finẽ res ipse nacte. & gẽtiũ opinioẽs sunt
cõfutate & repudiate. Accedit etiã ꝙ tũc tp̄is ho
mĩes: ñdũ erãt ueritatis cognitõe ĩstructi: & sce
lera sue ditõis uniuersa effecerãt: nec lex eãt ulla
ad castigatõez ꝓmulgata: ꝓpheta nullus: nulla
mĩacula: doctrĩe nihil: aut q eiꝰ cognitõnẽ hẽrẽt
ñ multi. neq; aliud eiusmõi. qn erãt oĩa tãq̃ ĩ ꝓ
fundis tẽbris: obscuraq; & turbida nocte consti
tuta. ita ut tot rebus aduersantibus: mirandus il
le & ĩgẽtis animi uir: & dei notionẽ hẽbat: &
uirtute exercita plerosq; ad se imitãdum ĩduxit:
Quod magis in eo mirũ uideri deb&: cũ ess&
externe huius & hũane sapiẽtie ꝓrsus ignarꝰ. ñ
dũ .n. fuerãt elem̃ta litterarũ ĩuenta. ueꝝ conãti
illi pro sua uirili oĩa: opẽ deus & auxiliũ tulit.
neq; enim dici potest Abraã: eã a suis maioribꝰ
accepisse religionẽ: q̇ppe q idolis inseruissent.

nihilomius cū talib9 eēt ille progēitorib9 ōt9:
barbarus īsuper natōe fuiss& :& īter barbaros
enutritus :nemineq; habuiss& diuine religiōis
īstructorē:tātū reliquos q uel leges accepissent e:
pphetas probitate añiuit:q̄tū nec dici sat pōt :
Cur illud?qm̄ spiritui ,prsus ītēt9:p̄sentib9 bōis
nec cure nimiū ipēdebat.Quid p̄terea Melchise
dech?n̄ne & his Abrae tpib9 fuit:adeoq; claru
it ut dei sacerdos diceret?neq;.n.fieri poterat:ut
q caste & cōtinēter uitā ducer;.cōtēptui haberet
Cū itaq; ītelligāus:e quadā pbata cōsuetudie:
q̄d semel sentius:firmū ac stabile seruādū esse:
& nostre erūt p nos actōes circūspectande:ut ui
te melioris ,pfectū nāciscamur .nec de9 p̄cādus
ut supplicia a quouis hoīu; exigat:aut scrutādū
cur hūc sanitati restituat:illū ad se iā fato functū
reuoc&.sic.n.haud feci9 sane facere uiderēur : q̄
sol& īfensus seruus:q dn̄i dispēsatione disqui
rat:Miserū eq̄dē te & calamitosu; dixeri:cui cu;
futura supplicia cure esse debēt quo uc sit pacto
de9 cōciliandus:alio4 penas deposcas: p qbus
& tibi tormta subeūda sunt illis omissis quorū
sis rōnē redditur9.dic& aliqs.Quid igit?sunt ne
hec gētili cuiq̄ & ifideli renūtiāda?qn etiā uel;
n̄ solū gētilē hoīe; eadē hec cōmonefacias:s; ip
su; ut recti9 uiuas.siquidē gētilis ille uite tue mo
ib9 ppēsis:n̄ mediocriter ex his fuerit offensus

ad hec tibi qd respōdēdum sit cogita: nā si qua re alia offendat: nullā eris ob id rōnē redditur9: at si ex prauis tuis facinoribus fuerit offensus: eris sane discrimē uel extremū subitur9: eo magis si te: quē forte reb9 celestib9 studētē cōspicabit: mox bōis ꝑsentib9 uiderit ībiātē: refōmidātēq3 eterna īcēdia. Ei9modi itaq3 cupiditatis ī simulat9: qua uti respōsione queas excogitāda ē: ꝑsertī cū gētilis ille tuis flagiciis ꝓspectis: his te sit uerbis criminatur9. Tu q iudiciū illud horribile opeririis: cur ꝑsentia hec ñ aspnaris? si imōtalitatē speras: cur mōtē ñ paruifacis? si celestis īperii amore duceris: cur nō hāc uitā cōtēnis? Isti9mōi ergo obiectāti: cogita qd sit ꝑ te respōdēdū: eoq3 magis īstabit: cū te uiderit ad pecūiarū iacturā tremebūdū: & ad oboli unius lucrū: letū & hilarē: habētēq3 aīam ꝓ tenui argēto uēalē. Hec sunt īq hec sūt: que gētilē offendūt. Quocīca si cure tibi tua ē salus: eīt ꝓ his rō ñ uerbis s3 re & actōib9: reddēda. qñ ob eiusmōi gētilis hoīs qōnē: nēo ūq deū maledictis īcessiuit qui ob uite prauitatem ubiq3 offendit: que eo erit ꝑ nos emēdāda: ut reliquos ab ei9mōi petitōib9 coerceam9. quer&. n. gētilis. ūde fieri certiō possu3 deū tolleratu facilia īpasse? ecce tu q xp̄i hanc fidē a maioīb9 tuis accepis: sisq3 ī hac tā ꝓbata religioē educat9: nil tñ ea dignū ꝓ di iussu facis

qd ipse ad hec? dices forte. ostendã tibi pleros
q3 alios q ĩ eremo cõsidunt: uitã agere qualem
queris & deo gratã. Proĩde nõ te pud& cum ex
cõfesso xp̃iãus sis: gẽtilẽ hoĩe3 ad alios remisis
se: quasi nequeas ipse aliquo ĩditio xp̃ianũ te eẽ
ostẽdere: at mox ille dictur9 ẽ: qd mihi necesse
ẽ & mõtes adire: & solitudĩes ĩsectari? si. n. fieri
ñ põt: hoĩe3 ĩ mediis urbibus diuersantẽ: christi
hãc fidẽ & sapĩa3 adipisci: p maxĩe erit uestra hec
xp̃iana respublica ĩcusanda: eo magis si futurũ
ẽ: ut relictis urbibus nos ĩpos ĩ secessu3 alique3
cõferamus: Id mõ ueli hoĩe3. afferas uxorẽ libe
ros & domũ hñtẽ: posse ut dicis: huic uestre sa
piẽtie studere: Quid ad hec dixeris? nullus ẽ in
p̃sentia3 subterfugii aut pudõis locus: lõge. n.
alr se hñt dina ĩpia. sic splendeat ĩqt lux uestra
corã hoibus. ñ mõtibus dixit: aut p solitudĩe a
liq̃ ĩaccessa. hec dixerĩ: ñ ut eos q mõtes sibi ad
hitãdũ elegerĩt min9 p̃bẽ: qn ut urbiũ ĩcolas d
plore3: q uirtutes iñ abegerĩt. obsecro itaq3 ut il
lud qd ĩ remotissimis locis exercet sapientie stu
diũ: ad nos uel ĩ urbib9 traducãus: ut ciuitates
& loca frequẽtiora hoc pacto excolãt: sic & gen
tiles reduci ĩ uiã poterũt. & offendicula sumoue
ri: adeo ut si eos reddere ĩoffensos cupieris: &
tibi mercedis plrimũ uẽdicãe: & uita hec tua erit
p te cõrrigẽda: & q̃q3uers9 illustrãda: ut hoĩes tu

is optimis facinorib9 ꝓspectis. deū celestē patrē efferāt laudibus: nosq; ea gloria que explicāi ũ bis haud sat ꝓ merito pōt: frui possius. S. XIIII

Vngam9 nos ipsos iuicē: uolentib9 ł ce teris ab hac aīorū cōiūctione discedere: cōstās ipse ī officio pmācbis: neq; nostꝝ qspiā dictū illud uulgatū & frigidū usurp&: qđ dici sol&: Amore ꝓsequar me colētes. & illud uł dexteꝝ mihi oculū excusserī: quē norī me ha bere īfensuz Demonū dicta sunt hec: publicāoq; poti9: uel gētili diffidētia digna. tu uō q sis ad āpliorē q̄dā rēpublicā accitus: & celo inscript9 maiorib9 uideris eē obnoxi9 legib9. Idcico eīt his uerbis tēpādū: qn & hoīes a tui amore ab horētes: pluria sunt ī gratiā bēiuolētia reducēdi. sunt. n. & hi nobis ī m̄brū dati: qđ m̄brū si fu erit a reliquo corpōe reuulsuz: enixe oīa facius: uiresq; & aīum magis ītēdim9: ut ad priorē co pulā reuocem9. Maiōis. n. ē p̄mii cū quēpiā nec uolētē ad nos amādū pellicim9. nā si iub& deus eos fore ad prādiū īuitādos q nequeāt uicē red dere: ut collatū illud ī alteꝝ augescat mun9. lōge magis id erit ī amicicia seruandū. siqdē q alicāz ī se bēiuolētiā mutuo amore cōpensat: uicē repē dit: atq alienū ī se amorē ꝓmerebit̄: uel si nullā reddat amoris uicissitudīez: deū astitu& ꝓ ea in se beniuolētia obligatū. Vtq; ista ommittā nihil

uidebitur alioꝝ opa ĩ fũgẽdo officio ĩdigere.unde & hi iuuãdi erũt ad amãdũ etiã cõpellẽdi: q te oderint.ne igiť ubi ſtudiũ pſtãdũ ẽ negligẽtiã inferas.neqȝ id dixeris eo fore quẽpiã negligendũ:quo ſit & cõpore affecto:& ualitudĩe cõreptus.ſiqdẽ cũ amor refrixit:m᷑bꝰ ẽ.qn refoue algẽtẽ:ut incaleſcat.Quid ſi ne fotꝰ quidẽ dic& aliquis ĩcaluerit?tũ rei tue uacabis: quid ſi magis algore cõtrabať?rurſus is premia tibi maiora ſuppeditabit eoqȝ magis dei te ſectatorẽ ãguet.Quod ſi ex amore mutuo:xp̃i diſcipuli dignoſcũť.In eo.n.ĩqt dignoſcemini oẽs eſſe mei diſcipuli:ſi uos ad inuicẽ dilexeritis:cogita q̃te illud ſit laudis:ſi odiũ amore cõpẽſes. qppe & dñs tuꝰ amore:ſe odientes cõplectabať:ꝓ hisqȝ & patrẽ p̃cabať:q̃toqȝ illos ĩfirmiores ſpectaſſ& tãto magis illorũ curam ſuſcipiebat:dicẽſqȝ exclamabat.Nõ opꝰ hẽnt q ꝓſpera ſunt ualitudĩe medico:ſȝ qui mala.Quĩetiã mẽſa eadẽ & peccatores eque:& publicanos:dignabať: q̃toqȝ magis ſe iudaicus populus ignominia & ꝓbris ĩſectabať:eo maiori ſibi & cure fuit & honori.Hunc itaqȝ & ipſe imitare:nõ.n.parui:hec uirtus:faciẽda ẽ:q̃ ſine ut paulus ait:neqȝ mãťẽs ip̃i multũ deo placere potuiſſent.Ne igiť dixeris nequire te eũ colere:cui ipſe fueris exoſus:id enĩ uel maxĩe đbes odiẽti amõẽ:accedit ẽt ꝙ nẽini lȝ

amātē se odisse statim:qn &si beluarū sit quis si
milimus:amabit:q se beniuolentia prosequet̄ .
hoc.n .iqt ethnici faciūt & publicani:ꝙ si quis
qꝫ colentē se colit:qs n̄ eū adamarit qui ꝓ odio
amorē repēdat?Id igit̄ ueli ceteris ad exēplū p̄
feras habeasqꝫ i ore frequētius istiusmodi:n̄ de
sinā te amando īsectari:q̄diu me odio habueris:
hoc pacto cōtrouersias sedabis.nā siue exflegma
te:siue ex quadā nature frigiditate eiusmōi mor
bꝰ ortū duxerit :utrūqꝫ tn̄ amōis potētia & uis
eius feruore moderabit̄.nōne etiā spectasti unq̄
q turpi libidīe detinet̄:uti ab adulterata mulier
cula īnumeris cōtumeliis affecti:cedūt plerūqꝫ et
cōspuūtur ?quid igit̄?nū amō ignominiis soluit̄
mīme .quī magis īcēdit̄.Hec sane hūili & īfio
gn̄re femelle pꝰq̄ libidīate sunt factitāt .qui uō i
iuriis afficiūt̄:possunt ꝑsepe maiores suos recē
sere illustres & claros uiros:& familie nobilita
tē p̄dicare n̄ mediocrē.n̄ tn̄ idcirco uel libidīe
extricāt uel deserūt:quā amare occeperit.Proīđ
nihil nos pud& eā quā demonicus amor habe
re uī credit̄:n̄ existimāe in diuinū posse desideī
uꝫ trāsferri.expugnariqꝫ hoc pacto uel demones
posse.nōne etiā nosti:demōeꝫ illū īpurū instare
ut uel eū q sit odio habitꝰ ad se trahat:& m̄brū
uendic& nostrū ꝙ quēpiā oderit. quo neglecto
uictorie palmam prodis : idest fratrem qui

in palme morē ī mediū astat: & tibi si uiceīs fu
turus in pmiū .si uō negligētior fueris sine pal
ma abibis? Desine itaqȝ demonicū illud pronū
tiare : si me scilic& odeīt frater haudq̄q̄ hūc mi
hi spectandum tulerī. quo dicto nihil ē fedi9. cuȝ
qȝ n̄nulli eā animi cruditatē summis īgeiis ascri
bāt : nihil tn̄ ipē existimauerī: uel abiecti9 dici ꝟ
insanius & īmici9 posse: eoqȝ mihi īgemiscēduȝ
cēseo: ꝙ uitia ducitis uirtutib9 potioā: & īsolesce
re & ceteros aspnari : magni apud uos eē appe
at: & claī uiri officiū. qđ eqdem n̄ sec9 ac ꝓ ma
gnis demonū laqueis hēndū duxerī : eo magis
ꝙ uelint pleriqȝ de animi malignitate bene opīa
ri. ita fit ut deleri ei9mōi neqtia haud facile pos
sit. Audiui ego: n̄nullos iactari solitos: sese n̄ ul
tra eos adisse: quel semel nullā sui habuerīt rō
nē: qđ tn̄ sibi dn̄s tuus glorie duxit. quotiēs nā
qȝ hūc hoīes cōspuerūt? q̄tiēs aspnati sūt quib9
nihilomin9 ipē & opē ferre & subuēire nō īter
misit? Ne itaqȝ illud ī ore habueris: min9 scilic&
posse odio te hētes couēire. qn illud usurpatū
hēas ueli: neqre te tui paruifacere cōtēptores :
quorū alterū xp̄i discipuluȝ dec&: alteꝝ đ mōes.
utqȝ primuȝ illud claros hoīes facit & illustres:
ita secūduȝ hoc obscurat: & ridiculos reddit. Eo
qȝ & Moises admiratōni hēt: qa deo dicēte. Mit
te me ut iratus conteram illos: nihil est passus

eos respuere: qui se fuissent sepius aspnati. quī re
spōdebat. Si dimiseris eis peccatū dimitte: sin
aūt & me pde. Erat is sane dei & amicus & i
mitator. Ne itaq3 nobis id laudi demus: qd' po
tius for& ob turpitudinē occultandū: neq3 illđ
usurpemus qd' dici uulgo sol&. Noui ego cōtēp
tui hēre q̄plurimos. qn erūt oēs & irridēdi per
nos & cōprimēdi: qui uerbis istius mōi utāt q̄n
qdē i his se iactāt: quibus pudere opōtuiss3 quid
īquis: dic mihi xpianū hoīe3 cōspuendū cēses:
quē neq3 infidelē xpus cōspuisset? at quid con
spuiss& dixeri. qn adeo hūc & si sordidū & infō
mē dilexit: tātoq3 ē amore ꝓsecutus: ut eius gratia
mortē subierit? tu uero eūdē decorū admodu3
inpsentia4 effectū: & cūctis admirabilē respuis?
dic mihi: nōdū aduertis qualia ī eū uerba iactes
aut qd' audeas facinus: q & xpi sit mēbrū: &
eiusdē ac domini corpus gerat: eūq3 ꝑ capite ha
beat: pro mēsa & ueste: ꝑq3 luce & sponso ac đ
demū uniuersorum loco ducat. Neq3 hunc solū
qn & alios plerosq3 maledictis offendis. Cōtine
te iā: & desine īsanire: recognosce fratrē: edisce
furētis hec dicta eē: & animi ualitudine laboran
tis. quī lōge his aliēa hūc ī modu3 ꝓfare. Nun
q̄ desista3 bēiuolētia te cōplecti: uel si cēties a te
patiā repulsa3. h̄ pacto & fratrē lucrifeceris: uiuesq3
hāc i đi laudē uitā: et future btitudis n̄ eīsimuis

SERMO.XV.

Vẽadmoduʒ cibo uita hec ſuſtẽtat̃ quẽ mox eadeʒ illa ſumminiſtrat:ſic &ſi bonis actõib9 adnitamur:ſpiritu potiemur quo parto & bonis operibus habundabimus. quib9 cõtra ſi cauerim9:idẽ a nobis ſpirit9 auolabit.quo deſtituti:neceſſe erit circa res gerendas claudicare:ſiquidẽ ſpiritu hoc decedẽte:impurus ſuccedet .qđ liquido põt in Saule cognoſci .quo ſpiritu qd refert ſi nõ adeo ipſi urgemur quẽadmodũ Saul urgebat̃:quãdo ex malefactis ipſi & flagitiis:& ãgimur & ſtrãgl'amur? Opus itaqʒ nobis dauitica citbara:ut anime diuina carmina:cũ a propheta:tũ bonis actõibus deſumpta:incinam9.horũ utrumuis modo egerimus: uel dauitico cãtico occepto:uel optimis initis facinorib9 :nõ ſecus demonẽ impugnabimus:ac Dauid ſolebat Saulis ueſaniã lenire :eı̃tqʒ eiuſmodi nobis ad iuſtitiam medela. Quinetiam demonũ furor efferati9 cõcitabitur:cũ ſe nobis praua ſuggerentib9 :nihil ipſi ad malum flectimur.uerẽt.n.uel initõ ſtatı̃ ĩpuriores illi & malefici :ne ex ſuis nefariis ſuggeſtionibus ad laudabile aliqđ facinus cõuertamur .cumqʒ noſ uiderint ĩmotos perſtare & timore priſtino uacui erunt & cura .Idcirco re bene geſta:cãticuʒ

decantemus:ut demonicū illud uel argētissimuȝ
ꝓpulsemus scelus. Demões quidē ñ prosus pri
uare nos celo possunt:qn iuuēt plerūqȝ nos op
pugnando:uigiles tñ & sobrios ad celos capescē
dos:e quibus:delictis et scelere pleriqȝ deiciūtur
nā qui uolens deliquit,uel spōte furit :demō est
preterea neqȝ ueniam ab hoīe neqȝ misericōdiā
ꝓmeretur. Incinam9 itaqȝ aīe hoc se pacto habē
ti:cum aliis sacraruȝ litterarum scriptis & dauiti
ca:& ita ut os canēdo mētē erudiat:neqȝ.n. te
nue illud & exiguū uideri dȝ.siqdē cū linguā ad
cātum īstruim9:pudebit aīaȝ uel cōtraria sentien
tē:nō saltem canentem illam imitari. Qua ex re
neqȝ id soluȝ utilitatis assequemur:qn & pleraqȝ
alia que nobis conducent referem9. dixeīt quip
pe ꝓpheta ille nō solū futura:sȝ d' uisibilib9 his
deqȝ inuisibili celorū structura disputat : cupiēti
qȝ tibi forsan edoceri utrū hoc celū eodē sit sta
tu ppetuo permansuruȝ:nōne respōdebit dauid
dic&qȝ ?Celi quemadmodū uestimentum uete
rascēt .ac uelut amiculum mutabis eos & muta
bunt. Itē de forma celorum si quid optaueris au
dire illud intelliges. Extendo celuȝ sicut pellem
Insuper si đ celi dorso uolueris quid āpli9 nosse
dic& tibi .qui obtegit aquis ſupiora eius: neqȝ
his contentus.qnietiā d' latitudie & altitudine
mētionē facit:ostendens utraqȝ. hec : pari esse

mensura. Quantũ inquit distat ortus ab occidē
te elōgauit a nobis iniqtates nostras. secūdum
altitudinē celi a terra obfirmauit dñs misericor
diā suā sup timētes se. Accedit etiā si terrarum fun
damenta cōqras: neq illa te clā sit habiturus cum
psalentē illum hmoiuscemōi audieris: Quoniam su
p maria fundauit eam: Itē si terre discussus co
gnoscere cās cōcupisces intelliges: Qui respicit
terrā & facit eā tremere. Hoc mō omnē ex aīo
ambiguitatem exim&. Noctis preterea si ratōem
requiris. uel hanc referes ab eo edoctus. In ea
enī ptrāsibūt oēs bestie silue. Ad quam etiā sint
mōtes utilitatem effecti respondebit. Mōtes ex
celsi ceruis. Quid opis & lapides ferant expōit
Petre refugiū erinaciis. Quid uel arbores sint
infecunde create. Ibi enim & passeres nidicula
bunt. Quid insuper sibi uelint insolitudine fō
tes in his quidem habitabūt bestie agri. quid
uinū ut non solum eo in potu utaris: quando
ad id uel aqua facere satis potuiss&: qn ut te fa
ciat iocūdiorē: Vinū inquit letificat cor hoīs ut ī
telligas quousq uini usus progredi debeat. Vnde
autem & aues & fere bestie nutriantur audies
ab eodē hoc pacto dicēte. Omnia ad te respec
tāt dñe ut des illis escā in tēpore opportuno At
si de beluis queras: respōdebit uel has tui gratia
fuisse creatas hoc modo. Qui educit herbas

bestiis.& uiretia i seruitute hominu. Quid luna sit op9 audi dicetem illu. Qui fecit lunam i tepora. Quid preterea que uisuntur uniuersa. & que nusq apparet creata sint: clare edoc&. Ipse dixit & facta sunt: ipse mandauit & creata sunt. Quodq mortis futura sit eterne soluto hoc pacsto te instruit. Deus liberauit aiam meaz de manu inferi cu me susceperit. Vnde etiam nostruz hoc corp9 ortu ceperit: explicat. Recordatus su quonia puluis sum9: quo ue sit & inposterum rediturum ita doc&. & in puluerem suum reuertet Vtq uniuersa sint in tui gratiam creata ita dixerit. Gloria & bonore coronasti eu domine & costituisti super opera manuu tuau: quid uo motales ipsi comune cu angelis babeam9 ita explicat. Minuisti eu paulo minus ab angelis De diuino aut in nos amore illud affert. Queadmodum pater filios miserat: sic se timetiu misertus e dominus. De bis etiam que nos in futurum manet: deq uite huius fine quietiori ita dicit. Reuertere aia mea in requiem tuam. Cur autez tam uasta sit celum magnitudie hoc inquit. Celi enarrant gloria dei. Cur nox & dies sint facti: no ut lucem dutaxat prebeant & quietem. sed etiam ut erudiat Non sunt inqt loquele neq sermoes. quoru no exaudiant uoces coru. Quo demu pacto & mae & teras obcat. Abissus sicut

53

uestimentũ amict9 eius. ita quidẽ apud hebreos habet. Ex his itaq; enarratis sumẽtes initiũ & reliquã pernoscetis. de xp̃o sc3: deq; eius resurrectiõe: d futuris suppliciis: deq; his que bõis moribus aduersantur. d' legibus. ita ut multiplici bono refertos. uobis liceat dauiticos codices cõuenire. nam si in molestiam aut aliq̃ animi ꝑturbationem incideris. plurimũ hi ad te consolandum ualebũt. si fueris in peccata ꝓlapsus: q̃m̃lta ibidẽ inuenies ad medelam. si paupertate eĩs uel pressuris grauat9 multos tibi ex his ad tranquilitatem portus uidebis offerri Si iustus: non mediocrẽ eris securitatem nactus si crimini obnoxius: fiducie plurimum. Quippe si ꝓ iustitia sis mala ꝑpessus: illũ audies predicãtẽ Quoniã te ꝑp tota die mortificatus sum. & illud. Estimati sumus sicut oues occisionis. hec omnia uenerũt super nos. nec obliti sumus tui. At si ex re bene gesta ĩsolescere ceperis audies eundem dicentem. Ne ĩgrediaris in iudiciũ cũ seruis tuis domine. quoniam nõ iustificabitur corã te oĩs uiuens. sic mox humilitatẽ sectaberis Quinetiã si quippiam cõmisseris: uel desperatione capieris intelliges illum frequẽtius id incinentem Hodie si uocem eius audieritis: nolite obdurare cõda uestra. quo audito statim resipisces. Porro si regio fueris diademate ĩsignit9: elatus insuper

& tumidus: illud edisces. Nō saluat̄ rex magnis uiribus: nec gigas sue uirtutis magnitudine. Sic poteris modū superbie ponere. si opib9 p̄terea afflues & gloria: rursus audies modulantem. Ve q cōfidūt potentie sue & mltitudie diuitiaꝝ sua rū glorianṫ. & illud. Hō sicut foenū dies eius: nec descēd& cū eo gloria eius. hoc pacto nihil duxeris fore in terris magnifaciēdū. siqdez gloria & potētia fulgore cūta excedunt. que duo si fuerīt p te neglecta: quid esse aliud pōt c9 apud te ratio cōst& ? Quod si in aliquo fueris animi merore cōstitutus intelliges. Quare tristis es anima mea & quare cōturbas me. Spera in dn̄o qm̄ cōfitebor illi. At si nonnullos uideris ꝓbari immerito: id dices. Noli emulari in malignātib9: qm̄ quēadmodum foenum exarescēt. & tāq̄ olera uirentia cōcident. Si iustos spectaueris eque atq; iniustos poena affici: senties haud parem fore supplicii cām. Pleraq; sunt īqt peccātium flagra: que tamen iustis inferri ꝓpheta nō asserit qū multe sunt inquit iustorum angustie & ex his omnibus liberauit eos dominus Et rursum. Mōs peccatoꝝ pessima: & honorabilis coram domino mors sanctorū eius. Hec ita q; frequētius repete: istructusq; istiusmōi erudīcnam uerbis hisce uel singulis p nos simpliciter ex trāscursu ꝓlatis: patētissimum iest sentētiarū

pelagus: Quod si libuerit pphetica hec dicta di ligētius pscrutari: uidebitis maximā īde diuiti arū copiam fluxisse. Licebit interea uolenti cui qꝫ: ex dictis hisce: que ībeserint uicia repurgare si neqꝫ inuidiā facile admittat: neqꝫ merorem si diuitias cōtēserit: si angustias: anxietates: egestatem: pro nihilo duxerit: si uitam deniqꝫ ipsam nihili esse existimauerit: Eiusmodi a te opinatio: uicia propulsabit: pro quibus omnibus & gratie sunt deo agende: ut his reb9 contemptis gazas attrectemus celestes. & p aduersantiū reꝝ tollerantiam: pqꝫ sacroꝝ scriptoꝝ cōsolatōnem: spem habeamus: & futura beatitudīe potiamur

SERMO. XVI.

I opifices q manuū ope īdustriaqꝫ uel operib9 p̄sidēdo: uitā ducūt tantā prese tulerint liberalitatem: ut plerisqꝫ fidelibus opē tulerint. quā erūt hi qui bonis fortune abūdāt ueniam habituri q egenos despexerīt? Qui etiam nec suo sanguine illi nec uite pepercerūt ut deo se morigeros prestarent: cum ipse ut tenui plerumqꝫ pecunie parcas: nihil prorsus animе tue īdulgeas. Dic & aliqs. Erga preceptōē & dominū tales se illi prestitere: non tamen eadem sunt in discipulos munificentia usi: quod iure dici nō pōt. Siqdē ut legimus gentilis ecclesia: his gratias ager& qui & si natione iude:

tā sincere & integre fidei extiterūt: ut eorū eccle
sie ex gētib9 cōfecte: uolēti aīo necessaria sumī
strassent: quorum studium & uirtutes uel foe
minis imitande potius forent: quam sertis & au
ro & uestiū habundāti ornatu expoliri. Que.n.
unquā regina adeo claruit: uel magis ē in oīum
ore uersata ut pauli posset sectatricis & socie mu
lieris nomen aut famam excedere? Hec enim
paulum nō ad decimū usq; aut uigessimum an
num: qn ad eam usq; tēpestatem: qua paulo xp̄s
sui p̄sentiā obtulit: sectata ē: ita ut ubiq; ob id
uirtutis laudibus abunde potita: fama & noīe
celebretur. quod proculdubio maiori sibi de
cori fuit & ornamento: q̄ queuis corona. aut
insigne aliquod regium extitiss&. Quid.n. uel
maius uel dici par pōt: q̄ pauli defensionē susce
pisse: eiusq; uite discrimīe terrarum orbis īstru
ctorem tutari? Cogita itaq; quot fuerīt regine si
lentio occultate: cū hec que paulum comitabaт:
cum eo una sempiterno nomine celebretur q̄tū
q; sol terrarum circūlustrat: tātūdem huius femi
ne gloria peruagatur. Siquidem perse scythe:
thraces: & qui ultimos orbis incolunt fines
eiusdem sapientiam & predicāt & admirātur. q̄s
ipse uel opes: uel regias uestes. uel īperia nō par
uifeceris: ut hanc tibi testatiorē laudem pares?
Neq; id dixerit q̄spiā. tales se illos in periculis

prestitisse :uel fuisse dũtaxat in erogãdis pecuni is liberales:in xp̃i uero noĩe diuulgãdo negligẽ tes:quãdo eosdem apostolus cooperatores ap pellat:quos ĩter nec eũ pud& feminam coadiu tricẽ nũcupare .quin id sibi ornamẽto ducit. ñ enim nature sexũ attendit :sed animi prompti tudinẽ palma dignissimã arbitratur.Quid ergo hunc pȏt decorem equare ? ubi nũc effuse diui tie?Vbi facierũ decus ?ubi & inanisgloria ?Per disce hunc mulieris ornatum :q non corpori ẽ circũiectus :sed animum ꝑpetuo mansurus exõ nat :q nec pyxide aliqua s; celo reconditur . Re spice horum in uulgando xp̃i noĩe laborẽ ĩ tol lerãdis suppliciis uictoriã :ĩ his fortune bonis ĩ partiendis liberalitatẽ . Aduerte inq̃ qua sit illa Paulũ charitate cõplexa:quo ue xp̃m amore ꝑ secuta:mox tua cũ his cõferto:sc; q̃ sis ipsa in accumulandis pecuniis diligẽs:q̃ ad sectãdũ im pudicitiam attẽtior:q̃ ad explendã uẽtris ĩgluui em uigilãtior.spectabis sane hoc pacto : quales Christi discipuli fuerint:& quali nunc ipsa sis cõditione .Malim eqdẽ nõ magis te cum his cõ feras.q̃ eam tibi adimitandum mulierem desu mas:& ita ut depositis lasciuie sarcinis Id enim prefert tuus iste uestimentorum cultus excipi as celorum ornatum : perdiscasq; unde tã clari euaserint qui cum Priscilla uersarentur.ꝙ si fieẽ

certior cupis: quo pacto illi eo sunt magnitudis
prouecti: facile ītelliges. cū noueris Paulū ab his
hospitio biennio fuisse susceptū. q̊: qd esse uirtu
tis pōt ut non interea animum excoluerint? Di
c& aliqs. heu me miserum qui nullum habeaʒ
apud me Paulum. qn si uolueris uel Pauluʒ ha
bebis tibi herentem. nō. n. illos pauli facies: sʒ
sermo prouexit. Itaqꝫ si tibi id animo sed& nō
mō Paulū. sʒ Petꝝ. Iohānē: ꝓphetarū insuper &
reliquoꝝ apostolorū cetū omnē tecum habebis
assiduo collequētē. Cape in māib9 istorū libros
& scripta plege. hec te mulieris istius facient nō
absimilem. at qd Paulum dixerim? quī & dn̄m
ipsum si uoles tecum habebis. siquidem p pau
li sermonē tecum colloquet̄. licebit & aliter eun
dem admittere. si sue fidei iuueris sectatores:
quib9 uel habeūtibus pietatis poteris & man
suetudinis monimēta promereri. solent. n. & mē
sa in qua uir sanct9 aliquis cibū sumpserit: ac sel
la cui īsederit & q̊ decubuit lectulus: uel eo d̄ce
dēte faciles eos ad penitētiaʒ reddere: qui domi
sanctū aliquē uiꝝ excepīt. Quocīca: quātū exi
stimas aīo sunamitē illam fuisse perculsam: aut
quali ueneratōne imbutam cū tricliniuʒ ubi He
liseus mansiss&: inscēdit: & eo magis: cū mēsaʒ
& lectulum quo uir summe sanctimonie quieuis
s&: inspectar&? nec sane filium illi emortuum

suscitãdũ exposuiss& :nisi eius uiri cõturbenio plurimũ profeciss&. Quod si longe post tẽpõe ea loca adierim9 ubi & paulus diuersat9 sit : & in uicula cõiect9 uel ĩ multorũ sit cõsessu concio natus:nõne uideremur eẽ pre gaudio quasi alis quibusdã sublati ?Itẽ q3 si tẽporis illius ex loco rum aspectu repetita memoria :tantũ capimus uoluptatis. Quid priscos illos existimãdũ est fuisse ex recẽtibus benificiis: iocũditatis assecu tos :q uenerabundi hospitio alienos suscepint? Erũt itaq3 sanctiores per nos uiri admittẽdi : ut eiusmodi hospitalitate & domus illustretur:pur getq3 sentib9 & ex diuersorio loco :portus effi ciat .neq3 hi solũ erũt suscipiẽdi:qn & eorũ ab luendi sunt pedes. Neq3 .n. ipsa si uel regio fu eris noie insignita Sarai potior eris :uel ea3 no bilitate & opulentia anteibis: cui quadringenti decẽ & octo uerne & domi nata mãcipia fuerãt & filii duo quos oibus diuitiis preferebat. ue4 quid dixeri decẽ & octo & quadringentos : qñ eius ex semine emanaturũ terrarũ õbẽ ess& cer tior facta:haber&q3 in uirũ:dei amicũ eundem q3 :qd' oi fuit imperio maius:curatorẽ? Verum cũ tãta eẽt gloria illustrata:fermẽto farine indi to :panes cõficiebat & reliqua in ancille more3 angelis uescẽtibus ministrabat. Porro neq3 Ha braã ipse nobilior fueris:qui trophea & ĩsignes

uictorias: post exactū etiam Persarū regem & ꝓ fligatū: cū magnis eēt ab egyptio prīcipe ho rib9 auctus: se se pro seruo gesserit. Illudq; haud quaq̄ erit aniaduertendū: q̄ apud te sanctiores plerunq; uiri: aspectu uiles: egestate & pannis ob siti diuertant: quipoti9 erit uocis illius remini scēdū asserentis. Quod uni ex minimis his fe cistis: mihi fecistis: neq; ex paruulis his quēpi am paruifeceritis. siquidem eorum āgeli semp spectant faciē patris uestri celestis. Excipe itaq; hos aīo libentiori: q ex pacis osculo īfinita defe rūt ad te bona. Post Sarā autē hanc & Rebecca cogitatōe repetēda ē que cū aquādi gratia fon tē petiss& : oī animi elatōe deposita : & potum alienis iumtis hausit: & hospitē domū apud se inuitauit. Quorsum hec? qm̄ eiusmodi hospi talitatis ob causam: premia ille immēsa ꝓme rebantur: que & ipsa lōga maiōa accipies Quip pe: cū nō solum te de9 ad liberos procreandos faciet fecūdiorē: sed celo īsuper ipso & bōis ce lestibus donabit: liberabitq; gehēna & errata remitt&. Magnus preterea eius ē hospitalitatis fructus: quam & Iother: & si barbarus natione: sectatus curatorem sui: eum suscepit: qui tam uastum in mari haber& imperium: qua tam bo na uenatioue filiarum beneficio usus est. His itaq; cogitatione perceptis. cū muliebrem hanc

animi magnitudinẽ tecũ ipſe reputaueris: omnis
erit tibi calcanda ſuperbia. Inſuper ueſtiũ ornat9
oĩs: & reliquorũ ſumptuoſitas: odorũ unguẽta
tiones & huiuſcemodi ad luxũ: delicie cõculcan
de erũt: & gradu cõpoſito gradiẽdũ. ita ut omiſ
ſa ac inani ſolertia: ſtudiũ id oẽ ad aĩuз transfeẽs
excolẽdũ: eũq3 celeſti deſiderio incendas: cuius
celi ſi te amor inuaſerit: terrena hec pro coeno
& luto duces: & facile cõtemnes que nũc ꝓ bo
nis homĩes demirãt. Neq3 .n. feminã dec&: que
ſpiritalibus ſit officiis predita: ea cõquirere que
ridicula ſint. His itaq3 oĩb9 reiectis: que ſolent
e turba muliercule: ſaltatrices ĩſuper & tibicine
magnifacere: circũcinge te ſapiẽtia: hoſpitalitatẽ
exerce: cõtinẽter orationi incũbe: uidebis hec
fore auratis ueſtibus potiora: gẽmisq3 precioſis
& monilib9 lõgo interuallo preſtare. Hec qppe
apud hoĩes laudẽ apud deũ mercedis plurimuз
ꝓmerẽt eiuſmõi ſunt eccleſie ornamta: illud uõ
c9 nũc memĩm9 indecõa ſcilз & turpis uoluptas
in theatris hẽt & ſpectaculis decori. cuiuſmodi
ornamtorũ alterũ celo eſt dignũ: alteꝝ equis &
beluis. aĩum qppe clarũ illud & emicãs: hoc uõ
ĩdecẽs cadauerosa corpora: circũagit. Hunc igĩt
& ipſi nobis parem9 ornatũ: ut fama & gloria
celebres effecti: & xp̄o dũ uiuim9: morẽ geſſeri
mus: futuris bonis ꝑpetuo potiamur.

Mitemur & ipsi patriarcam illũ nec secus atq; ipse solebat: deum laudibus prosequ mur. Quid. n. illud? deo gloriam dedit nisi cũ diuinam iustitiam ĩfinitãq; potentiam cõ memorass&: eẽtq; de deo pleraq; decentius me ditatus: de promissione fieri certior ꝓmeruit. Idcirco & nos eũdem tum fide: tum re & ope re laudemus: ut gloria tandem donati: id laudis huiusce premiũ uendicemus. Inqt. n. Qui me fuerĩt ueneratu: & ipse honorabo. Quod si nulla eẽt alia nobis ꝓ ea re proposita merces: illud tñ uel maxĩe nobis ad gloriã ualer& si diuinis ĩ laudib9 uersari nõ indigni haberemur. siqdẽ & q principũ laudes eloquũtĩ: uel hoc uno: si nil re liqui eẽt mercedis. ꝗ prĩcipẽ magnifaciunt: satis uidentur ornamẽti assecuti. Cogita itaq; q̃ sit glo riosum q̃ ue magnificum dñm nostrũ per nos uenerari: uti & cõtra q̃ detrimẽtosum illud & supplicii plenu; cu; reliqs in eum cõuitiãdi oc casionẽ dam9. Exigit. n. & si min9 hoc munere e geat hãc ille a nobis laudẽ. Quãtu; ipe existiãs deu; inter hoĩemq; distare? certe dixeris: q̃tum inter uermiculos & hoĩes ipsos. ueru; id dictu adhuc nihil ẽ satis: si dixeri illos hoc pacto differ re: quãdo nequeat quantum inter se distent

explicari nõ optaueris gloriã tibi apud uermes. &ſi magnã aut preclarã: parere? Si ergo tu q glorie es cupidior: uelle te tale aliquid negaueris: quonã pacto qui huiuſcemõi cupiditatis uitõ car& & adeo reliquis preſtantior ẽ: his tuis laudibus indigebit? quarũ &ſi min9 ẽ indigẽs: laudari tam a te cupit. nã ſi tui gratia ſeruitutem tolerauit: qd mirũ ſi pleraq; alia eadem ratõe patitur? nihil. n. indignũ ſe putat qđ nobis cõferat ad ſalutem. Quocirca cũ ita ſe habere hec ſane intelligam9: peccatũ omne quo deus maledictiſ inceſſitur: euitem9. inquit. n. delicta nobis non ſecus ac ſerpentis aſpectus defugienda: quippe appropinquantẽ te morſu petent: quãdo nõ illa ſe nobis offerũt: quin ea nos ultro adim9. qđ deus ita fore cõſtituit: ne uiolentia diabolus ſuperar&: ſi nemo illius conatibus obſiſter&: eoq; illũ quemadmodũ predonẽ quẽpiam eiecit. qui neminẽ aggredi audeat: niſi quem ſuis in latebris nudum deprehẽderit & ſolum: neq; inuadere audebit niſi eundem uiderit eremũ pagrãtẽ Eremo nãq; & ſolitudine demoẽs inuerſant: quarũ interpretatio nil aliud exprimit q̃ malum facin9 & peccatuz. opus itaq; nobis cũ fidei ſtabilimento & cardine: tũ ſalutis caſſide & ſpirit9 gladio: ut non ſolũ mors nõ male p nos ſit obeunda: ſed quouis mõ inſultanti illi deſecãda

ē ceruix .Opus itaq͡ȝ perpeti prece :ut nostris
possit pedibus conculcari .ipudēs naq͡ȝ ē & sce
lestus :tā si de loco iferiori inferat bellū: uictor
q͡ȝ tū plerūq͡ȝ euadat:cum eius ictus paruifacim9
superare & plagas .neq͡ȝ enim illi lic& magnuȝ
in modū efferri:quī humi serpit:cuius figuram
uel anguis prefert .qui demon &si ab initio ea
sit conditione creatus:longe magis nos hoc tē
pore oppugnabit.Quod si ignoras quid sit de
loco inferriori pugnare :enitar id bellandi gen9
interpretari.Bellū itaq͡ȝ de loco inferiori gerere
a reb9 ifimis ē aliquē ipugnare:uti a uoluptati
bus :diuitiis:& presentibus his uite bonis .ue
rū si quē uiderit subuolātem ad celū & supiora
tenētē :primū neq͡ȝ hūc subsequi sursuȝ uersus sa
liendo poterit:deīde si id facere fuerit enisus:ce
lerime casurus ē.car& .n.pedibus:caret alis:hu
mi reptat :terrenis in rebus uersatur:in quibus
si nihil erit tibi cū eo cōmune:eris sane labore
uacuus .nec .n.nouit ille in aperto uel ī facieȝ
pugnare.nec sec9 atq͡ȝ āguis latitās :diuitiarū se
illecebris occulit.Itaq͡ȝ desectis dumetis :timore
perculsus:dilabetur:ferieturq͡ȝ statim si diuinis
fueris illi carminibus imprecatus.Christi.n . iesu
dñi nostri & crucis uirtus:nostra sunt carmina
que nō soluȝ draconē hūc suis e latebris educēt
in ignēq͡ȝ impīgēt:uerum uel si q̄ nobis ībeserit

ulcera ſanabūt .que ſi quis hoc pacto fuiſſe ad ſanitatē redacta negauerit: exiſtimēt illud ob exiguā incinētis fidem: nō ex prolati carminis impotētia. euenīſſe. Siquidē qui ieſum urgebant: nihil ſunt utilitatis aſſecuti: atqꝫ ſanguinis fluxū patiebatꝰ chriſti corpore nec pretētato. cū ueſtis dūtaxat fimbriam attigiſſet. ſanguinis diutinos fontes cōtinuit. Hoc ieſu nomē cū inferis. tuꝫ morbis & uitiis terrori ē. ex eo itaqꝫ ornatum nobis uireſqꝫ uendicemus ſic. n. & paulus: magnus euaſit: qui &ſi fuerat nobis natura proximus: fide tñ accepta longe fuit a priſtina conſuetudine immutatus. nam adeo ille gratia excellebat: ut uel eius amiculū: uiꝫ ñ modo mediocreꝫ hēre uideret. Qua igitur erimus nos excuſatiōe digni quorū precibus nec uitia reprimūtꝰ: cū tali um uiroꝝ uel ūbra & ueſtis mortem repellāt?

Quid igitur in his cauſe eſſe uidetꝰ: niſi per magna quedā aīorū diuerſitas? nāqꝫ ad naturā pertinēt: nobis cum paulo & paria ſunt & cōmuīa: cuius ortus & educatio noſtro haud abſimilis. ſiqdē terrā ille īcoluit & aerē eūdē ſpirauit. in reliquis uero: feruore ſcilicet fide & caritate: preſtantior nobis fuit & melior Hūc itaqꝫ imitēur reddamuſqꝫ nos chriſti colloquio nō īdignos: cuius rei longe ē ille cupientiſſimꝰ: ſiquideꝫ ſermonis huiꝰ bñdi gratia organū hoc corporeum

fabricauit: qđ quidē ut torpens inexercitatumq́
maneat haud cupit: qn habere semp ĩter man⁹
desiderat. Cur itaq́ nō illud promptū reddis
paratumq́ ut capi p opificē ipsuȝ tractariq́ pos
sit? ueꝝ p lasciuiā adeo ōgani huiusce cordulas
& laxas & lētiores facis: ut citharā plane oēm ĩ
utilē pares cum eius eēt potius & son⁹ obfir
mandus & sale spiritali moderādus. quā xp̄s ci
tharā si cōcinā hoc mō cōparatāq́ conspexerit:
p animā hāc nostrā uocē ed&. Deinde angelos
archangelos cōspicabimur & cherubinos pre
gaudio desilire. Precādum ergo eīt, ut manibus
illis ĩmaculatis eē tractabiles possimus: & xp̄s
ipse cor nostꝝ oppuls&. Atq neq́ prece ē opus
si illud ipse ei tactu dignū effeceris: sequet̃ nāq́
ipse & prior inuad&. sol& nāq́ futura accelerati
us preuenire siqdem nec paulo cuȝ ñduȝ eo eēt
magnitudinis prouectus: haud prius laudes con
texuit: q̄ eundē magnū in modū profecisse cō
spexit: postea uō nihil reliqui fecit. qđ eius ad
laudem pertiner&. Quod si xp̄s nobis insonue
rit & sp̄ussc̄us presto fuerit: eīm⁹ utiq́ celo poti
ores: neq́ solem ipsum aut lunam effigiatos:
quin horū dominū & angelorum principem
obambulantem nobis habebimus & cohabi
tantem. Hec autem dixerim nō ea propter ut
mortuos suscitemus: aut lepra affectos reddam⁹

mũdos:sed qđ horum omiũ maius est ẽ & prestantius :charitatẽ preferam⁹.ubi.n.id boni inerit:ibidem mox cũ patre una & Iesus adeĩt: & sancti spũs gratia subsequet.Vbi.n . duo uel tres fuerint in meo nomĩe cõgregati:ibi & ipse adsũ ĩter eos medi⁹.que uerba & uehemẽtioris preferũt animi affectũ:& amoris nõ mediocre ĩ ditiũ:cũ eos quos amat habere se circa cõcupi scit.Dic& qspiam.Quis erit adeo calamitosus & miser :q uelle se deũ neg& hẽre mediũ? hi ꝑ fecto quos inter seditio ẽ .Irridebit me forte a liqs dic&qꝫ .Quid ais?nõne sub eisdẽ nos moe nibus cõspicaris :sub uno eodẽqꝫ tẽplo:eodẽ ĩ grege cõcordi aĩo permanere?nostꝝ neminem uides dissidẽtem.sub eodẽ pastore uocẽ una e dim⁹:simulqꝫ dicta hec tua audim⁹:simul etiam deũ cõprecamur:qd ergo discõdias nũc & sedi tões cõmemoãs?Ipe uõ &si discidia nãro: haud q̃q̃ uideor ꝑpterea ĩsanire uel a me ipso alienus qđ .n. cerno:nõ me fugit:nec clam me hab& nos sub eodem eẽ nũc tẽplo:sub eodẽqꝫ pastõe sꝫ eo magis queror:tot rebus nos ad cõcordiaꝫ ꝑuocãtib⁹:discordes tñ & seditiosos esse.Dicꝫ aliquis .Quam hic seditõnẽ spectasti ?hic eqdeꝫ nullã : at hoc soluto conuentu :cum erit abeun di facultas facta : tum is illum criminatur:alius in faciem conuiciatur : alius inuidia flagrat :

rapit alius:aut uiȝ infert :alius turpi amore irre tiť :& dolos nectit.que oĩa rectius cõspicerent si retegi aĩus ipse poss&.ess& sane hoc pacto a pud uos cõpertũ me compotem mẽtis esse. nõ insanũ.Nõne preterea milites cõspicamini p pa cẽ & ociũ armis depositis & ĩparatos hostium castra adire:in eisqȝ tuto uersari?uerũ cũ armis idẽ muniũť & custodiis dispositis noctes ĩsom nes ducũt:ardẽtqȝ ignes cõtinẽter:bellũ: ñ pa cem pre se ferũt.Possunt sane ĩ nobis hec reco gnosci siq̃dẽ ab inuicẽ nobis cauemus:nec dest suspitio aut timor.cũ quisqȝ pxĩo auribus uer ba insusurat :obticetqȝ statĩ si quis pprius acce dat & de medio tolliť occept⁹ sermo:qđ certe nõ fidentium ẽ sed plane cauentiũ.Dic& aliquis Nõ alios fallẽdi gratia id agitur .sed ne ipse fal lar eoqȝ magis id mihi censeo deplorandũ : qñ & uitam una ducimus:cautione opus sit:tantuȝ qȝ ignis incẽdimus:unasqȝ & item alteras loca mus excubias:ne fallaciis cĩcũuẽti:ĩiuriã patiãur Quoꝝ oĩuȝ cã:mẽdaciũ ẽ:fallacie plurime cha ritatis interitus & sine induciis bellũ:unde com plures reperies gentili potius q̃ christião se cre dere.Pro pudor quo hec sunt rubore:quibus la crymis :qua lamẽtatõne digna?dic& quispiam: Quonã id pacto duxerĩ tollerãdũ si fuerit aliqs peruerse instructus?ubi ergo sapiẽtie studium ?

ubi & apostolice leges :quibus cauet alterius. tollerari onera oportere?si .n.fratri prestare te morigerū nescies:qd facies alieno? uel si ꝓpri is membris facere satis haud noueris:quo pacto poteris externa pellicere:pellectaq; corpori tuo copulare?pro dolor non facilis sum lacrimas fū dere .Habundantissimos equidē ut inquit pro pheta lacrimarū fōtes ex oculis laxarem.uideo .n.in nostris hisce regioib9 ꝑlia geri infinita:et his ꝓculdubio grauiora que ꝓpheta ꝓuideāt. Is nāq; cū barbaros iudeā inuasuros lōge ante ui diss& uentris dolōe āgō clamitabat :ipse uō cuȝ hoīes sub eodē duce cōstitutos:sibi inuicē īsur gere :cōuertereq; in se ipsos morsus & laniatus idq; ptī pecuniarum cupiditate:ptī gloria : fru stra nōnunq̄ & occasione nulla factitare ignomi niis se ipsos notare:ultro citroq; inferri uulneā infinita :morte insup affici & horridiori q̄ qui bello trucidāt:fraternūq; nomē tenue admoduȝ & exile reliquū eē uideā:nullus ꝓfecto huiusce tragedie occurit cōdign9 luctus.Vereamini inq̄ uereamini mēsam hāc:cuius oēs sumus partici pes:qua ue desuper uictima illa iac& .xp̄s scilȝ q nostri causa occisus est . predones enim ut primū apud quēpiā salem degustauerint:preda ri desinūt:apud quos sal ille presumptus sit .quī etiam perditissimōum hoīuȝ mores hec mēsa

immutat: effecitq; ex his q feris bestiis seuiēdo fuerint immaniores: quibus ipsis mansuetiores at nos talis mēse & cibi participes: facti. in nos īuicē arma cōuertim9: cū poti9 id in nostrū illū & cōmunem hostē moliri opōt&. Qua ex re ille nobis īfirmioribus effectis: fortior reddit. ñ. n. nos ipsi eu; aduersus: cōmuīn9: qn mutuo quo dā insultu: potius ipsi nos iuuāte aduersario op pugnam9: eodēq; utimur ad huiuscemodi ī nos aciem istruēdā: duce: cū bellū illi inferre ess& decētius. nūc uero hoste ōmisso in fratres sagit tas intēdimus. quas īqet aliquis sagittas narras? illas dico que ex ore emittūt & lingua. siquidē nō solū tellis & spiculis: uerū & uerbis acriora uulnera infliguntur q̄ solēt sagittis infligi. Dic; aliquis. Quonā pacto poterit istiusmodi p me bellū dirimi? poterit utiq; si intellexeris cū fra tri fueris cōuiciat9: cenum ex ore ꝑfudisse: si no ueris inq̄ eum ī illū cōtumeliam dixeris: xp̄i te mēbrū uituperasse. quippe cū in carnem tuam uoracitatem exerces: ītegerrimū illud cōcitas acri us & horribile in te dei iudicium. emissa nāq; sagitta destināti tibi nō sautio: futura exitio est Fuit tibi quisq̄ iniuri9: aut malo affecit? īgemi sce: ne maledictis incesseris: fūde lachrymas: ñ īiurie gratia: s; ob iniuriā inferentis interitum. queādmodum & domin9 tuus Iudā deploāuit.

nō.n.ꝙ cruci suffigeretur deflebat: sed ꝙ se ille eēt ad sui pernitiē ꝑditurus. Lesit te quispiā: aut cōtumelia insectatus ē? deū precare: uti mox illi cōcilietur et parcat. frater enī ē: tuū ē mēbrum: eodem quo tu partu genitus: ad eandem uocat9 ē mēsam. Dic& aliqs. At si id egero maius mihi in moduz aduersarius insultabit. ergo & maiōa te & pluria manebūt premia: eoqꝫ iustius ira mittēda ē: cū illū uideris uulnere mortali affectū Demō.n.plagam illi inflixit: idcirco neqꝫ erit is rursum per te exulcerandus uel aliquo modo calcandus: quem uideris p dmonē consternatū. siquidē licebit tibi stanti illi & erecto opem & salutem ferre. Quod si in reddēda iiuriarum uice & ipse corrues: cui erit uos sulleuandi facultas? nū saucio illi? minime. Nū tibi qui eque atqꝫ ille cōcidisti? Quo.n.pacto q tibi ipsi facere satis neqeris: opē alteri tuleris? cōsiste itaqꝫ et animi quadā magnitudīe scuto prelato: fratrem uel mortuū e prelio subtrahe: ꝑculsuzqꝫ ira haud irritabis: quī poti9 affixū ei spiculū: auelito. Cuiusmodi uite consuetudo si fuerit per nos seruata statī optīa erim9 ualitudīe cōmūiti. Verꝝ si fuerim9 ī nos semp armati: nulla erit demonum industria ad nostrū exitiū necessaria. &.n. si cīle bellū graue existimādū ē, magis tam̄ nostrum hoc eo molestius eē: apparebit: quo nostre h9

societatis humane: uel poti9 necessitudinis iura potiora sunt. Necauit Cain quondã germanum Abel: & propinquitatis sanguinẽ fudit: que cedes tãto iniqor habẽda ẽ: q̃to cõsanguinitas ipa sublimior. Is utiq3 corpus ferro trãsfodit: tu uõ in aĩam gladium acuis. Cain forte prior malo affectus ẽ: at nõ male pati: sed facere improbe: hoc ẽ male ꝑpeti. Attẽdite itaq3: Occidit Cain: Abel enectus est: uter horum extĩct9 ẽ? ille neq post mortẽ ad deũ clamitãs quest9 ẽ: uox ĩqens sanguinis fratris tui clamat ad me de terra: an is q uitam oẽ3 transegit trepidus? Is sane: is eãt quouis mortuo calamitosior. Vides itaq3 q̃ lõge prest& illate ĩiurie tollerãtia. uel si fuerit adusq3 ĩteritũ puẽtũ? Edisce preterea quã sit cõditõe ĩferior: q illã ĩtuleĩt. Percussit germanum Cain. e uitaq3 sustulit. horũ tñ coronat9 ẽ alter: alter poenas pro scelere luit. iniustius Abel occisus ẽ: mõtu9 tñ cedis fratrẽ ĩsimulãs uexabat: & cõꝓhensum maĩb9 tẽbat. Cain uero tacẽs & a deo increpitus: pudore afficiebatur: cõtraq3 q̃ speãet effecit. fratrem. n. quẽ deo gratum spectass&: interemit: existimãs posse hoc pacto diuinum illi amorem quem auxit magis ĩtercludere. siquidẽ mortuũ deus diligẽtius cõqrebat: dicens. Vbi nã Abel frater tu9? nõ. n. dei desideriũ extinxit inuidia: qn poti9 auctũ reddidit. nõ. n. tua hac

cede Cain: sunt Abel honores imminuti: sꝫ aucti magis & ãpliati. atq & si ãtehac illũ tibi subiecerat deus: nũc tñ de te uel extĩct9: supplicium sum&. plurimũ enĩ is deum collebat. Vter igit̃ horũ de cede sentẽtiã laturus ẽ: q sumpserit: an q dederit penas? q tãto fuerit apud deũ dignus honore habitus: an q noua quadam sit & exquisita pena affectus? Viuẽtẽ Abel nihil es Cain uerit9: mortuũ ergo ꝑtimesce. cum ferro hũc es ses ĩuasurus: nihil trepidasti: formidine tñ sanguine ꝓfuso ꝑpetua capiere. Hũc cũ ĩ humãis a ger&: tibi uel morigerũ. haud tollerasti: mortui ergo acerbior huius erit ĩ te dñat9. His itaqꝫ oĩbus cognitõe ꝑceptis: ĩuidia cauẽda erit: & nequitia extĩguẽda: reddẽdaqꝫ mutuo charitas: ut per eã nobis: cũ uite h9: tũ future: bõa uendicem9.

SERMO. XVIIII.

Ectemur & nos supernas illas potestates neqꝫ solũ ut throno astare ꝓpĩqores possim9: enitẽdũ: qn illũ poti9 q eo ĩsid& nobis hẽam9 ĩhabitãtẽ ille nãqꝫ se odiẽtes dilexit: & ĩ amore pseuerat. Solis. n. ut ꝓbis: ita & ĩprobis õtũ ṗb&: iustisqꝫ eque atqꝫ ĩiustis pluuiaꝫ demittit. Tu ergo amãtẽ te deũ cole. ob hũc. n. ĩ te amorẽ ĩqt: gehẽnã comminatus ẽ & supplicia: neqtiã quidẽ intercidens: ac tanq̃ frenis

ſuſtinẽs :tuũ ad peiora ꝓlapſuꝫ: ꝓſpera aduerſa
qꝫ obiciẽdo:nihil ĩtermittit:quaten9 te compri
mat ruiturũ.nã & te nõ ſoluꝫ ſibi adiungit: ſꝫ oĩ
ĩprobitate:que quãuis gehẽna grauior habenda
eſt liberũ reddit. Quod ſi hec dicta irriſeris:libu
eritqꝫ nequiter potius uitam ducere:q̃ ad diem
unũ tõ nẽtis uexari :nihil ẽ mirũ .id.n.ẽ: cum
mentis non integre: tum temulentie & ĩſanabi
lis morbi ĩditiũ. Nã & pueri minutõres cũ me
dicuꝫ ſpectant:uel uſtionẽ uel inciſuram aliquaꝫ
illatuꝝ :diffugiũt gemebundi:& ſe lacerãtes exi
liunt:maluntqꝫ ſanie cõtinua & tabe interire : q̃
momẽtaneũ dolorẽ ferre:ut in reliquuꝫ cõuale
ſcant. ueꝝ q m̃tis ſunt cõpotes:ñ ignorãt aduer
ſam eã cõporis ualitudinẽ fore:cauterio quouiſ
& ſciſſione grauiorẽ :nec minus ĩprobuꝫ eſſe:
quoduis ſupplicium malignitate excedit : Sani
tas.n. medelã conſeqt̃:at morbi ĩcuriam & ne
glectum:ĩteritus uel aſſidua ualitudo. Quod au
tẽ ſanitas lãgõe ſit potior:lat& neminẽ .ſiquidẽ
& predoẽs haud tum ſane cuꝫ lat9 trãſfodiuntur
ſunt deplorandi:ſꝫ cuꝫ muros ꝑforãt & hoĩes e
necãt. Nã ſi aĩa corpõe preſtantior ẽ: eius poti9
ẽ deplorandus ĩterit9:idqꝫ eo magis dolenduꝫ
quo nullum ex uulnere dolorem ſentit. Eniuõ
& q ꝑdito detinẽt amore:maiori ſunt uenia di
gni q̃ qui grauiõi febre uexãt : uino qꝫ graues

q̄ qui torquēt.Dic& aliquis :ſi adeo hec ut īqs
grauia ſunt :cur illa optamus ? reſpōdebo equi
dem :qm̄ pleroſq; ut aiūt hominū:peiora delec
ctant.ita ut malis electis:potiora pretereant.q̄d
& in epulis rebusq; publicis:ac uite huius actō
nibus fruendisq; uoluptatibus:in feminis ipiſ:
edibusq; & mācipiis :agris:& reliquis in rebus
ſpectare lic& Quid .n.delectabilius?mulieri ne
an maribus cōmiſceri:foemiſ an iumētis?iuenies
tn̄ nōnullos feminis reiectis cum beluis habere
cōgreſſu;:mariūq; corpora ſumma īiuria cōſpur
care :tā&ſi que naturā ſequūt : multo magis q̄
que cōtra fuerint:uoluptatem afferūt .Sūt tam̄
pleriq; qui res ſupplicio & irriſione dignas mi
nusq; delactabiles ꝓ ſuauibus & amenis cōſectā
tur .Dic& aliquis At iſtiuſmōi res cōſueuiſſe n̄
nullis eē uoluptati:Idcirco magis ac magis eos
dixeri; calamitoſos :q; iſuauia ꝓ ſuauib9 ducāt:
penāq; acerbiorē q̄ peccata ipſa cōſtituant.quod
lōge aliter eſſe cōſtat.nā ſi peccātibus pena obeſ
ſet:neq; mala deus malis ingerer&.nec.n. dine
fuerat uolūtatis q̊s creaſſ& malos fore : neq; is
nequitiā auxiſſ& :qui eā extiguere maximū ſit ī
modu; eniſus.Nō igitur illata peccāti pena pro
mala habenda eſt:quin male cu; eo fuiſſ& actu;
ſi nullo eēt ſupplicio affectus:for&q; egrotanti
illi haud abſimilis:cui nulla ꝓ ei9 ualitudie cuā

adhiberet. Nil itaq; adeo officit q̃ absurda & i moderata libido. absurdũ autẽ dixerĩ: delitiaꝝ: inanis glorie: potẽtatus: & reliquaꝝ reꝝ que frustra appetũtur: cupiditatẽ. Qui eni moliorẽ hãc solutãq; uitã duxerit: & si oĩb9 appareat esse beatior. cũctis tamẽ ẽ profecto miserior: quãdoq dem graues anime sue heras: tyrãnosq; ĩuexit. Eo nãq; deus uitam hãc laboriosaꝫ effecit. ut ei9 nos seruitute liberar& : absolutãq; in libertatem inducerꝫ. ꝑpterea q̃ & supplicia cõminatus est. & labores: mollitiẽ cõprimẽdo: uite huic cohe redes effecit. Nã & iudei cũ luto eẽnt & lateĩb9 operãdis astricti: & humiles erãt: & deũ frequẽtius inuocabãt. postq̃ uero libertate sunt usi: dñꝫ queruli ad irã cõcitarũt: & malis sunt ĩnumeris circũuenti. Quid igitur de his dixeris: qui cala mitatib9 & ꝑssuris ñnũq̃ succunbunt? respon debis fortasse illos nõ ob calamitatem aut ad uersam fortunã: sed propria quadam imbecilli tate succubuisse. Nã si quis adeo languẽti sit stomacho ut amarã aliq̃ medelã que illũ sanãe que at nõ patiaẽ: ita ut hausta offecisse poti9q̃ ꝓfu isse uideaẽ: nõ ẽ profecto potio ista: sed affecti stomachi ualitudo culpãda: nec secus ea in re: ani mi leuitas quedã incusanda ẽ. naꝫ q fuerit aduer sis aĩo cõsternatus: eãdẽ uel maiorẽ in prospeĩs iacturam patieẽ. quippe qui uinctus conciderit:

id enim pressurã & infortuniũ dixeri:facili9 cũ solutus fuerit & liber:lapsurus ẽ. Si cõstrictus ita qꝫ & calamitate pressus cõuincitur qspiã : longe magis cũ ea uacuus est aut missus fi&. Quo in qet pacto aliquis potueri nõ uici infortunio et calamitate oppressus ?Poteris quidẽ si te nõ fu gerit uolẽti tibi uel inuito aduersa oĩa esse tolle randa:que si aĩo patiẽti tuleris:plurimũ lucrifa ceris si iniquo cõtumaci & maledico:calamitate nihil imminuta:maiorem ĩ te ꝓcellã cõcitabis. Que cũ ita sint:faciamus ex necessitate uolũta tẽ seu uirtutẽ:Exempli gratia: ꝓpriũ qs ãmisit filiũ:substantiã alius omnẽ & fortune bona .si noueris qđ semel peractũ ẽ nec deleri amplius nec solui posse :licebit ex ea insanabili calamita te:utilitatis aliquid cõparari :si magno ac uirili aĩo aduersos tuleris fortune casus: ꝓ qꝫ maledic tis dño laudẽ referas. Hoc pacto que spẽ preter obuenerĩt mala:in uolũtatis officiũ cõ mutabis Spectasti filiũ imature ereptũ ?dicito .Domin9 dedit domin9 abstulit. Vidisti rem tuã i nminu tam ?illud ĩ ore habeto .Nudus exiui de uentre matris mee:nudus decedã .Veꝝ si ĩprobis uide ris rem bene succedere.iustos aũt ĩfelices esse : multaqꝫ & grauia pati :& eiusmõi ĩfelicitatis cãꝫ ignoras:dices Bestius fact9 suꝫ apud te:ueꝝ ego semp tecũ. At si quesieris cur res hoc pacto feri

permittat deus:Intellige statutū esse per eum:iu
dicii diē:quo mūdum sit iudicaturus hoc mō
nihil postea hesitabis:nihil ambiges. tūc enim
ꝓ meritis qsqꝫ:nō secus ac Lazarus & opulēt9
ille:recepturus ē premiū.Reminiscere quēadmo
dum apostoli cū cesi essent & diuexati tormētis
plerisqꝫ affecti:summopere letabātur:ꝙ dignarē
tur ꝓ xp̄i noīe iniurias ꝑpeti .ipse uero cū ī ad
uersam īcideris ualitudinē:feres equo animo lā
gorē:deoqꝫ ob id gratiā dices:hoc mō parē illis
recipies mercedem.Poteris p̄terea ualitudie &
dolore affectus deo gratias reddere:si euꝫ ex aīo
colueris .nā si in ignē tres illi cōiecti pueri : alii
qꝫ pleriqꝫ carcere & uinculis detenti uel malis ī
numeris obducti:nihil intermittebant deo gra
tias laudesqꝫ referre:multo magis q cōpore fu
erint īsano & affecto .Nihil ē .n.nihil inq̄ tā hō
ridū tamqꝫ tremendū:qđ hi q uel mōbo aut pe
nis discrutiātur:nō superent:si diuino sint amōe
incensi :& ita:ut neqꝫ ignis:neqꝫ ferrū :neqꝫ in
opia:neqꝫ langō aliquis: neqꝫ mors :neqꝫ aliud
qppiam istiusmodi :graue aut molestum appare
at ei q hūc sit erga deū amōeꝫ cōsecutus.qnetiaꝫ
asp̄nat9 cuncta:& irridēs subleuabit ad celum:u
bi pari cuꝫ reliquis eodē diuersantibus:utet̄ be
atitudine :teris insuper & ponto repudiatis: in
diuine gloīe splēdōē dumtaxat & pulchr̄itudieꝫ

firmabit obtutum: illiqꝫ adeo aĩuꝫ intendat: ut
reb⁹ uite huius haudq̃q̃ aliq̃ in partẽ aduersis:
flecti nequeat: uel prosperis & iocũdis efferri.
Afficiamur itaqꝫ amore eiusmodi: quẽ eqperare
nihil põt. nec solum presentiũ aut futuroꝝ bo
norũ gratia: qn his omissis: ob ipsius amoris
nãm. sic. n. sumus: cũ in hac uita tũ ĩ futura: sup
plicia euasuri & penas: ac regnũ celeste illud uẽ
dicaturi. Veꝝ neqꝫ gehẽne euitatio: neqꝫ celestis
imperii fruitio: ꝓ magnis habenda sunt: si cuꝫ
his que dicturi sum⁹ cõferantᷓ. siquidẽ oĩum pre
stãtius ẽ deũ colere: eũdẽqꝫ tui habere amatõẽ:
cui⁹ amor & si mutuo ĩter hoĩes eẽ cõtigerit:
omnẽ supat uoluptatem: at si idẽ & deo inesse
cõperitur: que mẽs cõcipere uel que eloquẽtia
poterit cõcupite aĩe beatitudĩeꝫ: quã uel sola tol
lerãtia ꝓmerebiᷓ: explicare? Vt itaqꝫ expiẽtia ipsa
cũ spiritalis iocũditatis huius: tum uite beatõris
& dei ĩ quo uniuerse sunt opes: haberi per nos
cognitõ possit: relictis ceteris: diuino huic amo
ri & nostri oblectãdi cã: & dei q & colẽdus &
efferẽdus ẽ gratia: incũbamus.

SERMO. XVIIII.

Aud eque idẽ beatis omnibus ĩ dei re
gno honos hẽbiᷓ. siquidẽ neqꝫ xp̃i disci
p̃los ĩter se pães: oẽs fuisse cõstat. tres. n.

erant qui ceteris prestarēt :quos īter distare etiā uidebāt .quippe cū deo uel minīa queqȝ acriorī sunt cure.astꝝ.n.inqt ab astro differt gr̄a . tā & si discipuli oēs :ꝑ apostolis haberēt : uniuersiqȝ sint super sedes duodecim cōsessuri :palāqȝ sit & sua singulos reliquisse :cum christo:& uitam duxisse singulos.qui tn̄ cū esst & orandi gratia se cessurus:tres secū sumpsit .alioquin hos īter ne minē prestare asserit:cū dicit .Sedere.n.ad dex terā meā aut ad sinistrā:nō est meū dare uobis: sed quib9 a patre paratū est.Item & petrum re liquis prefert dicens.Petre amas me plus his Et alibi Iohannes autem ceteros preter ab eo colebatur Erit aūt diligētissima in oēs inqsitio: adeo ut si parua re aliqua uel minima proximuȝ excesseris.uel id sit deo cure futurū:& ita ut ex fulgore supne accepto:beatoꝝ quiuis cognosci possit .nēpe & Loth:cū iustior haberet.haud ta mē Habraā par esse iustitia uidebāt .Itē & Eze chias cū eqor eēt.nec tamē Dauid eqtate erat as similis.Prophete īsuper oēs cū iustitia habūda rent:nō erant tn̄ uel singuli cū Iohāne cōferēdi. Vbi igitur sunt:qui post tam accerrimā merito rum inuestigationē:nullam fore gehēnam arbi trantē :quādo & iusti omēs:si uel paruo reliquos antecesserint:haudq̄q̄ paria sunt premia receptu ri ? ut illud :Astrum enim ab astro distat gr̄a

Quo ergo pacto facinorosi: eadē cū iustis statō ne futuri sunt? Huiuscemōi rex cōfusionē: ne de um dixerim: neq3 hoīu3 quēpiā factu3 existima ueri. Quod si lib&: ex priscou3 hoīu3 erratis: & quātū illi inter se distēt: & dei q̄ accuratissimu3 sit iudiciū: patefaciam. Peccauit Adam: pecca uit & Eua: ita ut utriq3 preuaricati sunt: utq3 nec paria eou3 errata: sic absimili sunt affecti suppli cio. Siqdem horū adeo erant peccata diuersa, ut Paulus asserat. Adam nihil fuisse fallacie ppes su3: qn Euā quia seducta sit: fuisse puaricatā. & si nō ipar eēt utrisq3 deceptōis cōditio. factū tñ ē diuina illa & diligētissima īquisitōne: ut tanta delinquētiū argueretur diuersitas: qp Paulus illd dicere cōpulsus sit. Porro ob fratricidiū crucia batur Cain: cum Lamech qui hoīe3 paulopost necass&: nullo sit eiusmodi tormento affectus. cumq3 horum uterq3 humanū sanguinē fudiss& grauius tñ ess& Lamech: culpandusq3 Cain exē plo nihil i meli9 pfeciss&. sed quoniā neq3 fra trem admonit9 interemit: neq3 admissi facinoīs delatore: qui cōmissa eder&: indiguit: neq3 dño de cede querēti impudētius respondiss&: quin nemine incusante ipse se homicidii arguens: dā nass&: facilius ē sceleris ueniam assecutus: Cain uero quoniam his longe aliena facere est aggres sus: cruciatibus & tormētis afficiebatur. Vides

quã diligẽti inuestigatione: deus hominũ facta disquirat? Idcirco de his qui aquaꝝ inundatiõe cõsumpti sunt: uariis modis supplicium sumpsit Diuersis etiã israbelitas penis & babilonios: & q antiochi fuere temporibus: iudeos affecit. ut ostenderet se nostri haud mediocrẽ habere ratõnẽ: cũ horum aliqui ãnos octoginta: quadringẽtos nõnulli: fuissent seruitute oppressi. cõstetq; ex his plerosq; liberos pre esurie fameq; hesitasse: fuisseq; calamitatibus & erũnis grauiorib9 affectos. quas neq; fato functi: neq; superstites euasissent qppe cũ poti9 deus. Sodomaꝝ laturuꝝ se & Gomorã asserat: q̃ istoruꝝ hominum ciuitatẽ. Quod si nulla foret ei de nobis: uel delinquẽtib9 uel proficientib9: cura: aliqd forte gehẽnaꝝ negare & futura supplicia diffiteri: rõnis pre se ferre uideret. ueꝝ cum tãto studio incumbat: ne i aliqđ ipsi facinus ꝓlabamur: tãtũq; ĩpẽdat opere ut recte uiuamus: cõspicuum ẽ ꝙ peccãtib9 penas: benefacientib9 coronã sit & premia largiturus. Nunc uero aduerte: q̃ uarie hoĩuꝝ sentiat multitudo: qui plerũq; deo id culpe afferũt. ꝙ uiolẽtos & raptores nõnunq̃ tolleret. nefarios & facinorosos impunes sinat. ꝙ q; ex his duꝝtaxat supplicia minitet: culpãt graui9: & iniquo aĩo ferunt. quoꝝ & si altero grauẽt: alteꝝ tñ probari per eos & cuꝝ admiratõne efferri laudibus

opōter&.sed o demētiā: o efferatā & sine ratōe mētem : o animū sceleratū & in omne flagitiuȝ & scellus perpēsum.unde eiusmodi tua hec de prauata emergit opinio ? ꝙ si maluerint q hec sentiunt uirtutib9 inherere: q̄primū quauis ambiguitate reiecta: fient de gehēna certiores. Quer& aliquis : Vbi nā gentium: aut qb9 in terris: hanc gehēnam sitaȝ dixeris? ueꝝ quid illud tibi est cure : cū eni utrū sit gehēna queratur : de loco situ ue nōdū est aliquid īquirendū? q̄uis pleī qꝫ pro certo nō diffitent esse hanc in iosaphat ualle constitutā.qđ i certamine quodam & bello apud ueteres illos quondam in gehēna uallis iosaphat gesto: narrāt : qđ sacre littere nusq̄ affirmāt. At si de situ & loco quesieris : respondebo dicāqꝫ: extra terraꝝ orbeȝ hūc aliq̄ esse positaȝ. Non ergo erit: quo fuerit hec loco sita: quī magis quo pacto euitari possit: querēdū.neqꝫ ꝙ ꝑ nimia eius indulgentia deus nullas persepe exigat in hac uita penas. futuris ē diffidendum.nā ideo hominū tollerat errata: qa clemens & pi9: eoqꝫ poti9 cōminatur : q̄ subito in cursu īuadit. Inquit eni nolo mortē delinquentis. unde cognosci pōt: ꝙ si nulla ess& peccanti proposita mors: superuacaneū id xp̄i dictuȝ extitisse. Scio equideȝ uobis his uerbis nihil quippiam esse molesti9: cum mihi sit nihil suauius: utināqꝫ cuȝ

cenat: cū prandiū sumitur: cū lauat: cū demum reliqua pagunt: de gehēna fier& apud nos mē tio. nec enim illius formidine: aut hic aduersa uideretur grauia: aut pro suauibus prospera ha berentur. Tu uero quid graue aut molestum di xeris? nū paupertatē? nū langores? nū seruitutē? nū corporis cecitatē? Hec certe ridicula uidebū tur si cū gehēne incendio cōparetur. Qui uel si fame & longa uexatos aduxeris: uel ab ineunte etate: et luminib9 captos & mēdicos: ꝑ esca hec oia & cibō quodā lautiori ducēt illorū tormē torū respectu: quorū narratio frequētius iteran da ē: qn̄ gehēne eiusmodi recordatio nos eam incidere haud sinit. Nōne & paulu3 audis dicē tem. qui penas ꝑpetuo daturi sunt a facie domi ni: cuiusmodi & Nero fuit quem idem antixp̄i mysteriū appellat: cū inquit: mysteriū iam opeā tur iniqtatis? Quid igit̄? nihil nero: nihil ātixp̄s nihil deniq3 mali & diabolus patiet̄. Nūquid an tichristus pro diabolo futurus ē? nū demu3 hi omnes: nisi supplicio & poena cogantur: malis aliquando sunt finē facturi? uerum dic& aliquis nihil erit a gehēna uerendum: quam solu3 a xp̄i fide alieni homīes aditui sunt. Queso quāobrē? qm̄ fideles sui domini iāpridem habēt notionē Atqd illud? cum horū sit uita impurior: propte reaq3 maiores sunt quam illi poenas daturi:

69

quõtquot.n.ſine lege admittũt:ſine lege & pereunt .qui uõ ĩ legẽ deliquerĩt:& lege iudicabũt. Itẽ & ſeruus q berilis ſit animi cõſcius :nec domino ad uolũtatẽ paruerit.multis ut uapul& necesse ẽ .Quod ſi nullam dixeris uite ratõnẽ reddẽdã fore:fruſtraq; id & uulgo opinari nõnullos :ergo ne diabolus ipſe cruciabitur:quia hẽat & ipſe dei notitiam:longe magis q̃ hoĩes certiorẽ ? ſiqdem demones uniuerſi & deũ norũt: fatentur & cõtremiſcũt .itaq; ſi uite huius actionũ prauoruʒq; facinorum:nulle eſſent reddẽde ratões :forent & hi ſupplicio quouis liberati:ñ ita ſe res hab& non ita:cauẽdum ſane ne uos fallat opinio .nam ſi certi nihil de gehẽna conſtar& :quonã pacto duodecim apoſtoli bis ſenas & iſraeliticas eſſent tribus iudicaturi ? qd p̃terea & paulus illud aſſerer&:inquiens ? Nonne uidetis quoniã de angelis ne de tẽporariis his dixerim ſumus iudiciũ facturi.quid etiã & xp̃s illud protuliſſ& :Viri niniuite reſurgent: & cõdẽnabunt generationẽ hanc:eĩtq; terra ſodomorũ magis ĩ die iudicii q̃ hi :tollerabilis.Quid illud ioco agis que ſerio agẽda ſunt?qd falleris in ſaniendo ?qd dei clemẽtiam opugnas . eo eniʒ gehẽnã deus & parauit & cõminatus ẽ:ut illam trepidi caueremus Itaq; qui eam tollit:nil aliud eniti uidetr:q̃ falſa opinione capt9 :ĩ eã enixius

prolabat͂.Nō igitur erūt illorū uires aut manus debilitādę :qui pro uirtute cōtendūt:neq; tōpē tiū augenda segnities.quādo .n.cū pertinaci hac & stulta uulgi ꝑsuasione qua gehēnam negant a scelere desistetur?qn̄ etiā impōet͂ nequitię finis? aut ubi de iustitia constabit.nō dico solum que flagitiosum a iusto secernat.s; arguat a peccatōe delinquētē:idest cur aliquotiens nōnulli homi num poenas hic ꝓ sceleribus luant. nōnulli ue ro :qui aut eque aut grauius forte commiserit : sint sane dū uiuūt:tormētorū expertes:Si itaq; nullibi sit de gehēna compertum:nil profecto ti bi qđ eiusmodi obiectantib9 respondeas suppe tet. Quocirca obsecro:ut rebus his irrisione di gnissimis reiectis:eorū ora occludatis qui longe aliter de gehēna q̄ uos ipsi senserint.quando ut perexigua errata:ita & benefacta accerrime cōq rentur:adeo ut pro impudico oculorū aspectu poenas daturi simus :ꝓq; superuacaneis ocio seq; dictis:pro leui insup & tenui contumelia : ꝓq; uiolentia demū ipsa:tormēta nobis subeun da sint.Sic cōtra pro gelidioris aque ciatho cō municato:uel solo gemitu:mercedem promere bimur.Da.n.signū inqt in faciem ingemiscenti um & dolētiū.Quo igit͂ pacto affirmāe audebis eū qui nostra oia diligēti9 scrutet͂:frustra fuisse gehēnā comminatum?ne obsecro : ne inquam

inani hac spe:cũ te ipsum:tũ tue h9 opinionis sectatores:eas perditũ.Nam si meis forte diffi dendum esse dictis cẽsueris:iudeos:gẽtiles : he reticosq; uniuersos:rogato:respõdebũt sane ad unũ omnes:futurũ iudiciũ:futurã q; ut bonoꝝ ita & malorũ:retributionẽ. Quod si homines haud satis petitõni huic facturos existimaueris: pete uel demones ipsos:audies mox illos cla mitãtes:qd huc uenisti nos ante tẽpus cruciatũ? Quib9 oĩbus in unũ coactis:persuade aĩo ne frustra delir&:ne gehẽnã expert9:de ea certior fiat.quĩ illius cõtẽplatione & metu moderatior effectus :eiusdẽ queat & cruciatus effugere : & futuris bonis potiri.

SERMO.XX.

Erũ tuarũ dispẽsatio:ecclesie presidibus minime cõcedẽda ẽ:quĩ ꝑ te ipsum exe quẽda.ut nõ solum minuẽdi fortunas tuas :sʒ etiã administrãdi mercedẽ habeas : ipse semen tuis manib9 sulco iacta.nõ.n.hic:erit ter re aratruʒ defigendũ:aut boues iũgendi:uel tel lus ipsa nouãda:geluq; & frigore cõtẽdẽdũ. hac enĩ omĩ difficultate car& istiusmodi semen. ĩ ce lo namq; seminas:ubi algores nulli :neq; hyẽs: uel eiusmodi aliud quippiã inuenitur. in aĩos seris :ũde nemo qd satũ fuerit:toll& .quin ĩbe rebit maxime & acrius ac celerrime detinebitur

Tu semẽ iacito: cur te hoc premio fraudas? maxima &.n. sunt ꝓposita p̃mia: his q aliena recte summĩstrauerint. siqdẽ nõ solũ qui sua distribuit: sed & qui oblata bene impartitur: dign9 mercede est. Tu uero cur illã tibi cũ lic& nõ uendicas? Quod autẽ uel ex eo futurũ sit premiũ: illd' audi. Cõstituerunt aũt apostoli Stephanum & qui circa eũ erãt: ad dispensatõnẽ per manus faciendam. Efficere ergo & tu tuarũ rerũ dispensator. hec.n. humanitas idest dei timor: te fortõrem redd&: ĩsollẽtiã toll&: animo quietẽ: manibus sanctitatem: largietur: ĩtellectũ elici&: philosophari edocebit: ꝓmptiorẽ faci&: & benedictõnis pticipẽ: qua & caput ipsum manuũ ministerio donat. Esto itaqꝫ ad orãdũ diligentiõ: sanctoꝝ uiroꝝ curã suscipito: eoꝝ dico: q uere sunt scĩ: qui ĩ solitudib9 cõsidũt: qui emdicãe neque unt: q deo adherẽt. Iter lõgius suscipe. tum& tua aliis ĩpãtire: plurimũ.n. utilitatis affer& isti9 mõi p te datio. Spectabis.n. in ea eremo tuguriolũ uidebis & diuersoriũ: oculis solitudinem lustrabis: ita ut cũ illo per cãm pecunias dilargiendi concesseris: & animã plerũqꝫ des integre detẽt9 qꝫ efficiere illis conseruus: & hoc seculo alienus & hospes. magnum quidẽ & preclarũ est paupe res intueri & inuisere. Melius enim est inquit ĩgredi domum luctus q̃ domũ letitie. inde nãqꝫ

incenditur ad uirtutē aīus .Nam si lasciuientib9 ceteris & ipse arriseris: erit id tibi quedā ad luxū & incōtinētiā incitatio. sinautē : moestitia corri pieris. in domo autē luctus nihil eiusmodi nam si delitie deerūt: dolore carebis. Si uero inerūt abstinebis: Certissime lachrymarū sedes: mona steria sunt : ubi saccus & cinis: ubi solitudo: ubi risus nullus: uel rex presentiā obturbatō: ubi ie iuniū & humi cubatio . Sunt namq3 ibi oīa ni dore & illecebris uacua : & quauis interpellatiōe & inquietudine libera. insuper portus tranquil lissimi sunt: quos q ībabitant ueluti ignes sunt: qui cū e loco editiori emicent : lucem uel emin9 aduētantib9 exhibent . cūq3 uel in portu resede rint ceteros ad suā3 alliciūt tranquilitatem: neq3 se intuentes pati naufragium sinūt: uel in tene bris degere : qui ad se oculos intēderit. Adito itaq3 istiusmodi uiros: utere eorū cōtubernio : accedito ī q̄: & sanctorū pedes amplexare: quos prehensare: longe uenerabilius ē: q̄ aliorū com plecti caput . Dic mihi: cōplectūtur nōnulli statu arū pedes: quoniā figurā & imaginē p̄ferant im peratoris: tu ne illū qui Christu3 contin& tene bis a pedib9 ?sancti itaq3 sunt istiusmodi pedes: uel si uilissimi fuerint. inquinatorum uero: neq3 caput ipsum honore dignū . siquidem sanctoru3 pedes permagna operati sunt. nam & excruciare

ſolent: cum a ſe excuſſerint puluerē. Cum igit̄ qſpiam ſanct9 apud nos fuerit: nihil uile illi9 du cemus. ſancti eniꝫ ſunt oēs q ut recte credunt: & uixerīt: uel ſi nulla ediderīt ſigna: uel demōeſ eiecerit: ſancti ſunt. &.n. ad monaſteriū ſancti ui ri diuertere: tale ē: quale for& e terris ad coelos ſubuolare. nō enī tibi in eo licebit que domi ple rūqꝫ intueri. nā & monachorum coetus ille per purus ē: ſilentiūqꝫ apud eos: & quies plurima: Hoc meū tuū illud lōge abeſt: apud quos ſi ad diē unū ſeu binos manſeris: eo maiorē ſenties uoluptatem. cū.n. primū dies illuxerit: quinīmo ante ipſius diei lucem: edidit uocem gallus: ni hil tum ibi ſimile ſpectabis: qđ domi ſolemus ſtertūt ſerui & familia: erūt occluſe fores: mor tuis omnes ſimillimi pre ſomno uidebuntur: q̄ ti & aſinarius tintinabula. ſed mox oēs ꝑ mona ſterii preſideꝫ excitati: ſomno excuſſo: modeſte cōſurgūt: ſtātesqꝫ ſanctū illū ſtatuūt chorū: ſtatīqꝫ tollētes man9: ſacros decātāt hymnos: neqꝫ.n. ut nos ī excutiendo ſomno & ſopore mľto: ho rarū longiori īdigēt ſpatio. ipi.n. ſimulac e ſtra tis attollimur: ad multam horā oſcitādo: & cor pus diſtrahendo: reſidem9: mox ad ſecretū acce dim9 egerendi gratia: deinde manus faciemqꝫ abluimus: poſt hec ueſtem induimus & calceoſ: hoc pacto tēpōis plurimū terit̄. apud hos auteꝫ

nihil huiusmodi: nemo seruum euocat: cũ q́sq; sibi faciat satis: nõ multis indig& indumentis nec somni excussore opus hab&. sed ut primuꝫ aperuit oculos: pre abstinentia similis apparꝫ ei q multũ ac diu dormitauerit. nã cũ nullo cõ fuerit cibo grauatum aut suffusuꝫ: nec longius illi necessariũ ẽ ad leuãdum temp9: quin leuior ocius se & tersis manib9 attolit. somnus p̃terea illis modest9 ẽ & sobri9. nemo. n. ibi stertẽtem quempiã uiderit aut anhelantẽ: neq; ĩter quietẽ corpore iactabundũ uel nudũ. sed dormiũt sane cubantes modestius q̃ uigilent ceteri: qđ profecto e quadam bene instituti animi moderatione efficiť. Hi ꝓculdubio & sancti sunt: & inter homines ãgeli habẽdi. plurimus. n. dei timor: arcto & profũdo somno haudq̃q̃ eos sinit soporatã m̃te ĩmergi: qn leuior ille dũtaxat imminet ad quietẽ: a quo uel eorum ĩsomĩa mirũ aliena. sunt. n. uanis & mõstruosis imaginib9 uel prestigiis uacua. Vnde ut diximus edente gallo uocẽ cũ monasterii prepositus: uel unũ pede pupugerit: omẽs excitauit. neq; enim ibi nudos cubare fas ẽ. inde expgefacti: illico stantes propheticos hymnos: cõcinitate summa & modulatis carminibus decãtant: eo modulatu & symphonia: ut neq; citara: neq; fistule ulle: neq; aliud musicum id genus instrumtũ: talem edant sonũ: qualem

audire lic&:integerrimis uiris illis :altiori q̃daꝫ quiete :& animi trãquilitate:ſuccinentibus . qui cantus & ſuauitate referti ſunt:& diuino amõe oppleti.In noctib9 inquit extollite manus ueſtãs ad deũ:& illud:Vigilat aĩa mea ad te deus quo niã lux ſunt precepta tua in terra .Item & dauiti ci cantus :q̃ multos lacbrimaꝝ concitant fonteſ cum canens dauid illud pronũtiat .Defatigatus ſum in meo luctu : lauabo per noctes ſingu las lectum meum:& in lacbrymis ſtratum me um rigabo.& rurſum .Quoniã cinerẽ tãq̃ panẽ manducabã:Quid ẽ homo quoniam illius es memor:Homo uanitatis factus ẽ ſimi'is:& dieſ noſtri tanq̃ umbra decedũt:Et illud:Ne timeas cum ditabitur homo:ſeu cũ fuerit aucta gloria domus eius.Qui habitare facit pares moribuſ ĩ domo:& ſepties in die laudaui te:ſup iudicia iuſtitie tue .& rurſum Media nocte ſurgebã ad cõfitendum tibi ſuper iudiciis equitatis tue .Et illud .Deus erue animã meã de manu inferi.&ſi ambulauero in medio umbre mortis: nõ time bo mala :qm̃ tu mecum es:Item: ñ timebo a timore nocturno :a ſagitta uolante in die: a ne gocio in tenebris perambulante:ab occurſu & demonio meridiano.et eſtimati ſum9 tãq̃ oues iugl'atõis Itaqꝫ oſcitãtib9 nobis:ocioſeqꝫ tõpẽti b9 ſtertẽtib9qꝫ uel ſupinis cubãtib9: & fallacias

aı̄o uersantib9 inumeras:canunt illi istiusmodi angelis una:Laudate dominū de celis concinen tibus At ubi primū illuxerit:quiescūt illi : idq3 temporis qđ nos ad laborē:illi habent ad quie tem.clarescēte uero die cū per cām impēsas com putādi uel dimittēdi ad forū :alios euocamus: isq3 principibus corā penas uerit9 astat trepidus alius se in tabernaculum cōfert:alius arti se & o peri cuius est gnarus accomodat:rursum illi ma tutinas inceptāt preces:& hic se ad sacrarū lectō nem conuertunt.Sunt & q scribēdi artem edoc ti :libros scriptitāt:& destinatis cellulis:se quis q3 tacitus cōtinet .Precationes postmodu3:que tertia sexta:& nona hora:& uesperi insuper : di cūt:absoluūt.ita ut quadripartita die singulis pā tib9 :uariis deum laudib9 honorent .Igit uescē tib9 ridentibus & lasciuientib9 reliquis:ac mul to cibo distento uentre distractis :hi sese hymis applicant .cum eis nondū cibi & mense sit tem pus :neq3 ulla horū sensibilium cura. Sumpto uero cibo:cum se primum qeti dederint: hisdē ı̄cumbūt laudibus .Huius uō mūdi homines : uel dies dormitāt .at illi & noctes ducūt ı̄ som nes :quare lucis ꝓgeniti merito pn̄t appellari. siquidem id tēp9 qđ reliqui somnolentie maio rem ı̄ partem insumūt:onerosiq3 ex cibo & gra ues prodeunt :abstinent hi & impasti manent:

& oratōnib9 studēt. Vesperi aūt iterato ocianti bus ceteris: certatimq; ad balneas properantib9 ad breue laboribus soluti: nulla seruorū excitata caterua: nullo per domū discursu aut tumultu: neq; uariis & gulam irritantib9 appositis epulis discūbunt: pane dumtaxat pleriq; cōtenti & sa le: alii oleo his adiecto: & q īfirmiores fuerint: oleribus & leguminibus uescūt: diuinis interea laudib9 haud intermissis: cum paululum cōsede rint singuli storiis & humi: cubant: ad quietem solū nō ad delitias paratis. Nullus ibi principū terror: nulla domīorū desperatio: neq; ulla serui lis trepidatō ē: nullus ibi femineus tumultus: nulla puerorū obturbatio. Nō multe sunt apd' eos apothece: aut cōdēdarū re℞ gratia pata loca. nulla habūdans & seruata uestis. auri & argenti nihil: custodie nulle: nullū erariū: uel aliud isti9 modi qcpiam. s; oīa oratione & diuiuis laudi bus & fragātia spiritali sunt plena. nihil ibi qd' carni indulgeat. Predonū īcursus haud uerenť: cum nihil habeāt cuius possint iacturam pati. si quidem & pecuniis carent: corpus tantum hēnt & animam: hanc si diripiant: profuisse potius uiderēť q̄ dāni aliqd intulisse: qn̄ essent per eos his corporis uinculis soluti. Mihi enim Paulus inquit: uiuere Christus est: & mori lucrum: Vox itaq; exultatōnis in tabernaculis iustorum

74

Nullus preterea ibi eiulatus aut lamētatio exau dit̄ uel gemitus.uacat istiusmodi merore domi ciliū illud:aut ululatu:moriuntur sane inter eos: nnulli cū haudq̄q̄ sint corpore īmortales. neq̄ tamē mortē pro morte ducūt.suos.n.cāticis p̄ mittūt mortuos:precedere illos existimantes n̄ emori.Quod si e suis quēpiā obisse mortē enū tiet:gaudio summo & leticia afficiūt.qni mo:ne q̄ illum audebit q̄spiā mortuū appellare.sed ui uendi finem fecisse dic&. proinde gratiarū actō diuina affatim laus & suauitas oritur:optantib9 singulis se talē uite finem habituros:eoq̄ modo seculi huius certamen excedere:ab agoneq̄ hoc & laboribus exquiescere & xp̄m ipsum intueri. At si quis eorū egrotauerit nulle exprimūtur la chryme :nullus gemitus.sed oratōni iterato in cūbit:nulla medicoꝝ manu:sed fide tantu; ple rūq̄ subleuat̄ & egrot9 conualescit .q̄ si uel me dico opus habuerit :p magna patientia ac tolle rantia prestat̄ .Non adest preterea uxor soluta crines :nō liberi futurā orbitatem deplorantes nō serui orantes efflaturum mox spiritū:sese cui q̄ cōmēdatos reliquat.Sed hoꝝ oīum liber ani mus :unū illud & solum aduertit . uti ultimo suo efflatu :decedat deo grat9.Veꝝ si in mōbū aliquem inciderint:nulla crapula:uel nimio sto machum grauante cibo:eum incurrūt.qn poti9

erunt eius morbi cause quauis laude cumulate: nulla egrotantium culpa exorte. nam uel ex lugubratione immodica: aut cibi longiori abstinentia: langorem īferūt. unde & curantur facilius: qn̄ his se queūt malis eximere: si desierint eque lacessere ut ceperāt & defatigari. Dic& quispiaʒ: Licebit ne istiusmodi uiros ī media xp̄iani populi frequētia spectare? Nos uō ita respondemus nō ea mēte istorū nos uitā explicasse: ut uideāt q in ecclesiis uiuūt cōtēnēdi. q̄multi enim sunt plerunqʒ istiusmodi sanctitate uiri: & si haud propalā: uel in ipso christianorum cōuentu medio. neqʒ ex eo ꝙ alienas circūuagantur domos: aut in foro uersantur: uel aliis p̄sunt: parui illos facimus: eo minus quo & deus illud iniunxit. Iudicium īqēs pupillo facite: & uiduā iustificate. Diuerse enim sunt ad uirtutē uie. siquidē & m̄ agāite īter se differūt plurimū: uel si oēs idē sint nomen sortite: tam̄ hec fulgentior ē & rotunda: illa uero haud parem habet decorem: sed aliuʒ quēdam & uarium. qualis uero ille sit explicabim9. Quemadmodum enim corallum artificio quodam: ꝑductas in longuʒ lineas ñnūq̄ habʒ: circūcisosqʒ angulos & expolitos: colorezqʒ a cādido & si diuersum: longe tam̄ delectabiliorem. uiridis etiam īiectus color: preter oēm uiriditatē iuuat. Itē & flos quidā cōiunctam hab& cum

innata fragrantia & sanguinis colorem: alius au
tē q glaucus fuerit: glaucitate ipsa mare uincit: a
lius etiam erit purpureo colore splendidior: &
isti9 mōi plerosq; alios uidem9. īsup & solis colo
res uarios esse: īuenire qs facile poteīt? sic & bis
siles dici uiri sancti possunt: quo4 nōnulli pro
pria quadā exercitatōe & industria sibi ipsis: ple
riq; uero ecclesie: ꝓfuere. Itaq; ut eo ūde digres
sa est redeat oratō: si sancto4 pedes lauerimus:
& opē tulerim9 oppressis: salutare erit. Incūba
mus ergo his reb9: ut gloriari in celo possimus:
sancto4 pedes abluisse. Quod si horuz abluēdi
sunt pedes: eo magis & ipi p nos pecuniis iuuā
di erūt. n̄ eni sciat sinistra tua qd faciat dextera
tua. Quid multos ad mittis testes? si. n. fieri pōt:
ne domestici qdē: uel uxor ipsa sit hui9 benefi
cii cōscia. q̄plura. n. sunt subdoli illius aduersarii:
īpedimēta. plerūq;. n. cōiunx arrogātia quadam:
uel alia quauis de cā: & si nūq̄ antea: tūc tn̄ te in
terpellabit: & benificiū illud tuū intercipi& Si
quidem Habraaz & si admirandā haber& uxōē:
ea tamē cum filium essz immolaturus: clam ha
buit. presertim cū ipse rei euētū ignorar&: cer
tior tamē ꝙ illum ess& necaturus. Quid igitur
e turba uir aliquis dixeīt? qs nā is est qui hec fa
cit? & bis simul: nōne crudelitatis eum & rusti
citatis insimulabit? dicens: nō licuit matri filiuz

ſpectare:& ultimam audire uocem : morientēq;
inſpicere?nihil tñ iſtiuſmodi iuſto illi diuino a
more inceſo ueniebat in mentem preter id ſolū
ut dei mandata exequeretur .nō ea in re filiu; :
nō uxorem aīaduertebat:& qđ maximu; ē fu
turi neſcius:adeo ille omni ex parte integrum
deo offerre ſacrificium ſtudebat :ut ne lacrymiſ
quidē illud aut cōtērōne aliqua inquinar& . Ad
quem ait Iſaac:ecce ligna :& ignis:ubi nam uic
tima ?Quid ergo pater ?Deus ꝓuidebit ſibi aī
etem ad holocauſtum fili mi Fert autem id eſſe
propheticum:ut illud :& filium uiſurus ē in ui
ctimā.At cur eum qui īmolandus ē celas? etia;
inquit :ueītus ne torpeſcat:uel indignus inuēia
tur .Vides itaq; q̄multa diligētia uir ille cuncta
factitar&:que ſacīs litteīs exprimūt.neſciat ſcil;
ſiniſtra tua quid faciat dextera tua ? quod illud
ſonat :uel ſi quempiam habuerimus quamuis
ꝓpinquitate iunctū. nihil illi qđ fuerit ꝑ nos
pie geſtum ultro aperiemus :niſi cogat neceſſi
tas .multa quippe ex eo ſuccedūt grauia . nam
ſi quis ſuperbire occeperit :erit id quidem illi
ad beneagēdū īpedimēto .Qa ꝓꝑ cum aliquid
īopi īpartim9:uel nos īpos ſi fieri pōt celabim9
ut ea bona cōſequamur:que nos in xpo Ieſu do
mino noſtro manēt certiora & parata.

SERMO.XXI

Emo despet:si p ociū & iertiā plurimū tēporis fuerit trāsactū:qn̄ uel paruo tantū cuiq; cōpēsare liceat operādo : quātuz neq; oī superiori tempore factitare potuiss& .nā si is q Xp̄i fidem antea nūq̄ attigiss& : principio statim tā clarus euasit.longe magis & hi q eam sint iampridem consecuti . Quare cū quis preteriti tēporis iacturam:tā breui sarciri posse ītelligat :segniorem se nihil p̄st&.ē .n.futurū oē īcertū:diesq; domini non secus ac fur qspiam dormitātibus nobis īopinato imcumbit.uigilātibus uō nihil obsistit:neq; abduc& impatos neq; excitos & abstinentes aggrediet̄ ut predo: qn uti regius nūti9 euocabit:ad bona illa nobis longe ante pata.q̄ si fuerimus forte sopore capti:q̄primum īuad&.Nēo itaq; obdormiscat:nemo uel hebetōr fiat:uel tardior ad uītutem id enī dici somnolētia pōt.Num estis nescii dormientibus nobis nihil eē i tuto:facileq; īsidiatū iri posse. uigilantibus uero haud opus esse custodia soporatis aūt & somno captis:uel mltis sepe dispositis excubiis pereundum fore?& ita ut neq; portis neq; uectibus aut custodibus ullis p̄hibere predonū irruptōnem possimus.Quorsuz hec?ut ītelligatis si uigilātiā prestiterimus : fore ut nulla aliorū ope īdigeamus.si uero somno erim9 oppressi:neq; aliena quidē uel magna

ſubſidia nobis eſſe aliqd ad tutelam ualitura. Sā
ctorum uiroꝝ fieri oratōnū participem: optimū
ē. tū tn̄ cuꝫ boni aliquid & ipi factitamus Dic&
aliquis. ſi ipſe inofficioſa aliqua actōne ſum: qd
alienis precibus op⁹ habeo? neqꝫ enim te ueliꝫ
egentem aliena ope efficias: uerum ſi bone mē
tis erim⁹ compotes: hac re indigere nos exiſtia
bimus. ſiquidem Paulus nūq̄ ſe aliorū uotis ca
rere dixerit: tam&ſi oratores illi haudq̄q̄ digni
uiderentur: ꝓ ſe precari: neqꝫ ſibi aliquo modo
pares: at tu: quid mihi inquies aliorū precib⁹ o
pus ē: quas neqꝫ Petrus ipē repudiarit? ſiquidē
oratō ait: fiebat ſine īermiſſione ab eccleſia ad
deū ꝓ eo: tu uō illā pāuiducis? qnīmo eo magis
op⁹ habes quo min⁹ exiſtimas te īdigere. nam
ſi Pauli fores ſimillim⁹: eēt tibi uel aliena oratō
neceſſaria. Noli te efferre ne humilis fias. Itaqꝫ
quod ante dixeram: uel nos bonum opātes: iu
uāt pluīmū aliene preces: audi & Paulū hoc pa
cto dicenteꝫ: Scio aūt ꝙ hoc mihi ced& pro ue
ſtris precib⁹: & permiſſione ſpūs Ieſu xp̄i: ad
ſalutem. & rurſum. Vt ex multorum perſona ob
donū qd' i me ē collatū a multis pro me gratie
referāt. tu uero rurſum: quid op⁹ precibus hēo
alienis? ꝙ ſi in ocio erimus: nemo profecto no
bis: orando aliquid poterit utilitatis afferre:
quid enim iudeos iuuit Hieremias? nōne tertō

deum adiuit:tertioq3 ne ꝓ eo populo orarẽ ꝓ
hibitus ẽ? nõ enĩ ĩquit deus te exaudia3. Quid
Saulem Samuel? nõne pro eo ad ultimũ usq3 di
e3 ꝑter ꝑces:& lachrymas fudit? qd ꝑterea ide3
ille israhelitis profuit cũ diceret.mihi autẽ absit
peccatũ subire ut desinã pro uobis orare? nõne
omnes interibant? Dicet quispiam. Ergo nihil
prosunt orationes? qnimo & iuuãt plurimum:
sed tum cũ aliquid & nos boni peragimus.na3
opantib9 nobis:coopãtur & iuuãt.coopat .n.
quis & adiumento ẽ agitanti aliquid:ꝙ si deses
manebis & ociosus:nihil magne utilitatis cõse
quere .nam si quirent aliorũ preces:desides nos
& pigros:subleuare ad celos:qd ĩpedit quomi
nus & ipsi gentiles oẽs xp̃i fidem cõsequãt: nõ
ne ꝓ uniuerso terrarum orbe oram9? nõne & i
dem illud Paulus faciebat? nõne & reliquos ꝑ
cãdo petimus saluos fieri:& cõuerti ad deum?
cur etiã ex improbis boni efficiũt:si nihil ex se
ut existimatis orationes eiusmodi cõferunt utili
tatis? que proculdubio magnũ ĩ modum cõdu
cũt.si ipsi nobis ꝓ uirib9 opis aliquid attuleri
mus. Quod si uolueris q̃tum cõmoditatis affe
rãt huiuscemõi ꝑces edoceri:aĩaduerte Cõneliu3
& Tabitem illam:audi & Iacob ad Laban dicẽ
tẽ nisi de9 patris mei Habraã & timor Isaac mi
hi offuiss3:nũc me uacuũ dimisisses.audi rursũ

& deũ ipsum hoc pacto dicẽtẽ. Defendã autem
ciuitatem hãc me pp: & Dauid serui mei gratia
Verũ quo tẽpore hec deus locut9 ẽ. nisi Ezechie
uere iusti? nam & si eandẽ uim oratõnes ĩ ipro
bos & sceleratos haberent: cur deus iisdem illis
nõ usus ẽ uerbis: cũ Nabugdonosor ciuitati illi
exercitũ hostiliter admouiss& . sed potius ho
stibus tradidit diripiendã? Quoniã maxima in
ea creuiss& nequitia. Orauit etiã iterato Samuel
idem: p israhelitis & effectus ẽ uoti compos:
tum tamẽ cum illi essent deo accepti: eoqꝫ dẽ ho
stib9 uictoriam rettulerũt. Dic& rursum qspiam
Quid mihi aliena cõprecatõne opus est si ipe
deo morẽ gessero? caue heus tu ne id amplius
dixeĩs qnĩmo opus illa ẽ & maxĩe opus. audi
qppe deum de amicis Iob hoc pacto loquẽtem
Et orabit ĩqt pro uobis & reliquet nobis pec
catum: q & si peccassent. non tñ erant grauioĩ
scelere obstricti. iustus uõ ille: q amicis orando
saluti fuit: & iudeorum tempore claruit. nequit
tamen eosdẽ perdẽdos tutari: ac saluos reddere.
Quod ut intelligas: audi deũ p prophetam lo
quẽtem. Si astiterint Noe Iob & Daniel: non
liberabũt filios suos & filias: quoniã superabũ
dauit malicia. & rursum: Si steterit Moises & sa
muel inquit: neqꝫ id assequẽtur Aduerte autem
quo pacto illud duob9 pphetis fuẽit renũtiatũ

qui pro iudeis ābo cōprecati :nihil sunt pro uo
to cōsecuti .Ezechiel etiā heu mihi īquit dñe :
perdes tu reliquias israel?deīde ut ostendat se đ
us iuste id facere:aperuit huic & iudeorū errata:
insup palam facit :nō ea propter ꝙ se paruiface
r& eius preces nō fuisse admissas .satis īquiens
hec tibi ad persuasionez ualeant:nō ut nulla tui
apud me ratio cōst&:oratōes tuas minus fuisse
exauditas :quin pro innumeris istorū erratis:
pro qb9 sis ipse deprecat9.Nec immerito talia
Ezechielē affatur .fuerat enim is pleraqꝫ passus
Dixisti inquit mihi pro foribus cibum caperē:
& coepi:īperasti super alteꝝ latus quiescerē:& q
eui:mandasti ꝑ foāmen delatus exirem :& exi
ui.sustulisti uxorem & iniunxisti ne flerem:nec
fleui:quī tuli uiriliter:& alia cōplura iudeorum
gratia feci .nūc uero me pro eis orantem non
audis?qd deus ?neqq̄ .non enim te ꝑuifaciēs
id ago .sed si Iob uel Daniel ipse pro filiis isra
el orauerīt:nō exaudiā.Ad Hieremiam uero q
īn exequendis dei mandatis:&si minora ꝑpes
sum:multa tamē ob illorū improbitatē sustinu
erit qd de9 dicat ītellige .Nō uides que isti faci
ūt huic ita eē affirmātı:petētiqꝫ se pp :illis uēia
cōcederetur:his uerbis raspōd&.Si astiterit Iob
& Samuel ipse:nō parcam . Primus insuper le
gislator qui iudeos frequētius liberauit dicens

Si dimiseris eis peccatũ :dimitte:sin aũt & me tolle .si hoc tẽpore superess&:eadẽq; illa dictitas flagitar& proculdubio nõ ĩpetrar& : qnetiã si Samuel ipse qui rursum eos seruauit :& abine unte etate oĩbus fuit admiratõi:idẽ exposcer& haudq̃q̃ assequeret̃ .Quod equidẽ mirũadmõu; uideri deb&.cum de Moise dictum illud fuisse const& .hunc deus queẽadmodum ad amicum beniuolus:nullis enigmatib9 aut fucatis uerbis alloquebat̃.Item de samuele & illud Imprimeua sibi apparui etate & occlusa uaticinia aperui. eãt enim ĩqt preciosu; uerbũ:neq; erat uisio distin guens.Quocirca uel si hi oẽs deo corã orãtes astiterint:nihil proficiẽt:neq; Noe:de quo ita loquitur deus iustus & perfectus in generatõne sua neq; Iob:q ĩteger & iust9 & uerax ac dei cul tor ẽ appellat9:nec daniel ipse:qui etiam ꝓ deo habit9 ẽ:eorũ filios aut filias liberabũt.Hec ita q; cum ita esse intelligamus:sanctorũ preces mi nus erũt ꝑ nos negligende :neq; illis prorsus cõfidendum:ne forte his fisi inerti ocio tõpea mus.quorũ altero uerendu; ẽ:ne segniores red damur et frustra patiamur ĩsidias.altero ne e ma ximo lucro excidam9:qnĩmo hortemur ceteros ꝓ nobis orẽt:& man9 põrigãt.nos uõ ad uir tutẽ oĩ cõatu nitamur ut futura illa cõsequamur bona:que deũ colẽtibus:statuta ac ꝓposita sunt

SERMO.XXII.

Vemadmodū inquit ī dieb9 Noe erant que & nuptui traderent: & q uxores du cerēt. sic & pdictū id ante fuit: & nūc an nos iā quadringētos: uel eo amplius predicit d' us nemo est tamē qui rē hanc aīaduertat: quin poti9 eā quasi cōmētitiam & ridiculā: pleriq3 ar bitrant. neminem timor capit: lug& nemo: nēo pectus oppulsat. ignis īterea fluuius ebullit: inat descit flāma. nos uero deliciis & lusibus opam dam9: & peccato sum9 īpudēter obnoxii: nemo diem illū mente peruoluit: nemo presentia hec breui lapsura meditat. tam&si reb9 ipsis diebus singulis proclamitantib9 significātib9q3 idem il lud Siqdē nos neq3 acerbe & ī nature mortes: neq3 reꝝ īmutatōnes uel nobis superstitibus ef fecte: neq3 ualitudīes & morbi castigāt: quas re rū uarietates nō solū lic& in nostris corporibus qn & in elemētis ipsis cōspicari. quottidie.n. & ī omī etate cōtēplamur interitū: in cunctisq3 ex rerū euentu instabilitas quedam exprimitur & significatur. nō hyēs: nō estus: nō uer: ñ autūnus perpetuo manēt. s3 decurrūt oīa: euolāt & labū tur. quid dicam de florib9? qd de magistratib9

& principib9 ipsis: quorū uel pſens in crastinū nulla est uita? quid porro de opulentis? quid de insignib9 & claris edificiis? qd de nocte ac die? qd de sole? qd de luna: que īminuit nōnūq̄ & celatur? Itemq; & sol obtegitur psepe & obtenebratur caligīe. nihil deniq; qd' uisibile fuerit: cōtinuo man& . anima hec tantū que nobis inest &si neglecta eterna ē. at rebus que īmutari possunt tanq̄ perpetuis: oī studio & cura incumbimus: illius uero nullam habemus in eternū mãsure ratione. Dic& aliquis: hominis illi9 magna ē potētia. ue⁊ duratura ī posterū usq; diē & paulopost: interitura: qd' ita esse ex longe oli potētorib9 pat&: q nusq̄ impresenti apparet. nec sec9 se hab& hec uita: q̄ somniū aliqd ac scena: qua sublata: rerū ille omnes uarietates dissoluūt: Itē q; radiante sole tollūtur insomnia: eode; pacto: cū finis tã cuiusq; unius: q̄ cōmunis omniu; uenerit: resoluta cūcta euanescūt. siquidem diu perstat qd plantaueris lignū: & quam edificaueris man& domus. faber autem ille murarius siue agricola: abeunt & cōrūpūt. Rebus itaq; se hoc mō habentibus: nos min9 pud& malefacti: qnimo crapula capti & luxu: quasi ad īmortalitatē cūcta molimur. nūc uō audi Salomonē q rei ipsius expiētiã cepit: qd de pſentib9 his fortune bonis differat. Edificaui mihi dom9: plantaui

uineas: feci ortos & pomeria: & cōseui ea cūcti generis arboribus: extruxi mihi piscinas aquarum ut irrigarem ex eis siluam lignorum germinātiū: possedi seruos & ācillas: multāq familiā habui: armenta quoq & magnos ouium greges. Hunc sane nemo unq̄ deliciis gloria: sapiētia: domina tu: oīumq rerum ad uolūtatē successu: anteiuit. nihil tamē ex his omib9 cepit utilitatis qn ea oīa uanitatū uanitatem appellat: & uana uniuersa: c9 uanitatis non simplicitatem: sed excessum exp̄sit. Geramus obsecro ei qui rerum huiuscemōi experientiam cōsecutus est: morem obtemperemus inq̄ illi: & his reb9 incūbamus: in quibus nihil ē inane: sed uera oīa certa ac stabilia sunt: & cūcta lapidē desuper: cōstructa. In quibus inq̄ nihil senescit: nihil preterit: quin uirēt omnia et florescūt: neq quicq̄ uetustate cōfectum ad interitum tēdit. Concupiscamus ex aīo deum: nulla gehēne formidine: sed regni ipsius coelestis cupiditate: quid enim ē quod possit diuino illi spectaculo equari? profecto nihil. quid quod boīs illis celestibus par esse queat? que nec oculus uidit: nec auris audiuit: nec ī cor hominis īscendit: que preparauit deus se colentibus: ut paulus īqt. Illa illa oī studio: presentib9 his neglectis cōseq enitamur. Nōne p̄sepe terrena hec incusam9 & nihili eē hoīum hanc uitā ducim9? qd ergo

tam enixe in hoc nihilũ incũbis? quid rebus ĩ
anibus laboriose adeo intendis animũ? Specta
bis fõte magnifica edificia: & illoꝝ aspectu sedu
ceris at si celum statim suspexeris: & a lapidibꝰ
bis & colũnis ad illius decorem deflexeris ocu
los: spectabis hec esse formicarũ opera. Philo
sophare ergo cõtẽplãdo: cõscẽde que celo ĩsunt:
ex his ipse perdisces & uidebis: structuras hasce
preclaras: nihil eẽ nisi pueriles ĩeptias: & ludos.
Spectasti aerẽ q̃ tenuis: q̃ suspẽsus & leuis: q̃ pu
rus sit & splẽdẽs? quãtoq; magis ad superiora cõ
cesseris: uidebis: qui elemosinas fecerĩt: ibidem
hẽre domiciliũ. at presentia hec edificia nõ so
lũ ĩ humanoꝝ cõpoꝝ resurrectione sunt ruitura.
qn uel añ ipaꝫ resurrectionẽ: futurũ tempus con
fici& : destru& : ac dissolu& : uel motu terre di
scussa subuertenẽ: aut cõsumẽt incẽdio: qñ non
modo in hoĩum euo: sꝫ ĩ structuris ipsis & mo
libus immaturi sunt casus: adeo: ut domus que
fuerint uetustate cõfecte ac pene collapsure: ĩ ipo
terre discussu cõsistãt ĩmote: que uõ nimio cul
tu ornate & solide: ac benefũdate: nuper q; con
structe edes: uel solo fulminis ictu quassate: colla
bãẽ. Quod sane haudq̃quã sine dei ꝓuidẽtia fi
eri sol& : ne forte ex ipso edificandi studio offe
ramur. Quod si uolueris alia quadã uia: sollici
tudĩe hac: et cura: libeãri: adito publica edificia:

quoꝝ es & ipe fortaſſe ñ expers:qb9q; nulla ē priuata dom9:&ſi magnifica:cultiō:maneto & uerſare i eis:quoad lib&:tua ſunt & aliis una cō munia :nō tamē priuata & ꝓpria.ueꝝ min9 dꝛ lectant:cū uulgata quadaꝫ cōſuetudie:tū cupidi tate & auaricia.Ergo & delectatio illa ex hēndi libidine non ex decore aliquo & cultu procedit Quocirca auiditas ipſa iuuat maxime :qua uo lumus nobis omnia uendicare:& noſtre ditōis efficere.Quoadusq; tandē erim9 his reb9 affixi? ſiqdē terrenis hiſce adeo detine nur:ut non ſec9 ſimus ac uermes luto obuoluti . Corpus e ter ra deus nobis effinxit:ut illud ſubleuarem9 ad celum:non ut per id ad terram aīaꝫ traherem9 Quod corpus &ſi luteū ē:pōt ſi lib& celeſte fie ri .uides itaq; q̃to ſit deus nos honore dignat9: q̄do tam immenſi operis nobis conceſſerit po teſtatem ?Creaui ego inquit celum & terrā:tu ſu ſcepta a me creandi licentia:facito e terra celuꝫ : potes naq; .Porro illud :Qui creat oīa & eadē demolitur:de deo dictū eſſe conſtat:eādem hāc & hoīb9 poteſtatem permiſſit:utq; ſol& pius a liquis genitō qui pictor ſit:ñ cōtētus ſolus effin gere que libuerit:quin & filiū cupit ad eam effi giandi peritiam inducere:ita & deus :Creaui in quit ego corpus decorū:cōcedo tibi meliora fa ciendi arbitriuꝫ:facito & tu animā formoſiōem

Dixi ego. Educat terra herbam uirẽtem: & oẽm arborem ferẽtẽ fructũ. Dices & ipse: efferat terra propriũ fructũ: & emerget quodcũq; uolueris operari. Facio ego estatem ac nebulas: offirmo fulmina & spiritũ creo: formaui dracone ad illudẽdũ ei: idest diabolũ. Neq; tam hanc tibi inuideo potestatẽ: illudi & illũ si libet: poteris. n. queadmodũ strutõnẽ aliquẽ uincire eum. Facio sup bonos & ĩprobos õiri solẽ: Imitare ergo & ipse deum: Impartire tua tã bonis q̃ improbis. Lacessit⁹ ĩiuria: fero aĩo equiori: cõuiciantibus benefacio: sequere eũ: cũ liceat: Beneficia absq; ulla uicissitudinis spe: cõfero. Idẽ & ipse facito: neq; fueris ad mutuum min⁹ liberalis. Incẽdi iquit in celo lumina. Accẽde & tu his clariores faces. uales enĩ: lucem prebe errantibus. Longe magis erit id factum bene q̃ solẽ intueri: neq; id agens recognosces. Creare hoiem nõ potes: iustũ tñ efficere licet: & deo placẽtẽ. Substãtiam ipse creaui: tu illius cõscientiam expoli. Vides quo erga te amore afficiar: q̃do uel in maiorib⁹ hisce eam tibi cõcesserim facultatem. Attẽdite itaq; amantissimi quem sim⁹ ad honorem prouecti: tã& si pleriq; sint ĩconsiderati⁹ & ingrate loquẽtes: q sibi liberũ fuisse arbitrium cõcessũ querant: & eo iniquius: quo neq; in his que paulo ante commemorauim⁹: seq deũ ullo pacto uel

imitari possemus: nisi esset nobis soluta quedā et libera uolūtas concessa. Dominor ego in angelos inquit de9: In hos & ipse eius dominationis gratia imperiū habes. Regio inqt throno īsideo ea pp & ipse in hūc cōsessuz admitteris. Siquidem consurgere ait nos fecit & deo ad dexterā assidere. quāobrem & tibi Cherubin: Seraphī: Dominationes: Potestates: Throni: Principatus & uis oīs angelica paret. Insuper neqȝ cōp9 ipȝ culpes uelim: id fuisse honoris impartitum: qd cōtremiscunt uel in corpore potestates. uerū qd dixi? nō .n. his solum meū in te amorem patefeci qn ex his que tui suȝ gratia ppessus: consput9 .n. & alapis faciē cesus: gloriā exinaniui: prēm reliq: & ad te: odio me tum habētē: tum refugiētē: deueni. qnetiā nomē meū audire impatientē: suȝ insectatus: utqȝ cōprehēdereȝ cursu contendi: admisi te & mihi adiunxi. Epulāe me dixi: & ebibe: utqȝ te supra infraqȝ haberem: tibi copulatus sum & annexus. neqȝ sat me illud solatur: qd' tibi e celo originē dederiȝ: nisi rursum ad terras descendisseȝ. Deinde haud soluȝ tibi suȝ iūct9 & ī amplexū recipior: sed in esuȝ tradit9 in frustra cōminuor: & ea propter: ut acrior fiat eiusmodi copula: que uō fuerit cōiūcta suis pstāt limitib9. at ipse tibi cōtextus: nullo uelim nos interuallo distare: qn e duobus unum

fieri malueri. Hec itaq; cū ipsi intelligamus : & non ignoremus: q̄ diligētissimā nostri deus curam susceperit: nihil erit per nos intermittēdum ut suis maximis erga nos beneficiis: haudq̄q̄ arguamur indigni.

SERMO. XXIIII

Vrtur solitudinis amātissima: in siluis residens: querulis cōiugem adulatōnibus euocat: uallesq; circūuolitans: eundē ad aquas diuersantem: demulc&: moxq; aduolitando ad mon& uti ad se uolatu reditū acceler&: pariq; animi cōsensu: firma aliqua in rupe nidiculantes: eoꝝ pullos ītrepide seruēt. Hāc turturē ferūt plerīq;: tāto thori cōiugalis & castitatis amore teneri: ut si cōtigerit eius uirum uel rapaci alite uorari: uel cōprehendi aucupio: alteri nemini copulari sed pristinū illuꝫ operiri: & eiusdem deniq; deperire memoriam. Pernoscite mulieres: qualis comperiat in auicula cōtinētia. Quocirca quecunq; uestrum: turturis decorem eiusmodi p̄ oculis tulerit: huius uel celibatum imitet. Turtur hec: sanctissima ecclesia est: siquidē Iesu eius uīo cruci affixo: celosq; inscendēte: nulli alteri cōmiscet: qn illum cupit: illum expectat: & illius recordatōne cōmoritur. Verū ne uideamur turturis cōmemoratione: sacraꝝ litteraꝝ mētionem p̄terisse: agite eādē in mediū turturē ꝓducamus

quando Dauid beatus ille testificãdo: hoc pac to moduleẽ & differat. Passer ĩuenit sibi domũ & turtur nidulum ubi pullos suos reponat. uerũ nũqd pro passere humanum genus ĩterpretatur cum dicit. Anima mea sicut passer erepta ẽ de laqueo uenãtiũ? xp̃s aũt cum uell& discipulis q̃tum sanctimonia prestarẽt: patefacere eiusmodi illis enũtiat. Multis passeribus potiões uos estis nec minus & Salomon ita proclamat. ut saluos faciat tãquã capreas: & quẽadmodũ auẽ ex pedica. & rursuꝫ. Iesus: Simile ẽ regnũ celeste sinapis grano: qđ homo desumptũ ꝓprio agello ĩseuit cõstat enĩ illud: omĩũ seminũ esse tenuissimũ. ortum uõ & excretũ: adeo oleribus uniuersis proceritate prestare: ut aduenĩẽtes celi altilia: eius ramusculis insideant. Per hec utiqꝫ infinitũ hoĩuꝫ gen9 auicule cõparauit. ut illud: passer sibi domũ inuenit & turtur ubi ponat pullos suos. Turturi itaqꝫ ob uaria sapiẽtie dona ecclesiã cõparat. nã quã sit hec uario õnatu exculta. audi Dauid dicẽtẽ. In fimbreis aureis cĩcũamicta uarietate. Passer etiã inuenit sibi domũ & turtur ubi põat pullos suos: ĩterp̃tari hoc mõ põt. adest sup crucis ramos enutriens filios: nuper ĩ lucẽ editos. Huius turturis meminit Hieremias dicẽs: Turtur & hirundo & cicada cognouerunt tẽpus ĩgressus sui: turturis nũcupatione ecclesiaꝫ

hirūdinis Iohānē: diuino amore flagrantem: pre ferunt . cicade Pauli facūdiā: & ecclesie tubam . De hac turture: deus hoc mō Habrae iniungit dicens . Accipe mihi uitulum ānos tres natum: arietem ānorū trium: & capellam totidem: colū bam item & turturem. De hac īquā turture mē tionē in canticis cāticorum sacre littere faciūt. Vt illud : Vox turturis audita ē in terra nostra: que uox celeste uer: idest xp̄m : celit9. s . ad nos uenīētē premōstrat . qđ illud ē: uox turturis au dita ē . Auscultem9 īterea turturis huiusce uocē : qualia sit modulatura. Nigra sum sed formosa: nigra ob priorem excessum: formosa ob celerē penitētiam: nigra īquā suꝫ ob deplorandū casuꝫ: pulchra ob baptismi lucem. Nigra sum sꝫ fōmo sa filie ierusalē . Hierosolimorum filias sanctorū patrū animas appellat. Ierusalem uō celeste impe rium: uti & scriptum ē. Ecce superna ierusalem libertate fruitur: & nostrū communis ē omniū mater. Nigra ipa suꝫ & decōa: ex gētib9 ecclesia. ne me beatorum aīe ꝙ obnigrata sīꝫ cōplectami ni . ne inq̄ me ex hac nigredine cōtemplemini . despexit enim ī me iustitie sol: meū ob pristinū errorem. cuius ē hec solis despectu uel intensiōe affecta ? num illius cuius & meminit. Ecclesiastes Orit̄ sol & in occasum uergit: trahitq̄ suū in lo cum ? ortus est enim sol iustitie xp̄s : ex maria

ſecundũ carnẽ: oriens idcirco eius ẽ nomẽ: occi
dit cũ ẽ in crucem ſublatus inferoſqꝫ adiuit: tuꝫ
uero ad ſe trahit: cum fuerit ex mortuis ſuſcita
t9: celoſqꝫ conſend&. Inquit ſane: cum autem fu
ero exaltatus oĩa ad me traham De hoc iuſtitie
ſole ſic loquiẽ Hieremias in diebus illis orietur
ſol iuſtitie & ſanitas erit in alis eius . ueniente e
nĩ ſole: ideſt iuſtitia: que xp̃s ẽ . mulier ſanguinis
fluxum patiens: cũ uel eius ueſtem tetigerit ſan
guinis fontes ſiccabit . Nigra iq̃ ſum filia ſion .
Idcĩco ſi qua hic fuerit aĩa facinoribus obnigra
ta: nihil uereatur : peniteat modo: dicatqꝫ nigra
ſum ſed decora: uel ſi fuerit in ipſo ultimo ſpi
rit9 efflatu cõſtituta: ne terreaẽ: penitẽtiã dũmõ
cum lacrymis agat: ſit ueſperi fletus: matutino le
ticia dominabitur . Imitare Ezechiam regem qui
cum in aduerſam ualitudinẽ ĩcidiſſ& : lectuloqꝫ
cubans : Iſaiam ad ſe dicẽtẽ huiuſmõi audiſſ& :
Diſpone domui tue: es eni mortẽ propediẽ ob
iturus: nec ultra hac uita potieris . mox ad pari
etẽ cõuerſus: & ingemiſcens poenit& . ũde ut le
ctulo is lacrymas fudit : ſic mors ſolares retro
curſus: & q̃ntus illi ac decim9 ãn9 ad uitã proga
tur . Si qs igiẽ ueſtrũ catecumin9 ẽ: ꝑ baptiſmi
aquã xp̃ꝫ adeat . ſi qs fidelis ĩgenitis lacrymarũ
fontib9 corp9 abluat: beneficaqꝫ & officioſa cõ
miſeratõe aĩam tergat: fulgentõremqꝫ efficiat :

quam si talibus excolueris ornamẽtis: & penitẽ
do cultorẽ reddideris: si te ĩq̃ benefactis ornaue
ris: dei uerbũ: idest xp̃s ipse: te adamabit: attra
ctabitq; animũ: & ad sui desideriũ traduc&. di
ces fortasse: Heu mihi: sum. n. ipse amõe sauci9.
uerũ id ausim ꝓfiteri: solere plerũq; sancto quo
dam & puro amore: tanq̃ sagittis ꝑcelli aĩas: q̃s
si uel uocẽ promẽtes cupieris audire: perlege.
Isaiam prophetam: cõperies sane: quẽadmoduʒ
& spicula uerba edere consuescant. Posuit ĩquit
tãq̃ sagittã electam: & in pharetra corpõis abscõ
dit me: Hoc charitatis spiculo cõsauciatus Hie
remias deũ ita alloquebaẽ. Ego. n. nihil laboris
cepi te ꝓsequẽdo: & diẽ hoĩs nõ cõcupiui. Hac
amoris sagitta mẽtẽ perculsus Dauid ad eũ dice
bat. Adhesit anima mea post te: me enĩ suscepit
dextera tua. Hac sagitta tactus & Petrus sic xp̃ʒ
affatus ẽ. Nosti domine ꝙ te amem. Eadẽ illa &
Paulus ictus deo uinctus dictitabat. Quis me se
peãbit ab amore xp̃i? Ea postremo uulnerata
ecclesia ita inq̄t. Heu mihi q̃m amore saucia ip̃a
sum. o gemitum e corde medio fontes uberri
mos: xp̃iq; desiderio oppletos ꝓmentem: o su
spiria xp̃m ad se trahẽtia: celestẽ sponsum. Quo
circa ipsa ecclesia ita inquit. Osculetur me oscu
lo oris sui: sum. n. celesti sp̃oso prophetarum
lege destinata: ip̃a ĩq̃ e gẽtibus ecclesia denupta

sum:noliq; ultra Isaiam:Hieremiã & ceteros ꝓ
phetas:hoc me desponsandi munere fungi .qn
ipse met& ueniat osculetq; me sui oris osculo .Au
dio & Hieremiam de eodẽ sponso eius modi p̃
dicantẽ.Grauatũ ẽ cor ei9 supra oẽs:& homo ẽ
& quis cognoscet illũ.hũc ipsa diligo:accedat o
sculet me osculo oris sui.Audio item & Amon
sic pronũciantem.ecce hõ stãs supra murũ : ada
mãtiũ & ĩ manu eius adamas lapis:hũc quero :
ueĩat osculetur me osculo oris sui.Quẽad modũ
enim mulier uiri amore detẽta:absentẽ illũ fene
stre incubans circumspectat:si forte uisẽdi uspiã
potestas fiat.terrasq; ac maria collustrat oculis :
ul' si qd̃ applicasse nauigiũ prospicit:eodẽ & ui
rũ deuectũ opinat̃.Itẽ si uiatores uideat aduẽtas
se :cũ his & suũ cõ measse cõiugem suspicat̃: ob
uiamq; illis nõnũq̃ ꝓcedit.queritq; de uiro his
uerbis .Dicite uiatores:ubi nã gentiũ meũ reliq
stis? quo suburbano?qua in urbe?quid ille dicti
tat?qd agit ?uel quando ẽ ad nos rediturus ? sic
castissima ecclesia :dei osculo & sanctitate capta
a prophetis uel uniuersis dicẽs suscitat̃:ubi euz
abeũtes misistis?nũ ad me uẽturus est an mini
me ?num in celo diuersatur?num oues illas no
uẽ & nonaginta depascit in celis:& gubernat.ne
q; ouem ẽ ille errabundam aditurus?ubi cubat :
quẽ aĩa mea dilexit ?Mox itaq; rogati ꝓphetae

per unū Isaiam respōdent: dicūtq; . Vidimus eū. ue4 hūc ipsa operiris: quem ipsi conspeximus nec speciē habētē nec decorē: qn eius aspectus sine honore est: & deficiens supra filios hoīu3? ad hec ecclesia & sponsa respōd&: ille ē: illu3 de sidero: ueniat tandē osculetur me osculo oris sui Cui Isaias sic dicit. Ecce dn̄s uenit cū gloria magna: & brachiū eius cum dominatōne: ecce merces eius cum eo: & opus suum coram eo: nec secus ut pastor: pasc& gregē suum: & ī manu sua congregabit agnas: & fetas allici&. Rursu3 sponsa: Vbi pascit: ubi cubat quem anima mea dilexit? Tum eam ille ad Iohannē remittit his uerbis: Vox clamātis in deserto: p̄parate uias dn̄i rectas facite semitas dei nostri. Adito in heremū Iohānem: ille tibi patefaci& desiderium tuum. Cōuenit itaq; hec Iohānem: ten& eū: rogatq;. Nuntia mihi si tu es xp̄s. tum Iohānes: nō su3 At illa rursu3: si tu xp̄s non es cur baptizas? tū ille: non su3 ego xp̄s: post me uēturus est q me ē fortior: cuius nec dignus sum calcei loru3 soluere. tū illa: huius sum ego amōe saucia Ad hāc iohannes desine: ne īgemiscas: opire eu3: iā uēiet: ad breue illū expecta: sustīe parumper. Vid& iohānes dominum aduētātē. dic&q; spōse: d̄sine lamētari: protēdēsq; eius in longum digitum sic profatur: Ecce quē queris: ecce quē amas: ecce

quē tātope cōcupisti:Ecce agnus dei sublaturus e seculo delicta .Hac itaq; Iohnis de Iesu interp̄tatōe pcepta:dubia mox & ambigua īfert .Vtrorum fidē prebueri:Iohāni ne an Isaie?Hanc dominus hesitātem:proclamās appellat : dicitq; : Ego sum pastor bonus :soluitq; his dictis ābiguitatē.Tū illa accedens sponsum complectitur & deosculatur:sic & Dauid prophete dictū illud finē assequitur.Misericordia & ueritas obuiam sibi inuicē processerūt :iustitia & pax se alternis osculate sunt.Verū ut perfectius intelligam9 spōsam hanc dici:que sponso sit copulata :nuptias q; itē fuisse spiritales cōfectas:audi Iohānez nuptiali lituo hoc pacto precinētē .Qui sponsam habet spōsus ē.q uō astans sponsi uocem exaudit hilaris & letior ob eius hanc uocem efficitur . Illum augeri necesse ē me autē imminui . Opōtebat preterea uti in nuptiis fieri sol& nubētibus aliqd in donū cōscribi.oportebat & chartā calamūq; cōquiri .charta apud Isaiam inuenta ē: cui & scribēdi officium spūs sanct9 demādat dicēs: accipe charte fragmētū noue:& ample:& īscribe in ea graphio:cōquisitū ē graphiū: p dauid q; inuentū .Inquit .n.lingua mea calamus scribe uelocius exarantis :precipuus decore supra filios hominū :comitq; sponsam & exornat : nec secus ac solent que nuptui abeūtē expoliunt

cōmonefacit insuper: cōponit: īstruit & his dic
tis hortat̄. Vide filia: audi filia: attēde iq̄ & au
rē tuā accommoda: obliuiscere populi tui & do
mus paterne: quoniā ipse ē dominus tuus & illū
adorabis. si me audies filia uultum tuum cōpre
cabūtur diuites plebis terre. Oportebat etiā que
p singulos cōferebāt: serui ancilleq; cōscribi: q̄ꝝ
alteros xp̄s: alteras sponsa detulit: eoq; Paulus:
Siluian9 & Thimotheus Xp̄i se Iesu seruos īscri
bunt: deposcuntq; a sponsa & famulas. horuȝ ser
monē Dauid excipit dicēs. Deferētur regi uīgi
nes: post eā: proxime eius deferētur tibi in leti
tia. Nuptie celebrate sunt: cōmigrat dominus in
cana galilee: cana: structura interpretat̄: dei uero
structura est terrarum orbis. Cū ita spiritales fa
cturus ē nuptias in canaȝ galilee cōcedit: ubi oīs
sanctorum cetus: pro sua quisq; uirili ad nuptias
conuenit: Habraam uituluȝ: huius Sara uxor suc
cinericios panes: Isaac ligna: Iacob agnos cōtu
lit. Ioseph fermētū impātit: Moises faces p̄stat:
Isaias modulat̄: Dauid tripudiat: & quoniaȝ his
nuptiis castas adesse feminas: simul & canere o
portebat: uenit Hester: ludit comitur & ornat̄:
Maria Moisi soror tympanum capit: decantatq;
dicens: Cantemus domino: gloriose enim ma
gnificatus est: cumq; & laudes ut fieri in nuptiis
sol& : cani necesse for& : Paulus ipse nuptias

cõprobando edicit: Honore digni sunt nuptie & thorus nõ inqnatus. Quod aũt hec de xp̃o & ecclesia dicta fuisse cõst&: sit ipse suim& xp̃s interpres : inqens. uxoris gratia reliquet uir patrẽ ac matrẽ & adherebit illi: erũtq; duo in cãne una. Mysteriũ hoc magni ẽ momẽti: si quẽadmodum percipi deb& ad xp̃z fuerit & ecclesiã relatũ. Quasobres cum xp̃s ipse : hec oĩa : sit hoc pacto interpretatus: neq; per nos erit aliqd de his hesitandũ: uel sacris litteris diuini spiritus instigatõne editis diffidẽdũ.

SERMO. XXIIII.

Haritatẽ optimũ amoris genus inter nos sanciam⁹: qñ nihil ẽ bõi aut honesti qn õtũ ex ea ducat. Charitas. n. Paulus ĩqt legis ẽ adimpletõ. ita fit ut si mutuo fuerimus amore detẽti: facile oĩa sint successura. Siquidẽ charitas uia quedã ẽ ad uirtutẽ procliuior. nã quẽadmodũ qui callem fuerit nõ obliquũ ingressus: nullo egebit ad progressum duce: tramite ipso recta ducẽte. sic charitas ubi iniciũ dederit: ad rectũ defer&. Charitas. n. nec proximũ ledit: nec praua meditatĩ. Quocĩca q id facere nouẽit: ut qualem se ipsum sibi prestiterit. ut scilic& sine inuidia : oĩa ad suum cõmodum comprecetur: ducatq; se nemini inferiorem: & sue utĩitatis cã facere oĩa connitatur: eundem in alios prest&:

omnis erit e medio sublata molestia deeruntq;
cũ odia: tũ & habendi cupiditates. qs. n. ꝓpria
bona diripiat? ꝑfecto nemo: quĩ cõtra reb9 ĩ
mediũ quesitis: in unũ cõueniet. qđ cũ fi& nul
lus erit reliqu9 ad maliuolentiã locus. quis. n. se
ipsu; odiat: aut succẽseat sibi ipsi & irascatur? nõ
ne solem9 omnes in nos ipsos esse q̃ in ceteꝍ
indulgentiores? qua ĩdulgentia si in proximu;
queq; utemur: odiũ erit prorsus omẽ sublatum.
Quer& aliquis: Quo pacto id fieri potest: ut
pari bẽiuolẽtia: qua & nosipsos: uel proximũ cõ
plectamur? Nẽpe si nulli ante hac hominu; id
egissent: iure forte existimares idẽ animi affect9
in alios seruari nõ posse. at cũ plerosq; illud e
gisse cognoueris: ꝑspicuũ erit pre ignauia poti9
quadam te id facere neqre: quod factitent mul
ti. Neq; enim de9: cuius iussa cõplures beneagẽ
do excesserũt: aliquid oneris ĩponit qđ factu ñ
facile sit. Petes forsitan Quis ille fuerit qui hec
fecerit: nẽpe Paulus: Petrus & reliquus sanctoꝝ
cetus. quos: si dixeri fuisse in proximũ beniuo
lẽtia affectos: nihil magni aut preclari uidebor e
nũciasse: qñ tãto sunt illi uel hostes amõe prose
cuti: q̃to ne alius quispiam cõiũctissimos. Quis
enĩ optauerit amici cã gehẽnã & incẽdiũ illud a
dire: cũ liceat ad regna celestia proficisci? ꝑfec
to nẽo: Paulus tñ pro lapidantib9 & ĩfensis ac

se afflictatibus subire gehēnā cupiebat. Que er go nobis erit uel uenia uel excusatio cōcedēda: qn̄ uel tenuē amoris pātē quē Paulus in hostes uel ardētissimū de se p̄stabat: ne in beniuolos ip si ostēdam9? sic & Moises ille beatus: qui mul tis paulum seculis antecessit: eoꝝ cā: qui se ho stiliter lapidibus inuasissent: de libro uite abole ri malebat. Dauid etiam eos qui sibi insultas sent: cū profligatos & extinctos uidiss&: his usus ē uerbis. Ipse qui pastor sum peccaui: hi uō qd cōmiserunt? Saulem preterea cum inter manus haber&: perdere tamē nō mō recusauit: quietiā seruauit illesum: presertiꝫ cuꝫ ex eius salute haud paꝝ sibi discriminis impēder&. Quod si in uete ri hec tastamēto sunt gesta: quis nobis erit uenie locus: qui cum in nouo uersemur: nil prorsus priscorū aut magnitudinē attigimus aut cōstāti am? Si enim ut xp̄s inquit: nostra iustitia phari seorū & scribaꝝ n̄ excesserit equitatē: dei regnū haudquaq̄ īgrediemur. at cū illis simus iusticia ī feriores: quo pacto nobis eo patebit accessus? Colite inquit qui uos oderint. Idcirco uel erit hostis amore prosequēdus. nō enī id illi: sed ti bi in beneficiū ced&: fiesqꝫ hoc pacto dei simil limus. siquidem quē ipse colueris: nihil erit ex tuo in se amore maioris qcpiam lucri assecut9. qppe q a cōseruo adamet. at si hūc ipe amaueris

fueris hoc pacto dei nõ absimilis. uides itaq; ut tibi gratie plurimũ cõparas: nõ illi qui tuo sit amore affect9? sic & premium uendicas. Quer& aliqs. Quid si improbus fuerit is: quem ipse amandũ cẽses? nẽpe maiorẽ ex eo laudẽ assequeris erũtq; & illi pro eius improbitate p te uel gratie habẽde. q & si inumeris sit tuis in se beneficiis obstrict9. se tamẽ ingratũ reddat & ĩprobũ Nõ enĩ tibi accumulate ĩcrescẽt premia: nisi magnũ in modũ illius augeret iniquitas. Fi& itaq; ut eiusmodi ĩprobitas quã odii cãm fore existimas: amoris occasio sit futura. nam si aduersantẽ sustuleris: & premiorũ cãm tollas necesse ẽ. Nõne & certatões spectasti: qui exercẽdi se gratia uel ut res barena cõplent & gestant? qđ tamen ut agas haud sane necessariũ fuerit. Abundat enĩ hec uita eo hominũ genere: qui & exercere te possint: & fortiorẽ reddere. Sic enim & ãbores spectare lic&: que ut ualidiorib9 uentis agitanẽ: ita & maiori robore obfirmari solent: & ramis fieri & frondibus densiores. Quocirca et nos si animi magnitudine prestamus magis ac magis ĩualescim9. Inqt. n. Vir cõstãs aĩo longe sapit: timidus uõ: stultus admodũ & uecors. Vides q̃ sit animi pusillitas incusanda? non enĩ simplicem illi: sed ingentem inesse asserit stoliditatẽ Non erit itaq; inter nos eiusmodi mutuo

ĩtolleratia exercẽda :aut tali ĩconstantia utendũ: cum id nõ ex odio aliquo aut maliuolẽtia : sed ex animi pusillitate quadã abiectiõis: fieri contingat:qui q̃diu stabilis & ĩmotus pstiterit: oĩa facile tollerabit:neq; solũ ipse nullo impulsu improfundũ merget:qn hoĩes eius tollerantia ad tranquillissimos portus trãsuectabit.

SERMO.XXV.

O ipi pxime ad pditõnẽ accedimus & ĩteritũ:quia cũ antehac florẽti & iuuenili etate fuissemus:nũc cõsenuimus.Quocirca eradẽda erit eiusmodi a nobis senect9 oĩs que &si lauacro deleri nequeat :poterit penitentia oblitterari.Excutiendũ inq̃ quicquid ĩ nobis resederit uetustatis.ruge insuper omnes & macule ac labes abluende:nosq; ita excolẽdi ornãdi q; erimus:ut nostri decoris & cultus desiderio : uel princeps ipse & dñs capiatur. licebit p̃terea nobis uel si ad ultimã quãdã sit deformitatẽ peruentum :eã; pulchritudinẽ recuperare:cuius & Dauid meminit.Desiderabit rex decorem tuũ: audi filia & uid' & obliuiscere populi tui & domus patris tui & cõcupisc& rex decorẽ tuũ.At q obliuio:nihil cuiq̃ parit:qd' maneat : ornamẽti:decorẽ equidẽ aĩe dixerim:obliuionẽ uõ cõmissi & errati.Hec sane dauid ecclesiam ex gentib9 cõfectam appellãs disserit:& cõmonefacit :

ne maiorū suoꝝ rit9 : qui idolis imolassent recō
detur . cui ecclesie cū ex huiuscemōi eēt homīuꝫ
gñe cōgesta : nō solū pristina sacrificia interdicit
quin : qđ maius ē ne uel animo ipso admittat
ꝓhib&. Quod & alio loco sic dicit . Ne memie
rim nominuꝫ eorū labiis meis . & rursum . Ne
loquatur os meuꝫ opera hominuꝫ. Dic& aliquis
Nōne uirtutis eximie loco habēda ē hec taciturr
nitas ? eximie quideꝫ. nō tñ adeo : ut equari cuꝫ
delicti obliuione queat. nec. n. solum propheta
opera hominuꝫ haudquaq̄ fore explicāda īquit
quin ne recōdatōne quidē aut memoīa repeten
da. Vnde cōiectare lꝫ q̄ lōgo uelit nos a nequitia
interuallo abesse : cuius qui haud memineīt. nec
cogitatuꝫ ī ea fig&. q autē cogitatōne uacabit e
iusmōi & sermone uac& necesse est. si taciturn9
actōne carebit & ope. Vides quib9 nos uiis qui
b9 ue interuallis a reb9 supuacaneis seiūgat? Eīt
itaqꝫ nobis ꝓpheta ipē audiēdus : & ita ut nulla
resideat apud nos uicioꝝ aut maloꝝ memoria .
ñ tñ eoꝝ que ipsi deliqm9 tollēdū eē dixeriꝫ re
cordatōnem. Quippe commemora inquit de9
prior ipse : tua facinora : sic horū nihil ultra me
minerim. Quorsum hec? nulla sit amplius pristi
ne rapacitatis recordatō : qn restituenda sunt per
nos fraude subtracta. id enim sonat nequitiam
obliuioni mādāe : & fuāces cogitatus tollendi :

& ita ut decetero nūq̄ aīo admittāt .Insuper &
errata oblitterāda .Quer& aliquis .Quonaꝫ pa
cto assequi hāc nequitie obliuionem poterim⁹?
nempe ex diuinorū bonorū repetita memoria :
si deū cōtinuo meminerim⁹:haudq̄q̄ licebit pra
ua :recōdatione repetere.Si enī inquit in cubili
fuerim tui memō:matutīo cēm de te meditat⁹.
nā si semp ē deus memoria cōplectēdus .tūc ta
mē id maxime agim⁹:cū anim⁹ & cogitatio ī o
cio uersantur :cū eiusmodi recordatione se ipꝫ
qs increpat aut dānat:& in eadem longius com
memoratione perseuerat .cure siqdē interdiu:et
animi pturbatōes.omnē de deo cogitatū :& in
tercipiūt:& propellūt.noctu uero cū tranquilla
ē mēs & quietōr:cū ī portu resid&:& placida ꝟ
satur in aura:facile dei poterit reminisci . Inquit
enī que dicitis ī cordibus uestris:in cubilibus
uestris cōpūgimini :qua recordatōne : ne inter
diu qdē uacādū ē:sꝫ qm̄ hoc uel maxime tēpore
uite huius actōnes & negocia cure sunt poti⁹:
uel saltē sit in cubiculo dei memoria:in matutīo
sit nostra in eo meditatio .Ita fi&:ut si noctu de
um precādo uotis & precib⁹ cōciliemus : secu
re admodū ac tuto aggredi que peragenda īter
diu fuerint possimus .sic neminē nobis habebi
mus aduersantē.quī uiperā ipam si obsistat ni
hili faciem⁹:cum deū habebimus placatū.Pōro

bellū in foro gerit possunt qppe que in dies offerūt: pro pugna & cōtētione uel quauis ꝓcel la haberi ideoqꝫ & armis ē opus: sint aūt nobis ꝑ armis his firmiorib9: preces. Secundo opus ē ueto: cūcta etiā perdiscēda: ut diurna hec & lō giora spacia sine naufragio & uulnere transigāt. Quammulti quotidie scopuli offerunt: ad quos elisa nauis sepe demergitur: & eo magis matuti no nobis orandum ē tempore ac noctu Olym pie ludos nostrum pſepe spectauere pleriqꝫ: nec solum sunt spectantiū officio functi: quin fauōe & laudibus certatōes sunt prosecuti. & ita: ut ua rie sententiū: diuersa etiam fuerit uel laus uel admiratio. Nec nos fugit: precones p id omne certaminis temp9: diem noctemqꝫ uniuersam: a liud nihil eniti: nihil curare: nihil cogitatōne & studio cōtēdere: nisi ut certaturi magno aīo in agone prodeant. q uero certatorib9 ipis assistūt buccinatorē. nil aliud monēt: nisi ut sileat: ne spū forte & uoce attrit9: risum prebeat audienti bus. Si igitur apud eos qui humanum certam̄ sunt ituri: tantum cure impēditur: longe ma gis nobis: quib9 oīs hec uita certamē ē ꝓspice re reb9 sedulo couenit: easqꝫ cogitatōe & diligē tia ꝑuenire. Erūt itaqꝫ nobis & noctes ducende isomnes: & curādū quo pacto dies oīs sine illu sione transigatur: cuperemqꝫ uel sola nobis esse&

91

illusio ex his obuentura. Verũ qui celeste illud certamẽ proponit: patri ad dexterã assid&: attẽditq; siqd uel ipsi absonũ uel inconcinnum obtulerim9. neq; .n. factorũ mõ quin & dictorũ futurus ẽ iudex: eoq; erit inuigilandũ. Sumus nãq; & ipi fautores habituri. siquidẽ uel nobis singulis assistunt angeli. nos uero stertẽdo noctes ducim9: ess&q; utinã hec dũtaxat nobis dormitandi cura: nec scelerate agerent nõnulli: nã reptant plurimi terrenis rebus addicti: qñ domicilium in lupanar cõuertũt: cũ scorta inducũt sic se habent pleriq;. nulla .n. est his recti alicuius ĩcũdi certaminis meditatõ: q̃multi etiam petulẽtie & scurilitati incũbũt. tumultuant̃ nõnulli. alii praue agendo & noctes uigilãt: agũtq; lõge deterius: q̃ qui somnolentia opprimũtur: cum dolos nectunt. usuras preterea nõnulli cõputant: alii curis franguntur: libẽtiusq; se ad alia cõferunt q̃ ea que occeptũ agonẽ deceant: aggrediãt̃ Quocirca uos eqdẽ hortari uelĩ reliquis õmissis unũ illud spectemus ut propositã uĩcẽtibus palmã adipiscamur: coronaq; obducti: obnixe oĩa factitemus ut bona illa que nobis sunt ĩ p̃miũ exposita: consequi ualeamus.

I posses litteris lacrymas tibi meas signi
ficãe. ꝑfecto eqdē his plenā ad te missis
sez epl'am. neqꝫ .n. tātū mihi ĩ presentiaꝝ pro re
cepta tui patrimonii cura deplorādū ē: quam ꝙ
a fratrum tuoꝝ cōtubernio defeceris: dolēdū.
Et ꝙ maxime oĩum horrēdum & tremēduz eē
existimo: pactiones quas antehac cum xp̄o pe
pegeras. pedibus plane cōculcaueris. nam si gre
gaĩus quispiā & ignobilis miles exercitū defuge
rit: defectōnis minus insimulabitur: Strenu9 uō
atqꝫ p̄clar9: qui suū in re militari ordinē intermi
serit: si uel semel deseruisse deprehendatur: ma
gnū qdē & pene ultimū subit periculū. Neqꝫ.n.
amātissime Theodore: luctātē cadere. sed in casu
diutius permanere: graue existimandū ē. min9
qꝫ molestū uideri debꝫ belligerātē quēpiā adactū
uulnus suscipere: sed si acceptū negligat ĩdignū
est. Quis .n. negociator quia semel naufragium
fecerit & merces simul āmiseĩt: nauigare desistat
quinĩmo rursuz se ille mari ac magno cōmitt&
pelago: prioresqꝫ hoc pacto diuitias sarci&? Cer
tatores p̄terea uidem9 post multos casus corōa
donari: Miles sepe ĩ fugam uersus: uictō hostez
superādo euasit. Pleriqꝫ etiam cruciat9 metu xp̄z
negātes & uictoĩa potiti sūt: & mātyĩi ĩsignib9

92

induti decesserũt. ꝙ si boruȝ quisqȝ ex prima si
bi iflicta plaga desperassꝫ: nũq̃ deinceps conse
cuta p̃mia retulissꝫ. Quas ob res mi Theodõe
ꝫsi paulisper te a tuo ordĩe semouit hostis: ca
uẽdũ ne te agas i baratꝝ p̃cipitẽ: p̃sta itaqȝ ma
gno ꝫ excelso aĩo: ꝫ eũ unde deductꝰ es locuȝ
repete: susceptũqȝ hoc tuum uulnꝰ q̃uis diutur
num: ignominie tibi minĩe futuꝝ existimes: ipe
nãqȝ militẽ nunq̃ p̃uifaciã quẽ bello redeuntẽ
ĩspexerĩ: ulceribꝰ obsignatum. Arma nãqȝ depo
nere ꝫ i hostium potestatẽ uenire turpissimum
ẽ. Nẽo. n. tã ĩgenio hebes: tã militie exps: q si
quẽpiã uideĩt fortiter bellãtẽ: cõfodi mucrone:
mõqȝ ad breue parũp secedere: ignauie ãguat. si
qdẽ telo ñ affigi: eoꝝ ẽ q paꝝ strenue bellum ge
runt. at q magno aĩo ĩ hostẽ ferunt: pĩ est aliqñ
trãsfigi. Quod ꝑfecto tibi uideo cõtigisse: qui
cum uno ĩpetu hostẽ pdere nitebare: mõsu ab
illo reiectꝰ es. esto tñ forti ꝫ cõstanti aĩo: nã si
paululum tibi aduigilaueris: nõ solum nullum ĩ
te tuoꝝ uulnerum reliquet uestigiuȝ: sed đo ipo
fauẽte ifestissimi hostis caput cõfractum reddes
Neqȝ illud te ꝙ tibi initõ stati obstiterit pturbȝ:
nouit. n. ille q̃ maxime prestantẽ animi tui uir
tutem: teqȝ sibi acerrimum aduersarium futuꝝ
iampridem coniectare occepit. Verebatur enim
ne sese facile superares: si i eo quo primuȝ cepas

animi feruore pstitisses: c9 rei gratia peruigil ille ac festin9: tuū illud repētinū beneuiuendi studi um ītercepit: cauēs ne illud in se cōuerteres: q̊ uel eius caput cōmolires. q̄d profecto accid& si pseuerāter obstiteris. Quis enī ītegerrimā illā tu am ad meliora commutationē ñ adm rat̄? exqsi torū nāqꝫ ciborū. per te delitie pro nihilo duce bātur: uestis ornatus spernebat̄: omīs calcabat̄ ārogātia: nullū tibi cīca res externas & inanem gloīaꝫ studiū: tot9 ī diuīa illa sapiētia meditādo uersabare: dies oīs ī legēdo p te: noctes uō orā do: cōterebāt̄: nulla tibi paterne dignitatis & am plitudīs memoīa offerebat̄: nulla ī m̄tē diuitiaꝝ recōdatō uēiebat. sꝫ supplex ad fratrū pedes pro uolui: illosqꝫ āplexari: oī anteponebas generis nobilitati. Hec sunt que īprobū hostē illū ange bāt: hec ī q̄ que cū ad bellū tibi acrius īferēdum excitabāt: q &si te perdere nitebat̄ nullū tū ad hoc adegit tibi letale uuln9. Nā &si post diutur naꝫ cibi abstinētiā: si post longam humi quiescē di cōsuetudinē: si post omnē deniqꝫ tuā ad uītu tē sollertiā: te tandē hostis ille superass&: neqꝫ tū fuiss& desperandū: illud tantū dicer& quispiam si demū succubuisses: magnā fecisse te: cum la borū pluīmorū: tū sudoris: quib9. sepe uicisses: iacturam. nūc uero cū ille animi tui motus plāe cognouiss&: delusuꝫ te atqꝫ deceptuꝫ reddideīt:

nihil amplius uidetur effecisse: quam te sibi solertiorem uendicasse inimicum. Tibi uero huiuscemodi aliquid contigisse existimari potest. concedatur: nuper nauigationem aliquo uersus susceperas: onus uero ac mercimonias quibus erat iter occeptum nondum comparasti. nauiganti tibi grauis aliquis & infestus pyrata uel praedo offertur obuiam: is cum te leonis more strenue repugnantem perdere niteretur: cum leniter cutem ferro perscripsisset & minusque offecisset: ut contra se potius effecit. sic tutorem & captu difficiliorem reddidit. pari modo communis ille inimicus cum grauiori te uulnere afficere conaretur: sua destitutus spe: eo magis in posterum aduigilandum compulit. Labilis nempe est humana natura: & ut ad casum facilis: sic facile post casum assurgit. Siquidem uir ille beatus: dauid idque in regem diuinitus & prophetam electus: sese hominem natum esse celare non potuit. Captus est enim amore feminae alienae: neque eo usque contentus: sed ob libidinem adulterium: ob adulterium homicidium perpetrauit: quas binas plagas cum sibi conscinisset: tertiam haud intulit: quin imo medicum statim adiens ieiunia: lacrymas: orationes continuas: delictorum suorum sepe repetitam confessionem in uulnerum sibi medelam adiunxit: hoc pacto misericordiam a deo consecutus: sic pristinae sanitati restitutus est. ut post adulterium & homicidium: filii idolatriam obtegeret & patris memoria. Huius & idem filius Salomon eodem quo pater laqueo irretitus:

muliebri amori deditus a deo paterno auito q̄ȝ defecit. Minus itaqȝ uoluptatib9 abstinere sȝ na ture ipsius iura peruertere hoīemqȝ sapientissi mū muliercularū seruitute teneri: uides q̄tū affe rat mali? Siqdē iusto huic ac sapiēti uiro delicti sui gratia domīatione pene priuato: ob genito ris ꝓbitatē pās regni sui sexta a deo ꝓmissa est. Hūc uō si eloquētia uti: si in senatu: si in iudicia li foro uersari mēs eēt: cuius rei gratia seniō for tasse ad optimā bñuiuēdi uiā adeūdā uiderere: hortar& forte te: ad huiuscemōi labores cōfer res. sȝ postq̄ nobis ad celestia iter ē ceptū: & nul la ē terrenoꝝ cura: aliud tibi cōmemoābo iudici um: & thronū horrēdū admodū ac tremēdū: ā te qđ xp̄i scilic& tribunal & Paulus nos oēs ma nifestari oportere asserit: ī quo iudex ille īside bit qui ꝑ te ē nuꝑ abnegat9. Tū igitur qd cause ad nostri purgatōnē afferemus? uel qd īterrogā ti illi respōdebim9? si ꝑmāserim9 i nostra hac tā ta perfidia? At forte reꝝ īpedimēta & plerasqȝ curas adducemus. ueꝝ ille multo hoc añ p̄dixit qd ꝓdest homini si uniuersum mūdū lucretur aīe uō sue patiaẽ detrimētū? dices fortasse te per alios fuisse deceptū. istiusmōi responsio neqȝ A de uideẽ ꝓfuisse: cū dicer&. mulier quam mihi tradidisti seduxit me. pari mō neqȝ Eue ad excu sationem ualuit: qꝑ a serpēte sit decepta. Vnde

94

amantissime Theodore intelligas uelī iudiciuꝫ illud neqꝫ accusatoribꝰ īdigere: neqꝫ testes specta re. cūcta enī iudicanti illi nuda & apta sunt: ne qꝫ solum ꝓ rebꝰ gestis. sꝫ etiā ꝓ ipsis cogitati bꝰ noxa subeūda ē. ille enī cogitatōnū & cōdis ipsius scrutator ē & iudex Forte etiā nō equam cōporis adduces ualitudīnē: teqꝫ ea pp religiōis iugū haud ferre potuisse affirmabis. qđ respon sum: nequire te scilꝫ optimū pferre onꝰ ac leue sustinere iugū: supuacaneū ē & inane. nū. n. cui q̄ grauis & onerosa uideri pōt eoꝝ laborū frui tio: ad quos xp̄s ipse nos & hōtat̄ & cōuocat: cū īqt. Venite ad me oēs q laboratis & onerati estis: & ego reficiā uos? qd. n. leuiꝰ q̄ uite huius & negocioꝝ cura: timore cōtīuo: ac labore libeā ri? extra uite hꝰ fluctꝰ ac ꝓcellas manere: trāql loqꝫ ī pōtu etatē ducere? nā qd ex seculi huius re bꝰ uel dici beatū pōt: uel amore dignū? dices fō tasse. dn̄ari ī ceteros: diuitiis affluere: īter p̄clāos uiros excellere pbeatū eē. sꝫ quid his uel calami tosius uel īfelicius dici pōt: siquidē hec cū xp̄i anoꝝ libertate cōferantur? Prīceps. n. populi sub est ire: uulgiqꝫ impetu terret̄ & repētino īsultu: potētōres se uerēt̄: uariis subditoꝝ distrahīt̄ cu ris. ita plerūqꝫ fit ut q pridie prīceps: mō ciuis appareat. Christianus uero: ex domino priuatꝰ nūq̄ efficit̄: neqꝫ inops ex diuite: neqꝫ ex glōso

inglorius. sꝫ tũ fit opulentior cũ pauper ē: tũ ex tollitur cũ sese studet humiliorē prestare: neqꝫ qc q̃ uita hec a scena ipsa aut cauea uidetur distare: ubi interdiu imperatoris hic: consulis ille: militis is dignitatem prefert personatus: uesperi uō ne qꝫ imperator neqꝫ consul dignoscit. ita & ea futu ri iudicii die: non ex facie sꝫ ex rebus ipsis fac tis ue accipiēt singuli mercedem promeritaꝫ. ne qꝫ ipse in inficias eo equũ & laude dignũ: cõnu biũ esse: Cũ paulus dicat. Si acceperis uxorē ñ peccasti: si nupserit uirgo nõ peccauit. Tu auteꝫ hanc matrimonii equitatem seruare minime po tes: q enim sese celesti sponso semel addixerit: si hunc deserens se uelit uxori cõiungere tã & si cē ties id matrimoniuꝫ appelles adulter ē. qnĩmo adultero tãto deterior: q̃to prestantior homine deus. Neqꝫ te quispiam fallat: deũ asserens haud uetuisse cõnubia: qui si legitime nubere minus ĩpedit: adulterari tñ ĩprobat. Huiuscemodi ma trimonio quod deus auertat; ut uidere uideor cupis operam dare. quod matrimoniũ si pro a dulterio plerũqꝫ iudicatũ ē: quid miruꝫ: quando hoc modo & ĩpe negat de9? Siquidē iustitia: cedem ññũquã cõsecuta ē humanitatēqꝫ atqꝫ cle m̃tiam potius uidetur deus improbasse: quã im pietatem aut inclementiam: cum alterum spõte: alteꝝ deo ipso ꝓhibēte patratũ sit. Finees qppe

iustitie tributũ ẽ: cũ adulterũ simul & adulteraꝫ gladio traiecisset. Samuel uero uir ille dei in orationib9 ac lacrimis pernoctãs: nequit Saulẽ ab illata dei sententia ac damnatione: cui plane eãt addict9: liberãe: ea pp ꝙ pter di uolũtatẽ aliẽigenam imperatorem seruasset: quem necari oportuisset. Quare si contra humanitatis officia & clementiam ipsam deus potius: q̃ in humanam cedẽ & sanguinem sententiam tulit: qm̃ sibi minus fuisset obtẽperatum: quid miꝝ si tale cõnubium improbabit. magis q̃ adulterium. si sese iri p te neglectũ intelligat: ꝙ si e priuatorũ õdie & gregarius miles existeres: ut principio dixi: nemo te tãq̃ exercit9 desertorẽ incusaret. nunc uero sub tanto imperatore cũ ceperis militare: liber eẽ ac solut9 minime potes. nã si femine nulla sui corporis potestas: sꝫ uiro cõcedit: q̃to magis q xp̃o militant nullã hẽnt sui cõpoĩs potestatem? Is igitur q p te nuper & destitutus est & plane delusus amantissime Theodore: futur9 ẽ iudex. In hunc itaqꝫ animũ intẽde: & ad igneum amnem illũ conuerte. nam ut Daniel ait Fluuius ignis precedit faciẽ eius: cui qui semel fuerit adiudicatus: nũq̃ ẽ supplicii finem habitur9 Proĩde uite hui9 uoluptates: ũbre ac somno simillime sunt: quarũ delectatõ atqꝫ suauitas pri9 extinguitur: q̃ sit ad peccati finem peruentum

supplicia uero que p his inferuntur finē nulluꝫ
habent. Vnde fit ut cū oblectamēta hec pbreuia
sint: tormēta q̄ lōga ac perpetua cōsequāt. Quid
enim hoc in seculo stabile? num diuitias dices:
que neqꝫ ad uesperam usqꝫ plerūqꝫ permanent?
Num gloriam? at iustū illū audi hoc pacto dicen
tē. Ne timueris cū diues factus fuerit homo: cū
& multiplicata fuerit gloria domus ei9. Quoīaꝫ
non cuꝫ morietur accipi& hec oīa neqꝫ simul de
scendꝫ cum eo gloria domus eius nā ut ille ante
q̄ gressum sistat exilire sol& : ita & uita hec : pri
us q̄ quo tendit: perueniat: prosilit & euolat. A
nima uero nihil esse dignius aut excellentius: ne
qꝫ insanos ipsos aut demētes clā hab&: utqꝫ poe
ta quidam affirmat: Nihil est anime dignitati cō
parandū. neqꝫ me fugit te ad hanc hostis collu
ctationem: factuꝫ esse aliquanto infirmiorem: &
in media uoluptatū flamma uersari. tamē si istius
modi uerba aduersario illi importunissimo īcla
maueris. Tuis ipse oblectamētis minus inseruiaꝫ
neqꝫ libidini malorū omnium fundamēto subii
ciar. Huiuscemōi inq̄: si oculos ad celum tollēs
illi obieceris: nō modo eam a te saluator flāmā
decutiet: sed cremabit q te ī ignē impīgūt. tibi
uō ī medio camino ignis astanti: nubem: rorē:
ac spiritū flantē destinabit: eo pacto neqꝫ tuam
cōsciētiā ignis ille si tu te illā haud exusseris

queat lambere. nã uti arma & bellica queq; tor
mẽta que forinsecus emittũtur: bene munitas ci
uitates delere plerũq; nequeũt: ciuiũ uero atq; ĩ
colarũ proditione: facillime in hostiũ potesta
te tradũt. sic & si tue tibi interne cogitatões fidẽ
seruabũt: uel si ĩnumeras ad te debellãdũ hostis
machinas exponat. frustra mihi credas expoẽt.
Habes preterea diuino quodã munere: qui do
lorẽ tuũ: & doleãt: & leuẽt: deq; aĩe tue salute
trepidi: curã gerũt. uirũ scilic& dei falerum: ei⁹q;
omnib⁹ in rebus germanũ florẽtinũ: & diuina
sapientia bene imbutũ porfirium: ac plerosq; a
lios: qui tui gratia diebus singulis maximo in
merore sunt ac luctu: & ab oratione nũq̃ conqe
scunt: essentq; aliquid orãdo iãpridem cõsecuti:
si te paululum ab inimici manib⁹ abdicasses:
nunc uero q̃ absurdũ uideri deb;: si ceteri d' tua
salute minus desperẽt: sed summo potius ĩstent
desiderio: sublatũ mẽbrũ recuperare: tu uõ ꝙ
semel lapsus sis: iacere malis quã erigi: quasi ue
ro ĩ hostem clamites: percutito: occidito ne pã
cas: & diuino illo oraculo. Qui nõ labit̃ nõ se at
tollit: asserẽti uideris cõtradicere. nam lapsu; fa
teri in desperationẽ uenisse: nil aliud sonat q̃ q
labitur nõ posse attolli. noli obsecro noli tibi
tãtope eẽ iniurius: neq; tã ĩmẽso dolore animũ
respergas: eo magis cum existimem nõ solum



tibi hoc tēpore:quo uix annum uigeſſimū agiſ.
ſed ſi multa poſt tēpora omnē etatem xp̄o uixiſ
ſes:eſſesq̨ iſtiuſmodi tēptationes ī ultima ſene
ctute perpeſſus:neq̨ tū fuiſſ& de tua ſalute de
ſperandū .preſertim ſi latronē illū m̄te repetes:
in ipſa cruce pro iuſto habitū.item ꝙ & eos qui
ad decimā horā operatū ueniſſent totius diei e
meritum es retuliſſe.ut autē ii ī poſtremo uite
ſue termino minus deſperandi:ſic tibi haud tu
tum ea ſpe foueri ac dicere.Fruar īterea uite hu
ius uoluptatibus:proinde ſi parump elaborauе
ro pariā mihi & reliqui tēporis mercedē.Memi
ni eqdē cū te ab huius ſeculi delitiis & oblectam̄
tis dehortarer:te illud reſpondiſſe:bene admoēſ
Nam qd ſi breui nature cōcedā:qua me illi frō
te offeram q ita edicit nō tardes cōuerti ad dn̄z
neq̨ de die in diem differas?hec tua priſtina re
petēda tibi cogitatio ē:& a fure illo magnopere
cauendū.nā ea lege nos ad deceſſum euocat de
us:ut cū tēpus illud īmineat plane ſit incogni
tum.Proinde aīaduerte uite huius curas & ſolici
tudines:q principū terror:que ciuiū inuidioſe
factōnes:quibus plerūq̨ in extrema pericula tra
himur.labores :calamitates ac ſeruiles adulatōeſ
cogita:que cū ſeruorū ſint:liberos minime de
cēt .ꝙ cum his rebus laborū noſtrorū fructus
omīs terminet:quid eſſe poteſt uel indignius

uel molestius? Accedit etiaꝫ pleroſqꝫ: quib⁹ ma
xime rebus īſudarūt frui nō poſſe: ſed a teneris
ānis etatē omnē ſummis laboribus ac periculis
cōterētes: cū aliquid inde ſperāt mercedis: nihil
ſecum uita fūcti deferāt. Eniuero ſi īperatorem
cuius īperium ī terris ſit: pleriſqꝫ rebus ſummo
cū periculo: p̄clare: domi ac bello geſtis: uix uel
in maxīo ac regio apparatu cōſpicari quis poſſit
quo nā pacto celeſtē illum ei licebit intueri: qui
ſub altero lōge alieno: & uixerit & militauerit:
Adde ſi uelis & rei familiaris: uxoris: liberorū:
ac domeſticoꝝ: curā. Inopē in uxorē ducere mo
leſtum ē: nec minus graue opulētam: alteꝝ enim
in re: alteꝝ uō quo ad foemine dominatum &
ārogantem libertatem officit. Libeōs ſibi non
parere ꝑgraue ē. poſt pātos uō iniocunduꝫ. illud
enī nos fruſtra uxōem. duxiſſe āguit: hoc ſubīre
ſeruitutem facit. egrotat puer: timō inde haud
mediocris. obiit mōtem: luctus immēſus exōit.
hoc mō quacunqꝫ in etate ꝓ his anxietates & la
bōes q̄pluīmos adimus. Quid p̄terea dicenduꝫ
de ſeruoꝝ improbitate? ſed de his ſatis. Hec ita
qꝫ uita amātiſſime Theodōe: cogit unius aīe ho
minē: diuerſum agi in pātes plures: inſeruire mᷤ
tis: multis uiuere: ſibi autem ipi nunq̄. hoꝝ ni
hil apud nos uig&: iſtiuſmodi cui rei te eſſe te
ſtimonio uelim. nam eo tēpōe & ſi ꝑbreui quo

te ab hisce luctib9 liberare nitebare: nosti quan
tũ tibi ea res suauitatis: quãtũ letitie afferebat.
Quare nemo liber aut expeditus esse potest:
nisi qui cõnubio solutus ẽ. christo uero queq; su
peranti tormẽta ac penas obsequendo q uitam
duxerit nisi ipse sibi fuerit iniurius: poterit ob
esse nemo. Siqdẽ ledi nõ põt. q neq; peccunia
rum iactura mõdet: cõsiderãs nos in hũc mũdũ
nascẽdo: neq; detulisse qcquã: neq; moriendo re
latos: q honoris aut glorie cupiditate nõ trahit:
cum intelligat cõuersationẽ nostram futuram in
celo. neq; ultro iniuriam ĩferẽtes ulciscitur: uel
ex illata cõtumelia mouetur aut afficit merore:
existimans unã dumtaxat ac solam esse christiani
hominis calamitatem: deum offendisse. reliqua
bonoruz scilicz fortune ĩmĩutionẽ: aut dãnuz:
patrie exiliuz: seu periculum qdcunq; ultimum
grauiora aut molesta nullo pacto arbitrat: & que
solent homĩes horrescere: adit ĩtrepidus: & uita
ipsa iocundius: ducit. Nã ueluti quispiam editõ
rem cõscẽdẽs scopulum: maria ac nauigantes lõ
ge lateq; prospect&: ibiq; ñnullos ũdis circũfun
di: hos latẽtib9 saxis allidi: illos trãsuersos agi:
plerosq; opprimi uẽtoꝝ uiolentia: & ad ima pre
cipites ferri: alios tabula aut re quauis alia e nau
fragio oblata: deuehi: alios ꝑ gubernaculo uti
mãib9: alios supra pelag9 dilabi mõtuos: uaĩãq;

istiusmodi ac multiformez calamitatez lic&c pro
spectāti sibi conspicari:pari modo & his q xpo
militat :sese ex omni perturbatione ac fluctib9
educens:assid&c tuto & altiori loco prospectās.
Quid enim tutius aut sublimius q̄ unicam hēre
curam:eam scilic&c quo pacto possimus christo
dño morēgerere?Spectasti itaqꝫ amātissime the
odore naufragia que p hec maria nauigātib9 fi
eri solēt .Quapropter obsecro:fuge pelag9: fu
ge undas:ad locū eminētē diuerte:ūde capi aut
teneri nequeas.Porro futuram cōpoꝝ resurectio
nē & tenes & credis : futurūqꝫ iudiciuz:qđ nos
cū hac excesserimus uita:prestolatur:& ut asse
rit :Paulus :oport&c nos oēs ante tribunal xpi
presto esse :qui neqꝫ frustra nobis gehēnā cōmi
naē neqꝫ īcassuz pollicetur beatitudinē. ūbre ete
nī res humāe oēs uite huius cōparāde sunt um
braqꝫ inferiores haberi debent.sunt nāqꝫ cū la
boribus plurimis:tū periculis:tū quauis īfima
seruitute plene .Noli igitur & hui9 seculi & sem
piterni illius iacturam pati : quandoqdē utrūqꝫ
assequi si uelis liceat .nam & paulus quo pacto
xpo uiuētes sibi uel hec presentia cōparabūt ita
edoc&c.Nihil habētes & oīa possidētes.Vnde p
spicere potes hominē diuina meditātez:lōge his
prestare:qui matrimonio copulāt .nobis uō cū
ad eam patriam puentum est:nullus reliquitur

ad penitẽdũ locus: siquidẽ certanti nemini: ab soluto stadio: dimissoq; theatro: rursus colluctãs, aut certandi potestas cõceditur: istiusmodi si ta citus plerũq; uersaueris meditãdo: mucronẽ illũ peracutũ & hostilẽ: idest desperationez ipsaz frã ges medium: quo sol& hostis ille acerrimus q̃ multos tum enecare ac perdere: cũ sautiis oẽm spem ademerit. Quod armorũ genus perduruz ẽ: qppe cũ aduersarius ille: hoc uel maxime la queo cõsueuerit hoies irretire: quẽ si deo bene uolẽte: uoluerim9 difringere: statim licebit. Ce terũ noui me epistole modũ fuisse trãsgressuz: quãobrem dabis ueniam: quando qdẽ id egeriz uel inuitus. nã partiz merore & luctu ĩ quo suz: paulo plusculũ suz q̃ decuiss& euectus: partiz a more quo hanc ad te epistolã perscribere tã& si multis dehortantibus compellor illud inclamã tibus. Desine tandẽ hunc frustra scribẽdi laborẽ suscipere: noliq; ĩter lapides sem̃ iactare. Hec & si pleriq; mihi dictitarent: audiui nemini. Quin ĩmo respondebã deo fauente has litteras aliqd esse confecturas. ꝙ si aliter quod minus opto e ueniret: id saltẽ nobis haud deerit lucri: qꝛ ĩ fu turo iudicio hac culpa carebimus: neq; nauigãti bus illis inferiores iudicabimur: qui cũ nauiga tioĩs socios uẽtis ac fluctib9 agitatos: soluta na ui tabula deuehi cõspexerũt: uela dimittũt: ãcoã

iaciūt scafam cōscēdūt: connitentes: homiēs omni spe uacuos: per calamitatem tantum & naufragium cognitos: seruare. q si naufragis illis renitentibus: hoc ceptum officium pro uoluntate & studio haud exequūt: profecto omī culpa carebunt. Hec sunt amantissime Theodore qb9 te per nos commonefactum eē uolumus: speramus tamē deo uolente te tibi minime defuturum: sed iterato: me īter sanctum ac uenerādum gregem illum intuebere. nec minus te eorum ī tegerrimorum patrum cum meritis tum pcibus cognoscemus egregie pfecisse. itaq amātissime Theodore: si qua tibi nostri ratio ē & tui memineris uelim: & nobis duces rescribēdum. qd si egeris: summo nos gaudio & letitia affeceris.

Explicit Epistola Chrysostomi.